НАРОДНА АРМІЯ
15 грудня, 2016
#49 {5478}

АНДРІЙ ДЕРИЗЕМЛЯ:

«КОЛИ ДІЗНАЄШСЯ, ЩО ТВІЙ ШОЛОМ ВРЯТУВАВ ЖИТТЯ, ЦЕ ПО-СПРАВЖНЬОМУ НАДИХАЄ…»

Найтитулованіший український біатлоніст, лідер української збірної, учасник п'яти Олімпійських ігор, семиразовий володар Кубків Європи та світу покинув спорт заради допомоги війську

— Одного разу, ще на початку АТО, до мене прийшла мама бійця і сказала, що, проводжаючи сина, зустріла в потязі хлопця, який їхав в район АТО у кросівках і легенькій вітрівці. На дворі була зима, а він — без теплого одягу. Вона простягнула мені зім'ятий клаптик паперу з номером телефона цього хлопця. Ми купили форму, берці, шолом — стандартний набір бійця — і передали йому. Якось пролунав дзвінок. Воїн розповів, що в його шолом влучила куля. Я завмер. І що, питаю, не пробила? Він подякував і сказав, що ми врятували йому життя. Це насправді надихає. стор. 17

Бронетранспортер БТР-4

УКРАЇНА У ДЕСЯТЦІ СВІТОВИХ ЛІДЕРІВ З ЕКСПОРТУ ОЗБРОЄННЯ

Танк БМ «Оплот»

Частка України у глобальному експорті зброї становила в 2011–2015 роках 2,6% (за даними SIPRI). З цим показником Україна посідає у списку найбільших експортерів ОВТ дев'яте місце, трохи поступаючись Італії. Першу трійку в цьому списку становлять США, Росія, Китай стор. 6

ЯК ПРИВАБИТИ МІЖНАРОДНИХ «ДОНОРІВ» ДО РОЗМІНУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ МІННИХ ПОЛІВ?

Розмінування Донбасу самотужки для України може затягнутися на десятки років, оскільки це досить затратний і трудомісткий процес стор. 5

СКЛАДНИЙ ВИБІР ПОМІЖ ШВИДКІСТЮ ТА ЗАХИЩЕНІСТЮ БРОНЬОВИКА…

Існуюча система розробки й постановки на озброєння військової техніки потребує вдосконалення стор. 7

ДВА АЕРОДРОМИ СТАЛИ БЕЗПЕЧНІШИМИ

Новий автоматизований командно-диспетчерський пункт дозволяє в автоматичному режимі відображати повітряну обстановку в районі летовища

Нещодавно Міністерство оборони України закупило й розгорнуло АКДП на перших двох летовищах стор. 8

КРЕМЛІВСЬКА ТЕХНОЛОГІЯ ГІБРИДНОГО НАСТУПУ:

СПОЧАТКУ ПРИХОДЯТЬ РОСІЙСЬКІ ТЕЛЕКАНАЛИ, ЗА НИМИ — РОСІЙСЬКІ ТАНКИ

стор. 10

«МІЖНАРОДНИЙ КРИМІНАЛЬНИЙ СУД ГОТУЄТЬСЯ ДО РОЗГЛЯДУ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ НА СХОДІ УКРАЇНИ»

На підставі зібраних доказів повідомлено про підозру в скоєнні особливо тяжких злочинів проти України та міжнародного правопорядку 20 представникам влади й керівництва ЗС РФ стор. 12

ЛИЦАРІ НАРОДНОГО ОРДЕНА

У Краматорську на Донеччині відбулася двадцята церемонія нагородження орденом «Народний герой України» стор. 16

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СЕРЖАНТ: НОВІ ПІДХОДИ ЛАМАЮТЬ РАДЯНСЬКІ СТЕРЕОТИПИ

У Вінниці відбулися IV Всеармійські збори сержантського і старшинського складу Збройних Сил України. На збори з'їхалися понад 250 головних сержантів і старшин з різних видів і родів військ, аби відзвітувати про виконану роботу та обговорити нагальні проблеми, яких чимало стор. 19

РЕЙНДЖЕРИ — ЕЛІТА АМЕРИКАНСЬКОЇ «СУХОПУТКИ»

У Сухопутних військах США служать понад півмільйона солдатів, багато з яких мають бойовий досвід. А виконувати найскладніші завдання їм допомагає найсучасніше обладнання та ефективна логістична система стор. 20

Президенти Литви та України Даля Грибаускайте і Петро Порошенко у Києві

«ЛИТВА МАЄ СТАТИ ПЛАЦДАРМОМ ДЛЯ ПРОНИКНЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ВИРОБНИКА НА РИНКИ ЄС»

ГЛАВА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ПІД ЧАС ДРУГОГО УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО ФОРУМУ ЗАПРОСИВ ЛИТОВСЬКИЙ БІЗНЕС ІНВЕСТУВАТИ В УКРАЇНУ

«Литва та Вільнюс стали дуже символічними для нашої європейської інтеграції і відіграли величезну роль в нашій новітній історії», — нагадав глава держави про події листопада 2013 року, відзначивши особисту підтримку України Президентом Литви Д. Грибаускайте

Петро Порошенко зазначив, що за останні три роки в Україні було зроблено дуже багато, зокрема знижено рівень інфляції, який 2014 року становив 45–65%; відновлено зростання ВВП; стабілізовано курс гривні та покращено макроекономічну ситуацію. Крім того, було забезпечено енергетичну безпеку шляхом диверсифікації джерел енергопостачання, покращено показники «Нафтогазу», реформовано систему державних закупівель, розпочато дерегуляцію і децентралізацію, реформу податкової системи.

Президент зазначив, що нині проводиться важлива судова реформа, яка забезпечить можливість громадянам та інвесторам знаходити правду та справедливість у судах. Глава держави також нагадав, що в Україні була створена та запрацювала нова антикорупційна структура. Він наголосив, що кожен український чиновник, суддя, прокурор, правоохоронець має відзвітувати про походження свого майна: машин, дач, квартир, банківських рахунків, великої кількості готівки, яка зберігається вдома. «Мета електронних декларацій — не цікавість подивитися в замковий отвір, а ефективні антикорупційні кроки», — сказав Президент.

НИНІ ПЕРШЕ МІСЦЕ В ТОВАРООБІГУ УКРАЇНИ ПОСІДАЄ ЄС — БІЛЬШЕ 45%

Глава держави зазначив, що нині перше місце в товарообігу України посідає Європейський Союз — більше 45%. «Це ще мало. Литва може і має бути тим плацдармом проникнення на європейський ринок українського виробника. Ми добре розуміємо, знаємо можливості та традиції один одного, ми довіряємо один одному і маємо унікальну синергію розвитку нашого бізнесу», — наголосив Президент.

ОБОРОННА РЕФОРМА:
ПРОЙДЕНИЙ ШЛЯХ І ЗАВДАННЯ НА ЗАВТРА

У військовому відомстві в рамках інформування громадськості та ЗМІ стосовно попередніх результатів реалізації Плану дій щодо впровадження оборонної реформи у 2016–2020 роках відбувся брифінг голови Підкомітету № 2 Комітету реформ Міністерства оборони України та Збройних Сил України, заступника Міністра оборони України з питань європейської інтеграції Ігоря Долгова.

Він сказав, що за майже три роки Збройні Сили України суттєво змінилися, і ці зміни стали можливими завдяки українському народові, Верховному Головнокомандувачу Збройних Сил України, уряду.

— Ми чітко усвідомлюємо та розуміємо, що на шляху реформ потрібно об'єднати зусилля. За будь-якими показниками, цифрами стоїть праця великого колективу. Кожну гривню з бюджету Міноборони має бути використано ефективно, — зазначив Ігор Долгов. Водночас він наголосив, що головною дійовою особою, на яку спрямовано всі реформи в армії, є солдат.

Серед основних досягнень оборонної реформи Ігор Долгов назвав створення Сил спеціальних операцій, також і відкриття навчально-тренувального Центру ССО; формування та розвиток системи цивільно-військового співробітництва; збільшення чисельності війська; удосконалення системи підготовки військ, у тому числі й за рахунок упровадження вишколу українських військовослужбовців, який здійснюватимуть інструктори НАТО; налагодження підготовки інструкторів із тактичної медицини; значні зміни в логістичному, медичному й грошовому забезпеченні, системі харчування тощо.

Іван СТУПАК

ДО СФЕРИ УПРАВЛІННЯ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ ПОВЕРНУТО ЩЕ 350 ГЕКТАРІВ НЕЗАКОННО ВИЛУЧЕНИХ ЗЕМЕЛЬ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Спільними заходами представників юридичної служби Міністерства оборони України та військової прокуратури поновлені права держави на земельні ділянки, розташовані в Тарутинському районі Одеської області.

Так, 13 грудня Одеським апеляційним господарським судом задоволено позов Міністерства оборони України та прийнято постанову про визнання недійсними чотирьох договорів оренди землі, укладених Тарутинською районною державною адміністрацією Одеської області з приватним підприємцем, та повернення Міністерству оборони земельних ділянок загальною площею 350 гектарів нормативно-грошовою вартістю 1,15 млн грн, розташованих на території військового містечка № 11 у Тарутинському районі Одеської області, йдеться на сайті МО України.

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ «ОБОРОНКИ» В ШТАБ-КВАРТИРІ НАТО

Нещодавно в штаб-квартирі НАТО в Брюсселі вперше відбувся день оборонної промисловості України. Насамперед його організували, аби продемонструвати можливості та потенціал вітчизняної «оборонки», напрацювання пропозицій щодо взаємовигідної співпраці з іноземними компаніями та організаціями щодо розширення шляхів імпортозаміщення та пошуку нових ринків збуту

Ведучи мову про важливість цієї події для українського ОПК, виконувач обов'язків глави Місії України при НАТО Єгор Божок, зокрема, зазначив, що «за останні роки війни з Росією наша оборонна промисловість здобула унікальний досвід і створила потенціал, завдяки якому змогла забезпечити українську армію озброєнням без співпраці з країною, яка стала ворогом для нас та агресором для всього прогресивного західного співтовариства».

Своєю чергою генеральний директор ДК «Укроборонпром» Роман Романов наголосив, що нині оборонно-промисловий комплекс України орієнтований на євроатлантичні стандарти. «Наша держава зробила однозначний вибір стратегії подальшого розвитку країни: орієнтація на євроатлантичні цінності й стандарти. У межах реалізації державної стратегії концерн активно розвиває оборонно-технічне співробітництво з Альянсом, а також країнами-членами і країнами–партнерами НАТО».

У штаб-квартирі НАТО моделі й зразки української продукції було представлено в п'яти сферах: бронетехніка, ракетно-артилерійське озброєння, авіапром, радарно-навігаційні системи й технології для військово-морського флоту. За словами Єгора Божка, презентації орієнтовано передусім на ті країни, які раніше були членами Варшавського договору й нині продовжують експлуатувати застаріле радянське озброєння. «Ми привезли сюди наші ноу-хау, котрі демонструють, як модернізувати та обслуговувати цю техніку без участі російської «оборонки».

Під час презентації української продукції, зокрема у сфері бронетехніки, представники ДК "Укроборонпром" розповіли, що в нашій країні існує понад 20 профільних підприємств, де працюють понад 12 тисяч фахівців. Для міжнародних партнерів ці потужності можуть бути цікаві як майданчик для гарантійного та післягарантійного обслуговування старої радянської техніки. Крім того, Україна також зацікавлена в розміщенні західної електроніки на вітчизняній броньованій техніці та в розгортанні центрів експлуатації західної техніки на власній території. Як приклад вдалої співпраці з країнами — членами Альянсу було наведено створення українсько-польського броньованого автомобіля «Онцилла».

Керівництво НАТО підтримує Україну та ініціативи ДК «Укроборонпром», який реалізує стратегію реформування оборонно-промислового комплексу України. Зокрема, помічник заступника Генерального секретаря НАТО з питань оборонних інвестицій Ернест Герольд наголосив, що «НАТО, як і раніше, твердо підтримує суверенітет і територіальну цілісність України. Ми також підтримуємо наміри України щодо здійснення реформ та в її бажанні захистити свій суверенітет і незалежність. Також підтримуємо реформи у сфері безпеки і оборони та оборонно-промислового комплексу країни в цілому. Але прийняття стандартів НАТО — це не лише технічний момент, це фундаментальна трансформація мислення, зміни в роботі та кооперації інституцій. Цивільний контроль над збройними силами й демократичний контроль над сектором безпеки є важливими принципами, які поділяє НАТО. І надалі ми вдосконалюватимемо нашу кооперацію. Адже безпека й незалежність України є важливими для безпеки Євроатлантичного регіону».

Директор інформаційно-консалтингової компанії Defense Express Сергій Згурець:

«Для того щоб працювати на ринку країн НАТО, необхідно спочатку відкрити представництва власних компаній на території Європейського Союзу та пройти відповідну сертифікацію. Виготовлення військової продукції регулюють економічні правила, що діють на території ЄС».

Сергій ВОРОНКОВ

ДО ІГОР INVICTUS 2017 ГОТУЄТЬСЯ І ЗБІРНА УКРАЇНИ

Незвичне слово invictus означає «незламність, нескореність»

З 24 по 30 вересня 2017 року 550 бійців, які мали поранення, із 17 країн змагатимуться у 12 адаптивних спортивних дисциплінах у Торонто. Серед країн учасниць — Афганістан, Австралія, Канада, Данія, Естонія, Франція, США, Велика Британія тощо. Бійці випробовуватимуть свої сили в таких дисциплінах, як атлетика, пауерліфтинг, веслування на тренажерах, змагання у водійській майстерності, стрільба з лука, велоспорт на шосе, волейбол сидячи, теніс, баскетбол на інвалідних візках тощо.

Віце-прем'єр-міністр із питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Іванна Климпуш-Цинцадзе наголосила, що проект підготовки української збірної до Ігор Invictus має на меті зробити військовослужбовців з інвалідністю або обмеженнями активними учасниками суспільного життя, а також дозволяє опрацювати механізм щорічної участі нашої команди в цих змаганнях, створити в Україні сучасні умови для реабілітації травмованих ветеранів.

За її словами, реалізація проекту стала можливою завдяки об'єднанню зусиль кількох профільних міністерств та громадського сектору. Створена робоча група з питань організації та забезпечення участі 2017 року української команди в Іграх Invictus уже здійснює відбір претендентів від України та готуватиме їх до участі в змаганнях, що відбудуться в Торонто.

INVICTUS GAMES UKRAINE

— Для України це можливість укотре показати силу українського духу, адже світ нині просто вражений мужністю і стійкістю наших бійців. Проте основною метою змагань є, звісно, сприяння одужанню та реабілітації наших героїв, — зазначив під час брифінгу щодо підготовки України до Ігор Invictus заступник Міністра оборони України з питань європейської інтеграції Ігор Долгов.

ПРОЕКТ ПІДГОТОВКИ УКРАЇНСЬКОЇ ЗБІРНОЇ ДО ІГОР INVICTUS МАЄ НА МЕТІ ЗРОБИТИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ АБО ОБМЕЖЕННЯМИ АКТИВНИМИ УЧАСНИКАМИ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

Як повідомила керівник відділу комунікаційних компаній Агенції стратегічних комунікацій StratComUA Оксана Горбач, станом на сьогодні вже опрацьовано 125 анкет від українських військовослужбовців і ветеранів, які бажають взяти участь у змаганнях. 67% кандидатів мають інвалідність, решта — травми, зокрема психологічні.

Відбір кандидатів ще не закінчений. Усі, хто бажає продемонструвати власні сили у Торонто, мають подати заявку на сайті: http://invictusgames.in.ua/become-a-sportsman. Процес відбору учасників триватиме до кінця поточного року, за його підсумками буде сформовано національну збірну з півтора десятка учасників.

Інф. «НА»

Німеччина направить в Україну військових консультантів. Відповідну угоду про направлення військових консультантів Міністерства оборони Федеративної Республіки Німеччина до Міністерства оборони України підписали в Києві заступник Міністра оборони з питань європейської інтеграції Ігор Долгов та Парламентський Державний Секретар Міністерства оборони Федеративної Республіки Німеччина пан Ральф Брауксіпе.

***

— Фізична підготовка є одним із важливих факторів забезпечення високої боєздатності армії. На сьогодні підготовлена Концепція розвитку фізичної підготовки і спорту у Збройних Силах України на період до 2020 року. Крім того, вперше за історію незалежності країни опрацьований пакет нормативно-правових документів оборонного реформування. 2017 року запланована його практична реалізація, — зауважив радник Міністра оборони України Дмитро Грищенко під час міжнародної науково-методичної конференції, присвяченої вдосконаленню системи фізичної підготовки у Збройних Силах України та приведення її до стандартів армій країн — членів НАТО.

Окрім того, він повідомив, що наступного року на базі Національного університету оборони України заплановане створення військового інституту підвищення кваліфікації фахівців фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки та спорту для всіх силових структур.

***

Завершується бойове злагодження особового складу чергової ротації 18-го окремого вертолітного загону, який упродовж наступного року виконуватиме завдання у складі Місії ООН зі стабілізації ситуації в Демократичній Республіці Конго.

Ротація особового складу 18-го окремого вертолітного загону Збройних Сил України відбудеться на початку лютого 2017 року.

«МИСЛИВЦЯ» ОЗБРОЇЛИ ЦИФРОВОЮ СИСТЕМОЮ УПРАВЛІННЯ ВОГНЕМ

На полігоні в Чернігівській області відбулися випробування безпілотної техніки наземного та повітряного використання

«Безпілотні технології — це дуже важливий напрямок розвитку озброєння та військової техніки для наших Збройних Сил. Вони дають змогу виконувати широкий комплекс розвідувальних та бойових завдань, до того ж, що для нас дуже важливо, зберігають життя військовослужбовців», — сказав Секретар Ради національної безпеки і оборони України Олександр Турчинов, додавши, що саме тому «питання створення сучасної безпілотної техніки стало одним із важливих напрямків діяльності для наших оборонних підприємств».

Секретар РНБО України повідомив, що відбулись випробування безпілотного багатофункціонального міні-бронетранспортера «Фантом». Цей наземний безпілотник відпрацював переміщення умовним полем бою, збирання оперативної інформації, зайняття позиції для вогню та знищення умовних цілей. «Сьогодні було перевірено його здатність із різних положень, зокрема, у русі, точно влучати в цілі. Результатом ми задоволені», — розповів Олександр Турчинов.

Свою новинку продемонструвало на полігоні й ДП «Житомирський бронетанковий завод». Ідеться про модернізовану версію БМП-1УМД, яка дістала назву «Мисливець», зі встановленою на ній передовою цифровою системою управління вогнем.

Ця система здатна в автоматичному режимі розпізнавати й відстежувати цілі та є одним із елементів створення роботизованих бойових модулів. Завдяки цій системі БМП-1УМД «Мисливець» може бути використано не лише як засіб транспортування та вогневої підтримки підрозділів, а й як автономну бойову одиницю з дистанційним керуванням. Окрім того, «Мисливець» оснащено німецьким двигуном, сучасним бойовим модулем із гарматно-ракетним озброєнням та комплексом зниження помітності.

На полігоні відбулися випробування тактичних розвідувально-ударних безпілотних авіаційних комплексів

Модернізована версія БМП-1УМД, яка отримала назву «Мисливець»

Вести вогонь із цього модуля (гармата, протитанкова ракета, кулемет) можна як безпосередньо з бойової машини, так і з великої відстані від неї, перебуваючи в прихованому, захищеному місці. Щоправда, на думку окремих фахівців, ця машина ще потребує удосконалення.

Секретар РНБО України спостерігав за випробуваннями тактичних розвідувально-ударних безпілотних авіаційних комплексів, які дають змогу не тільки виявляти ворога, а й точно влучати у визначені цілі, повідомляє сайт РНБО України.

«Саме на такі комплекси чекають на передовій наші військові», — сказав Секретар РНБО України, додавши, що після незначних доопрацювань заплановано вже навесні «здійснити випробування цих ударних безпілотних комплексів у бойових умовах».

За словами Олександра Турчинова, важливо, що **разом із виробництвом ударних БПЛА розпочато виробництво спеціальних боєприпасів осколочно-фугасної, кумулятивної та термобаричної дії разом із засобами наведення, якими буде оснащено ці комплекси для виконання бойових завдань.**

ЛАНЧ НА «НУЛЯХ»,

АБО ПРО ТЕ, ЯК ЖИВУТЬ І ВОЮЮТЬ НА ПЕРЕДНЬОМУ КРАЇ УКРАЇНСЬКІ БІЙЦІ

Кулеметник Сергій зі Здолбунова

Мотострілець із позивним «Граф»

Журналістські стежки-доріжки нещодавно занесли мене північніше від Станиці Луганської. Там, поміж кордоном із РФ та лінією розмежування сторін, смужку української землі захопили російсько-окупаційні війська. Надворі зимно, заходжу в один із бліндажів «передка», хлопці саме поставили грітися закопченого чайника, завершуючи компонування нехитрих бутербродів. У воді в невеличкій залізній посудині холонули щойно зварені яйця. Як доречно! Це майже удача, адже сита людина завше охочіше йде на контакт…

Поки чекаю на фронтове сервірування, знайомлюся з не залученим до процесу підготовки ланчу бійцем. Іван, позивний «Сивий», — закарпатський киянин. Тут він навідник-оператор БМП-1. П'ять місяців тому підписав контракт на службу у війську. До того 16 років працював слідчим у міліції, спершу на Херсонщині, а потім у Дарницькому районі Києва. Іван вирішив змінити життєву стезю.

— Якими здаються входини в нову професію? — запитую колишнього детектива.

— Вишкіл відбувався в навчальному центрі «Десна». Якщо чесно, тамтешньої підготовки для повноцінної спеціалізації бракує. Теоретично на макетах ніби всього навчають, але практики замало. Хочеться, аби більше було стрільб, — зауважує співрозмовник. — Найдохідливіше суть питання пояснюють інструктори з бойовим досвідом. Уже в підрозділі бували в бувальцях товариші практично на пальцях показували, що до чого. Нині їх обмаль: у роті не більше як десятеро. Це мінус, бо нас, необстріляних у серйозних боях, чимало. Ніхто не знає, які надалі чекають випробування. Та морально ми готові до будь-чого.

— Невже тут цілковитий спокій?

— Та ні! Часто буває стрілянина, ВОГи літають, ДРГ турбують. Стріляли з великокаліберного кулемета. Тут замість зариблених водойм тепер величезні очерети: насосні станції розбомбило, і все заросло. Тому краєвиди, скажімо так, партизанські.

Нарешті нас кличуть до запашного чаю й солдатських канапок. Сервіс найвищого гатунку: навіть яйця обібрали хлопці. Скажу так: у бліндажі такі наїдки неймовірно смачні! А які бажані, уявити цивільній людині складно. Розпочинаю розмову з господарем столу — командиром механізованої роти однієї з бригад старшим лейтенантом Олексієм Томчуком.

— Доля вас закинула в глушину. Напевно, тут зайців більше, ніж людей. Контактуєте з місцевим населенням? — запитую в зовсім молодого офіцера.

— Авжеж. Зазвичай хлопці цікавляться в небагатьох селян, які ще залишилися тут, як вони живуть до нас, як тепер живуть та чи мають проблеми. А вони їх мають. Уявіть, що автокрамниця з найнеобхіднішим приїздить сюди раз на тиждень, — відповідає ротний. — Це коли погода не заважає та й «русскій мір» не дуже турбує. Влади в цих кількох селах практично немає: навколо тільки наші пости. Здебільшого тут мешкають пенсіонери, почасти в розвалених хатах. І на копійки. Часом ми з ними продуктами ділимося, адже волонтери привозять чимало. От люди нам і відкриваються. Оповідають про п'яні бешкети й конфлікти в громаді, тож тут сподіваються тільки на нас. Загальні настрої селян «ніякі». Просто живуть, аби не стріляли й давали пенсію. Чия правда та хто винен — якось байдуже: стоять служиві, хай собі й стоять. А чого іншого чекати, коли тут засилля російського телебачення…

Хлопці добряче підготувалися до зими. Із заготівлею дров проблем немає. Волонтери — а з них добра половина колись тут служила мобілізованими — понавозили теплого взуття, утеплювальних матеріалів, бензопилок, генераторів і продуктів.

Зігрівшись чаєм і смаколиками, прямую до інших хлопців. Із шанця виринає кремезний чолов'яга в шапці-вушанці. Знайомимося: 37-річний Сергій зі Здолбунова на Рівненщині. Колись він служив строкову, працював столяром-будівельником. 2014-го був добровольцем у складі батальйону УНСО, брав участь у боях під Маріуполем, зазнав осколкового поранення, лікувався в шпиталі. Каже, що не міг байдуже спостерігати за тим, що відбувається в країні. У вересні 2016-го підписав контракт із ЗСУ, пройшов бойове злагодження й тепер знову на війні.

«ОДНЕ БАЖАННЯ: АБИ УКРАЇНА ЗАЛИШАЛАСЯ ЦІЛОЮ ТА В НАС ПАНУВАВ МИР. ЗЛИТЬ ТЕ, ЩО НІЯК НЕ НАВЕДЕМО ЛАД У СВОЇЙ КРАЇНІ. АЛЕ ЦЕ ЗА НАС НІХТО НЕ ЗРОБИТЬ…»

— Столярство моє згодилося: руки тут не забувають сокири та молотка, бо треба будувати позиції й бліндажі. Навіть іще більше працюєш за професією, — з вогником в очах мовить Сергій. — Це цікава наука, але найліпша наука — людська дружба. Особливо це розумієш уночі, коли зі схованок виповзають терористи. Реакцію на відсіч доведено до автоматизму. Наразі відповідаю за ДШК на станку: ой і добряче «шпарить» старий!

— Не важко призвичаюватися до суворих польових умов?

— Не обманюватиму: непросто. Але все в наших руках. Днями «Новою поштою» надіслали пічку-буржуйку. На ній можна гріти воду та їжу готувати. Змайстрував її рідний брат, я допомагав.

— А доти на чому готували?

— На гільзі від великокаліберного снаряда. Наші попередники зробили напрочуд економну й ефективну пічку. Без проблем на ній гріємо чай, смажимо яйця. Її розраховано на приготування не більше як для п'ятьох персон. Тепер-от маємо обнову. Іще хочу переробити їдальню, змайструвати баню …

— У мене одне бажання: аби Україна залишалася цілою та в нас панував мир, — каже 49-річний колишній доброволець із «Горині», а тепер мотострілець із позивним «Граф». — На Рівненщині мене дочки й онуки чекають, дружина. Злить те, що ніяк не наведемо лад у своїй країні. Але це за нас ніхто не зробить. Тому я досі тут…

Геннадій КАРПЮК

ПОРАНЕНИЙ І ОБГОРІЛИЙ, АЛЕ ПОВЕРНУВСЯ ДО СТРОЮ

ПОПРИ ВАЖКЕ ПОРАНЕННЯ, ОПІКИ 50% ТІЛА ТА КОНТУЗІЮ, ОЛЕГ ТРУШ ЗАЛИШИВСЯ В СТРОЮ І НИНІ СЛУЖИТЬ У РІДНІЙ БРИГАДІ

Командир взводу управління гаубичної самохідно-артилерійської батареї 1-ї окремої гвардійської танкової бригади прапорщик Олег Труш воював навідником САУ 2С3 «Акація». Разом зі своїм екіпажем він боронив Луганщину, знищив два ворожих танки, два БТРи, чимало колісної техніки та живої сили противника і навіть БМ-21 «Град».

На початку літа 2014-го Олег Труш разом зі своїм дивізіоном розпочав бойовий шлях на Сході України. Його батарея прикривала блокпост, розташований неподалік Рубіжного.

— Нас постійно обстрілювали з міномета, — пригадує Труш.

Як з'ясувалося пізніше, бойовики встановили його на «Газель» і тому дуже швидко змінювали позиції, тож засікти їх було важко. Під час одного з таких обстрілів Олег Труш помітив, як у бліндаж зенітників 30-ї окремої механізованої бригади, який був неподалік, влучила міна. Під обстрілом, ризикуючи життям, він кинувся на допомогу. Разом з товаришами витяг поранених з розбитого укриття і виніс з-під вогню у безпечне місце. Після цього Олег добіг до своєї «Акації» і відкрив вогонь. 82-міліметровий міномет противника замовк.

У районі населеного пункту Лутугине екіпаж прапорщика Труша забезпечував артилерійською підтримкою зведені підрозділи наших військ, які проривалися через вороже кільце до луганського аеропорту для евакуації поранених. Влучним вогнем артилеристи знищили чимало ворожої бойової техніки, зокрема «Град».

21 липня під час чергового обстрілу позицій наших артилеристів в «Акацію» прапорщика Труша влучив снаряд — машина загорілася. Вибуховою хвилею охопленого полум'ям Олега викинуло з САУ. Залишки одягу та амуніції ніби прикипіли до тіла. Пощастило, що першу невідкладну допомогу йому надавав медик, який у цивільному житті мав чималий досвід роботи в опіковому центрі. Фактично це і врятувало Трушу життя.

Вертольотом його доставили до Харкова, а звідти літаком — до Львова. Довгі два місяці Олег не відходив з наркозу, лікарі зробили йому шість пересадок шкіри, і він нарешті почав одужувати. Повернутися до життя герою допомогла незламна воля і кохана Христина, яка тільки-но дізналася про біду, покинула роботу і поїхала до Львова. Всі шість місяців жінка постійно була поруч, поєднуючи в собі дбайливу няню і віддану дружину.

Лікарі визначили Олегу ІІІ групу інвалідності, тож він міг залишити військову службу. Та він навідріз відмовився.

Прапорщик Олег Труш

— Разом воювали, разом і далі служитимемо. Армія для мене, як і сім'я, назавжди! — лаконічно підсумовує артилерист Олег Труш, груди якого сьогодні прикрашають орден «За мужність», відзнаки «Захисник Вітчизни» та «За військову доблесть».

Олександр ПАРІЙ

Для знешкодження мін та внп сьогодні на визволених територіях донбасу працює 58 розрахунків чисельністю до 300 осіб та 88 одиниць техніки

ЯК ПРИВАБИТИ МІЖНАРОДНИХ «ДОНОРІВ» ДО РОЗМІНУВАННЯ

УКРАЇНСЬКИХ МІННИХ ПОЛІВ?

РОЗМІНУВАННЯ ДОНБАСУ САМОТУЖКИ ДЛЯ УКРАЇНИ МОЖЕ ЗАТЯГНУТИСЯ НА ДЕСЯТКИ РОКІВ, ОСКІЛЬКИ ЦЕ ДОСИТЬ ЗАТРАТНИЙ І ТРУДОМІСТКИЙ ПРОЦЕС

Значна кількість громадян України гине внаслідок того, що російські окупанти на Донбасі масово застосовують вибухонебезпечні предмети, серед них і протипіхотні міни, які забороняє Оттавська конвенція. На додаток до прямих людських жертв міни та інші вибухонебезпечні залишки війни вповільнюють відновлення визволених районів, блокуючи доступ фермерів до полів, перешкоджаючи поверненню переміщених сімей та ремонту пошкодженої інфраструктури. Чи зможемо ми розмінувати Донбас самотужки, а точніше, чи скаже хтось, скільки на це піде часу? І як нам використати міжнародний досвід відновлення нашпигованих мінами територій? У цьому розбирався кореспондент «Народної армії»

Наріжним каменем гуманітарного розмінування районів Донецької та Луганської областей, охоплених воєнним конфліктом, залишається припинення російськими окупаційними військами обстрілів і деокупація захоплених Росією територій України. Утім, розмінування визначених ділянок і територій триває від початку бойових дій.

— Близько 7 тис. кв. км визволених територій Донецької та Луганської областей на сьогодні забруднено мінами та іншими вибухонебезпечними предметами, — говорить начальник Управління екологічної безпеки та протимінної діяльності Міноборони полковник Максим Комісаров. — Для їх знешкодження працюють спеціалісти від Збройних Сил України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій і Державної спеціальної служби транспорту України. Це 58 розрахунків із загальною чисельністю до 300 осіб та 88 одиниць техніки.

Максим Володимирович розповідає, що насамперед розміновують об'єкти життєзабезпечення населення та інфраструктури: лінії електропередач, газо- і водопроводи, теплоцентралі, автомобільні дороги та залізничні колії. Уже очищено та перевірено близько 200 кв. км, знешкоджено понад 210 тис. вибухонебезпечних предметів.

Звісно, Україна спроможна справитися з розмінуванням Донбасу, але ці заходи надзвичайно копіткі й затратні та можуть тривати десятки років.

Пригадаймо, що трирічний збройний конфлікт у Боснії і Герцеговині завершився ще 1995 року, утім цілковите очищення територій, яке раніше було заплановано на 2019 рік, через недофінансування відкладено на 2024-2025 рр. За даними міжнародної організації «Норвезька народна допомога», з кількох десятків країн світу, які потребують розмінування значних територій, лише одиниці планують вчасно виконати національні програми з протимінної діяльності. Це Алжир — 2017 року, Чилі — 2020-го й ДР Конго — 2021-го.

Україна вже сьогодні отримує від міжнародних партнерів значну допомогу у створенні ефективної системи протимінної діяльності. Серед них — Служба ООН із питань протимінної діяльності, ОБСЄ, Женевський міжнародний центр гуманітарного розмінування, Женевський центр демократичного контролю над збройними силами, Міжнародний комітет Червоного Хреста та інші.

Питання протимінної діяльності (ПМД) міжнародна спільнота розглядає не лише як розмінування, а й через широке коло гуманітарних питань. Ідеться про зменшення соціального, економічного та екологічного впливів вибухонебезпечних предметів на розвиток місцевих громад. Допомога та реабілітація жертв, інформування населення про мінну небезпеку — це теж складові ПМД.

З огляду на це в Україні у 2016 році виконувався План заходів з організації робіт гуманітарного розмінування звільнених територій Донецької та Луганської областей.

Сьогодні на площі близько 20 тис. кв. км тривають роботи з нетехнічного обстеження забруднених територій. Уже ідентифіковано зі встановленням відповідного маркування як підозріло-небезпечні та підтверджено небезпечні райони площею близько 120 кв. км. Крім того, до цієї роботи долучилися й міжнародні партнери The HALO Trust і Данська група розмінування DDG. У подальшому ці та інші організації за кошти міжнародних «донорів» залучатимуться й до проведення технічного обстеження та розмінування територій.

Також відбувається збирання та обробка даних у системі управління інформацією. Після узагальнення дані щодо небезпечних ділянок надаватимуть органам місцевого самоврядування та іншим організаціям.

БЛИЗЬКО 7 тис. кв. км ВИЗВОЛЕНИХ ТЕРИТОРІЙ ДОНЕЦЬКОЇ ТА ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ НА СЬОГОДНІ ЗАБРУДНЕНО МІНАМИ ТА ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИМИ ПРЕДМЕТАМИ

Триває роз'яснювальна робота щодо мінної небезпеки серед населення. Активну роботу в цьому напрямку проводить і Міжнародний комітет Червоного Хреста.

Далі ось на що хочу звернути вашу увагу. Міжнародні організації рекомендують створити Національний орган із питань протимінної діяльності та ухвалити законодавчі акти у Хорватії, Азербайджані, Таджикистані, Афганістані та інших країнах. Зараз в Міноборони розробили й подали на розгляд у Верховну Раду України законопроект «Про протимінну діяльність в Україні». У документі визначено основи протимінної діяльності, закладено підвалини для системної та ефективної роботи, розподілено повноваження й обов'язки між учасниками.

До речі, на ефективне функціонування національного органу та наявність національного законодавства в цій сфері звертають увагу й міжнародні «донори». Про це вели мову, зокрема, американські представники в жовтні поточного року в Українсько-американській робочій групі з питань нерозповсюдження ВНП та експертного контролю.

Очищення територій від вибухонебезпечних предметів — це тривалий, затратний і трудомісткий процес, який потребує від України комплексного підходу. Ціна зволікання, як доводить досвід інших країн, — нові людські жертви.

Руслан СЕМЕНЮК

УКРАЇНА ПРОДЕМОНСТРУВАЛА 162 ДЕРЖАВАМ, ЯКІ МІНИ ВСТАНОВЛЮЮТЬ РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКА НА ОКУПОВАНОМУ ДОНБАСІ

У місті Сантьяго, Чилі, відбулася 15-та конференція 162 держав — учасниць Конвенції про заборону протипіхотних мін, у якій узяла учать й українська делегація.

Важливою подією конференції стало те, що Польща заявила про знищення всього арсеналу протипіхотних мін. Таким чином, Польща стала 158-ю державою, яка позбулася мінних запасів. Загалом було знищено 1 055 971 протипіхотну міну. Відтепер у Польщі не зберігатимуть жодної міни навіть для навчання, а використовуватимуть тренажери та імітатори.

Значного резонансу набув виступ і представників України. Зокрема, було продемонстровано небезпечні знахідки, які виявили українські сапери цього року під Славним, Волновахою та Новоселівкою. Делегати розповіли про головні типи мін, які встановлюють російські регулярні війська й терористи, котрих підтримує Росія. Це ПМН, ПМН-4, ПОМ-2R, МОН-50, 90, 100, 200 керованої дії тощо.

Нагадаємо, що Україна володіла п'ятим арсеналом протипіхотних мін у світі (після Китаю, Російської Федерації, США та Пакистану), який дістався їй у спадок від Радянського Союзу й налічував 6 млн мін типу ПФМ. Позбулася наша країна цих запасів 2003 року.

За матеріалами сайту www.apminebanconvention.org

МОН-100

ПМН-4

УКРАЇНА У ДЕСЯТЦІ
СВІТОВИХ ЛІДЕРІВ З ЕКСПОРТУ ОЗБРОЄННЯ

ЧАСТКА УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКСПОРТІ ЗБРОЇ СТАНОВИЛА В 2011–2015 РОКАХ 2,6%. З ЦИМ ПОКАЗНИКОМ УКРАЇНА ПОСІДАЄ У СПИСКУ НАЙБІЛЬШИХ ЕКСПОРТЕРІВ ОВТ ДЕВ'ЯТЕ МІСЦЕ, ТРОХИ ПОСТУПАЮЧИСЬ ІТАЛІЇ. ПЕРШУ ТРІЙКУ В ЦЬОМУ СПИСКУ СТАНОВЛЯТЬ США, РОСІЯ, КИТАЙ

ДУМКА ЕКСПЕРТА

Валентин Бадрак, директор Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння:

— Оскільки така поважна Міжнародна організація, як SIPRI, наводить статистику останніх п'яти років, то слід розуміти, що йдеться про зовнішні контракти, які уклав Укрспецекспорт протягом 2009–2010 років. Зокрема, на поставку бронетехніки й танків Королівству Таїланд, поставку БТРів, літаків і танків Республіці Ірак, малих десантних кораблів «Зубр» Китаю та про контракт на модернізацію літаків Ан-32 для ВПС Індії.

Якщо вести мову про сьогодення, то збройовий бізнес у нас суттєво впав. Адже переважну кількість озброєння та військової техніки, які виготовляють підприємства вітчизняного ОПК, спрямовують не до наших іноземних партнерів, а до Збройних Сил України.

Проте, безумовно, наша держава залишається потужним постачальником сервісних послуг із ремонту та модернізації, а також комплектуючих, таких, як авіаційні двигуни, газові турбіни до бойових кораблів тощо.

Модернізований літак Ан-32 для ВПС Індії

Малий десантний корабель «Зубр»

Бронетранспортери БТР-4

Україна за підсумками 2011–2015 років увійшла до десятки найбільших експортерів озброєнь. Такі дані наведені в доповіді Стокгольмського інституту дослідження проблем миру (SIPRI) за 2015 рік. За підрахунками експертів цієї установи, «частка України у глобальному експорті зброї становила в 2011–2015 роках 2,6%». Україна посідає у списку найбільших експортерів 9-те місце, трохи поступаючись Італії. Зокрема найбільший дохід наша держава отримала від продажу авіатехніки — $108 млн, броньованої техніки — $63 млн, двигунів — $148 млн, кораблів — $4 млн. Як йдеться у звіті, Україна у 2009–2014 роках була третьою за обсягами поставок зброї до Китаю. До цієї країни експортувалися двигуни для військових літаків. Крім того, 2014 року Україна постачала бронетехніку в Камерун та Нігерію. А загалом за вказаний період обсяг торгівлі зброєю збільшився на 14% проти попередньої п'ятирічки.

Попри складну економічну ситуацію, за останні два роки підприємствам вітчизняної «оборонки» вдалося розробити нові модифікації бронетехніки і систем залпового вогню, сучасні протитанкові ракетні комплекси, високоточні артилерійські снаряди тощо. А це дозволило низці підприємств оборонної галузі наростити обсяги виробництва і зберегти робочі місця. Наприклад, за перший квартал 2016 року ДП «Завод ім. В.О. Малишева» суттєво наростив темпи виробництва проти аналогічного періоду минулого року. Таку позитивну для харківського підприємства тенденцію багато в чому забезпечило відновлення призупинених раніше поставок бронетехніки до Таїланду, Іраку та Ефіопії.

На думку керівника зовнішньополітичних проектів Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння Володимира Солов'яна, суттєве збільшення військового бюджету України через воєнні дії на Сході України сприяло й підвищенню експортних показників. Так, минулого року Державний концерн «Укроборонпром» уклав експортних контрактів на суму понад $1,3 млрд (прибуток від реалізації продукції становить близько 20 млрд грн). Одним з головних факторів таких позитивних результатів активізації нашої «оборонки» стала реалізація стратегії виходу на азійські ринки озброєнь. У цьому контексті також важливо сказати про досягнуті з Індією домовленості щодо співпраці у сферах авіабудування, газотурбобудування та бронетехніки. Нині вже є конкретна угода щодо закупівлі індійською стороною української системи радіоелектронної розвідки. В «Укроборонпромі» також зазначили, що Україна розраховує витіснити Росію з індійського ринку ремонту озброєння радянського виробництва. Таким чином реальною стає перспектива створення в Індії спільних підприємств, які проводитимуть оновлення, капітальний ремонт та виготовлення деталей для систем ППО, вироблених у СРСР. Українське озброєння в авіаційній, бронетанковій та радіолокаційній сферах має предметний попит і у військових з Малайзії.

НАЙБІЛЬШИЙ ДОХІД НАША ДЕРЖАВА ОТРИМАЛА ВІД ПРОДАЖУ АВІАТЕХНІКИ — $108 МЛН, БРОНЬОВАНОЇ ТЕХНІКИ — $63 МЛН, ДВИГУНІВ — $148 МЛН, КОРАБЛІВ — $4 МЛН

Україна традиційно зберігає тверді позиції у сфері авіабудування. Яскравий приклад — середньомагістральний військово-транспортний літак Ан-70, який розробили на АНТК ім. О.К.Антонова. Європейський аналог Ан-70 — Airbus A400M поступається українському літаку за характеристиками і ціною. Нещодавно також було узгоджено продаж Саудівській Аравії літаків сімейства «Антонов» — Ан-132, Ан-148 та Ан-178. Варто також відзначити й вітчизняну ракетобудівну галузь, яка, на думку експерта, особливо залежала від російського ринку. Серед останніх досягнень у переорієнтації на західного замовника можна назвати участь КБ «Південне» у створенні ракетоносія Antares (виробництва США). Компанія Boeing також виявила інтерес до українських моторів. Двигуни і ракетоносії для американців будуть вироблятися на базі заводу «Південмаш» і КБ «Південне». Останнє вже випускає двигуни для ракети-носія легкого класу Vega Європейської космічної агенції.

Після припинення військово-технічного співробітництва з Росією Україна має шанс не лише втримати свої позиції на світовому ринку, але й розширити їх. Так, нині Захід розглядає український ОПК як альтернативу російським постачальникам. І навіть в умовах війни і дефіциту коштів нам є що запропонувати світу.

Сергій ВОРОНКОВ

На п'ятірку найбільших торговців зброєю — США, Росію, Китай, Францію і Німеччину — припадає 74% усього обсягу продажів. Китай є третім за рейтингом як експортером, так і імпортером озброєнь. А найбільше зброї купують Індія і Саудівська Аравія

СКЛАДНИЙ ВИБІР ПОМІЖ ШВИДКІСТЮ ТА ЗАХИЩЕНІСТЮ БРОНЬОВИКА...

ІСНУЮЧА СИСТЕМА РОЗРОБКИ Й ПОСТАНОВКИ НА ОЗБРОЄННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ ПОТРЕБУЄ ВДОСКОНАЛЕННЯ

В українському війську з нетерпінням очікують не просто на фізично нові зразки військової техніки та зброї. Нині армія потребує технологічно досконалих, надійних в експлуатації бойових машин та озброєнь, які не підведуть у бою. Це аксіома. Тим часом підприємства вітчизняної «оборонки» намагаються хоча б частково вгамувати технічний голод. До цієї роботи активно долучилися й військові науковці

Науково-аналітична група Міноборони, яка працює в районі АТО, узагальнює досвід експлуатації нових зразків ОВТ, аналізує рівень їхньої відповідності поточним вимогам військ, випадки відмов. Рекомендації залучених до роботи фахівців має враховувати як розробник, виробник, так і експлуатант. Одним із таких випробувачів є начальник науково-дослідного управління розвитку озброєння та військової техніки ЦНДІ ЗС України, доктор технічних наук полковник Михайло Васьківський.

Полковник Михайло Васьківський

— В Україні, на жаль, нині не функціонують усі необхідні елементи системи розробки й постановки на озброєння військової техніки. Їх порушили під час скорочення окремих органів у процесі ліквідації Мінпромполітики, чиї функції перейшли до Мінекономрозвитку. Відтак зменшилося військове представництво, що контролювало якість виконання оборонних замовлень, — указує Михайло Іванович на проблеми, які, на його погляд, потребують якнайскорішого розв'язання. — У нас іще працює пострадянська модель постановки зразків на озброєння. Тоді як на світовому ринку військової техніки її виробники практикують гарантування якості через страхування. Приміром, ізраїльський виробник бронежилетів, продаючи Міноборони продукцію, закладає у її вартість страховий відсоток. І він покриває всі рекламаційні витрати. З іншого боку, виробникові невигідно, щоб таких випадків було багато, бо тоді зросте ціна процедури страхування виробу, а відтак — його кінцева вартість. Разом із тим, це стимул конкурентної якості. Отже, і нам варто подібним чином удосконалити механізми конкуренції в цій галузі.

Співрозмовник наголошує: у профільних вишах недостатньо приділяють уваги навчанню технічних фахівців складання рекламацій. Нині, якщо у зразку ОВТ виявляють недолік, справа часто завершується контрпродуктивним «футболом»: у військах намагаються зіпхнути провину на заводські дефекти, виробник киває на хиби експлуатанта. А правильна підготовка первинних документів практично є дороговказом конструкторові й виробнику до подальшого вдосконалення. Реальний стан справ нерідко такий: відповідно до скарг із військ підприємства відряджають робочі групи, які на місці усувають дефекти. Але водночас бракує узагальнення результатів таких розглядів і виїздів.

— Чи зацікавлені підприємства в отриманні рекламацій та усуненні недоліків на різних рівнях, збереженні власної репутації?

— Так, якщо в угоді на поставку передбачено гроші на авторський нагляд. Якщо їх немає, підприємство відряджає ремонтні бригади у війська за власні обігові кошти. А це збиток. Однак світова практика свідчить: якщо концерн дорожить іміджем, він іде на ці витрати. А в нас іще чимало внутрішніх монополістів, тому якість неналежна, інколи значною мірою. Та й на авторському нагляді вони просто економлять.

— Українські розробки вирвалися хоч на крок уперед порівняно з радянськими зразками?

— Ми пишатимемося ними тоді, коли в таку техніку вкладемо нові технології. Ті ж технології броньових сталей, вибухових речовин тощо, на жаль, поки що лишилися на попередньому рівні. Або лише трохи кращі. Вони не створять передумов для якісного технологічного стрибка. Україна не має власної новітньої електроніки, оптики, а через імпортні обмеження, високу ціну не може постачити найкращу апаратуру. Так, нам доступні деякі комплектувальні в цивільному виконанні, утім, комплектувальні вироби військового призначення від країн-лідерів зазвичай недосяжні. Тобто нам треба розвивати компонент імпортозаміщення елементної бази виробництва ОВТ. І задіяти науковий потенціал НАНУ, провідних НДІ, які мають передові розробки, здатні зацікавити Міноборони.

Бронетранспортер «Дозор-Б»

НА СВІТОВОМУ РИНКУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ ПРАКТИКУЮТЬ ГАРАНТУВАННЯ ЯКОСТІ ЧЕРЕЗ СТРАХУВАННЯ

Однак треба чітко розуміти: на такі впровадження підуть роки. А нам треба розбудовувати армію сьогодні, в умовах воєнної агресії. Тому наприкінці лютого 2015-го постанова Кабміну № 345 затвердила «Порядок постачання озброєння, військової та спеціальної техніки під час особливого періоду, введення надзвичайного стану та в період проведення антитерористичної операції». Фактично він передбачає прискорений шлях до використання зразків ОВТ, розробку яких завершено. Скорочена процедура випробувань тільки перевіряє ступінь відповідності заявлених характеристик. І саме через воєнні потреби ці зразки в такому статусі допускають до експлуатації у війську.

— Наша група зробила доповідь щодо сумнозвісного підриву 120-міліметрового міномета М-120–15 «Молот». Треба розуміти, що зразки, допущені до експлуатації відповідно до 345-ї постанови, належать до першої, так званої терміновості партії, — зауважує полковник Васьківський. — Коли відбуваються державні випробування, паралельно вносять необхідні зміни до конструкції певного зразка й деяких технологій його виробництва. І наступні «Молоти» стають кращими — така діалектика розвитку ОВТ.

120-міліметровий міномет М-120–15 «Молот»

— Ви досліджуєте й нову бронетехніку, засоби індивідуального захисту. На яких саме зразках зосередилися нині?

— Частина групи працює з бронетранспортерами БТР-4Е та «Дозор-Б». Щодо останнього розповім докладніше. У «Дозорах» ми виявили деякі недоліки, які спливли під час експлуатації в одному з розвідувальних підрозділів. Наприклад, димові гармати системи «Туча» орієнтовано лише на постановку перешкод попереду машини або дещо вбік від напрямку руху. Тож доцільно розглянути питання стосовно збільшення сектора димової завіси.

Варто посилити й протимінну стійкість зразка. Корпус броньовика витримує вибух 1 кг у тротиловому еквіваленті, а в разі підриву під колесом — до 3 кг. А сучасні вимоги до таких бронемашин вимагають гарантування протимінної стійкості щонайменше на рівні вибуху 6 кг тротилу. Зауважу, що днище корпуса частково V-подібної форми. Але виробник стикається з дилемою: якщо його повністю зробити таким, то збільшиться висота броньовика. Як альтернативу можна використовувати подвійне днище із захисним екраном, протимінні покриття та сидіння. Щоправда, так збільшиться маса виробу.

За словами мого співрозмовника, скрупульозний аналіз відмов зразка дасть змогу врахувати їх у процесі серійного виробництва. Наразі можна вести мову й про переваги машини. У лобовій проекції «Дозор» захищає екіпаж від бронебійних куль Б-32 калібру 12,7-мм із дальності 100 м, борти — 450 м, корму — 600 м. Практично в упор з великокаліберного кулемета його розстріляти неможливо. Неабияка перевага виробу — автоматична трансмісія Allison LCT 1000 (США) і 190-сильний турбодизель DEUTZ, помітно тихіший за мотор на БТР-4. Загалом рівень шумності зразка навіть нижчий за очікуваний. Цікаво, що й тут є резерв зменшення шуму, якого можна досягти вищою ціною виробу. Приміром, гепоїдна або шевронна передачі меншою мірою шумні, але помітно дорожчі за звичайні прямозубі шестерені.

Специфікаційні вимоги до ОВТ в Україні ще не завжди чітко враховують особливості підрозділів, де її використовуватимуть. Це проблема військової науки, що опікується обґрунтуванням оперативно-тактичних вимог до техніки.

Геннадій КАРПЮК

ДВА АЕРОДРОМИ СТАЛИ БЕЗПЕЧНІШИМИ

НОВИЙ АВТОМАТИЗОВАНИЙ КОМАНДНО-ДИСПЕТЧЕРСЬКИЙ ПУНКТ ДОЗВОЛЯЄ В АВТОМАТИЧНОМУ РЕЖИМІ ВІДОБРАЖАТИ ПОВІТРЯНУ ОБСТАНОВКУ В РАЙОНІ ЛЕТОВИЩА

Цифрова радіолокаційна система РСП-10мА

Міжнародні авіаційні структури, зокрема ІКАО, не раз звертали увагу на те, що наші аеродроми не відповідають сучасним вимогам щодо експлуатації. Скажімо, на летовищах державної авіації України й дотепер використовують морально застарілу техніку радіотехнічного зв'язку. Тому вітчизняні конструктори Науково-виробничого підприємства «Аеротехніка-МЛТ» розробили автоматизований командно-диспетчерський пункт (АКДП) та цифрову радіолокаційну систему РСП-10мА. Хоч їх і прийнято на озброєння ще у 2011-му, жодну з новинок до цього року так і не було встановлено на аеродромах державної авіації.

Нещодавно Міністерство оборони України закупило й розгорнуло АКДП на перших двох летовищах. Це значно підвищило рівень безпеки польотів, зручність та якість роботи.

— Група керівництва польотів із командно-диспетчерського пункту управляє зльотом і посадкою літаків, виявляє відхилення повітряних суден від заданої лінії посадки, стежить за конфліктними ситуаціями в повітрі та безпекою польотів в аеродромній зоні, — розповідає головний інженер зв'язку та інформаційних систем командування ПС ЗС України полковник Петро Кадура. — На АКДП здійснено автоматизацію процесів збирання, обробки, відображення радіолокаційної інформації, що надходить від радіолокаційних засобів (РЛЗ) аеродрому, оглядового й посадкового радіолокаторів РСП-10мА (РСП-6М2) та радіотехнічної системи ближньої навігації (РСБН), РЛС метрового та сантиметрового діапазонів частини.

НЕЩОДАВНО МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ ЗАКУПИЛО Й РОЗГОРНУЛО АКДП НА ПЕРШИХ ДВОХ ЛЕТОВИЩАХ

Інформація з різних радіолокаційних засобів, які діють у зоні аеродрому, автоматично передається на один монітор, що дає змогу об'єктивно відображати структуру повітряного простору в районі аеродрому. Завдяки цьому керівництво польотів одночасно дістає точну інформацію про розташування повітряних суден у районі аеродрому та про стан погоди. АКДП об'єктивно оцінює кожний літальний апарат на маршруті, зльоті й посадці навіть у разі збоїв окремих РЛС або якщо противник чинить перешкоди. Також є можливість у реальному часі контролювати дії фахівців групи керівництва польотів і членів екіпажу повітряних суден. Ці дані включають у єдину систему збирання та обробки радіолокаційної інформації ЗС України.

Віктор ГЕДЗ

ТЕПЕР ЛЕТОВИЩЕ ВИДНО ЗА 40 КІЛОМЕТРІВ

НОВА ВІТЧИЗНЯНА СИСТЕМА СВІТЛОСИГНАЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ «ФОТОН» ЗНАЧНО ЕФЕКТИВНІША ТА ЕНЕРГОЕКОНОМНІША ЗА РОСІЙСЬКІ АНАЛОГИ

Ще з радянських часів усю систему світлосигнального обладнання військових аеродромів, а це тисячі спеціальних ліхтарів та прожекторів, виготовляли лише на російських заводах. Українські склади потроху порожніли, тож за потреби необхідну кількість спеціальних ламп купляли в Росії. Відколи Україна відмовилася від послуг та товарів країни-агресора, фахівці інженерно-аеродромної служби Повітряних Сил ЗС України звернулися до українських виробників, які можуть забезпечити всю систему світлосигнального обладнання аеродромів державної авіації.

Першим кроком на шляху до цього імпортозаміщення стало створення тернопільською корпорацією «Ватра» національної системи світлосигнального обладнання «Фотон». Розробляючи її, тернопільські інженери запропонували замінити всі ліхтарі старого зразка новітніми світлодіодними системами. Адже використання замість традиційної лампочки потужністю у 100 ватів, сотні яких освітлюють летовище, сучасних світлодіодів потужністю лише 5–6 ватів значно здешевить обслуговування аеродрому. На відміну від закордонних виробників, які пропонували замінити відразу всю систему світлосигнального обладнання, вітчизняні підприємці погодилися на часткову заміну ліхтарів. Вартість — кілька сотень тисяч гривень, а не мільйон євро на одне летовище, як то пропонувала швейцарська корпорація.

Ліхтар нового зразка

Наприкінці минулого року було виготовлено мінімальну контрольну партію «ватрівських» ліхтарів для забезпечення потреб сучасного військового аеродрому. Кілька тижнів тому їх випробували, освітивши все летовище. Також були встановлені сучасні прожекторні станції цієї ж корпорації. Нині на військових аеродромах використовуються прожектори з далекого минулого на базі вантажного автомобіля. Замість них будуть встановлюватися сучасні прожектори «Сяйво Н» — для роботи вночі, та «Сяйво Д» — для роботи вдень у складних метеорологічних умовах. Ці прожектори вагою лише у 35 кілограмів зекономлять купу грошей в експлуатації летовищ.

Фахівці групи електротехнічних засобів військової частини говорять, що проблем при встановленні нових ліхтарів та прожекторів на старі місця навколо летовища не виникало. До того ж вони більш зручні у використанні і значно легші, особливо прожектори, що важливо під час встановлення та перевірки.

— Сьогодні система світлосигнального обладнання «Фотон» встановлена на одному з аеродромів державної авіації України в повному обсязі, проводяться її випробування, — говорить провідний спеціаліст командування ПС ЗС України Володимир Манаєнков. — Вже є перші результати. У переддень свята Збройних Сил України під час виконання польотів на цьому аеродромі вперше в повному обсязі працювало ССО «Фотон». Фахівці відзначають, що за простих погодних умов цього дня льотчик візуально визначив летовище на відстані 41 кілометр, хоча за наявними вимогами його треба побачити з 25–30 кілометрів.

Віктор ГЕДЗ

Квадрокоптер «Фантом»

ПІДРОЗДІЛ АЕРОРОЗВІДКИ ОТРИМАЄ ФІНАНСУВАННЯ ДЛЯ ПОВНОЦІННОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

Наступного року новостворений підрозділ аеророзвідки отримає фінансування на закупівлю обладнання та усього необхідного для повноцінного функціонування цієї військової частини. Про це заявив Міністр оборони України генерал армії України Степан Полторак.

За словами глави оборонного відомства, українська армія — четверта в світі, здатна вести спостереження за силами противника за допомогою сучасних технологій. Схожі підрозділи мають армії США, Великої Британії та Ізраїлю.

Під час зустрічі з аеророзвідниками Міністр оборони вручив військовослужбовцям та волонтерам відомчі нагороди. Зокрема нагородну зброю отримав військовослужбовець, який за допомогою БПЛА знешкодив не одну ворожу ціль.

— Приємно вражений тими результатами, яких їм уже вдалося досягти, — зазначив глава оборонного відомства. — Готовий надавати всебічну підтримку підрозділу. Вони працюють задля надважливої цілі, а я своєю чергою готовий попрацювати на них!

Інф.»НА»

КОЖНУ ПАРТІЮ БРОНЕЖИЛЕТІВ РЕТЕЛЬНО ПЕРЕВІРЯЮТЬ

ОДНУ З НАУКОВО-ВИПРОБУВАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ ЗБРОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАХИСНИХ МАТЕРІАЛІВ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ ВІДНЕДАВНА АТЕСТОВАНО ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Як відомо, нещодавно Міністерство оборони України запровадило новий алгоритм контролю якості речового майна, яке постачають Збройним Силам України. Усі види контролю якості продукції відповідно до умов договорів та інших нормативних документів здійснюють представники Центру розвитку та супроводження матеріального забезпечення Збройних Сил України, у тому числі й шляхом лабораторних випробувань в акредитованих лабораторіях. Недоліки, виявлені під час приймальної процедури, як передбачено в новому порядку «військового приймання», усувають постачальники, і лише після цього майно потрапляє у війська.

Однак із самого початку запровадження нових відносин між постачальниками продукції та її замовниками з боку військового відомства існували певні труднощі стосовно можливості в стислі терміни здійснювати ґрунтовні перевірки деяких виробів, зокрема, шоломів, бронежилетів, інших засобів індивідуального захисту, які входять до бойового єдиного комплекту. Не менш нагальною була й потреба контролювати якість бронематеріалів, призначених для підвищення захисту легкоброньованих машин тощо.

Складнощі полягали в тому, що досі в Україні було акредитовано лише три відповідні лабораторії, спроможні здійснювати належні балістичні дослідження, до того ж тільки одна з них підпорядковувалася Міністерству оборони. Незважаючи на професіоналізм її колективу, досконалу матеріальну науково-дослідну базу, потужність установи уже була недостатньою для задоволення потреб Збройних Сил.

Потрібні резерви було знайдено швидко в провідному військовому навчальному закладі держави. Ще на початку антитерористичної операції проблема відсутності на озброєнні нашого війська сучасних і надійних засобів бронезахисту спонукала керівництво Національного університету оборони України імені Івана Черняховського долучити військових науковців до застосування своїх знань на практиці.

У липні 2014 року підпорядковану університету науково-випробувальну лабораторію зброї та спеціальних захисних матеріалів було атестовано в Центральному управлінні метрології і стандартизації Збройних Сил України Озброєння Збройних Сил України. З того часу колектив лабораторії, яку очолює полковник Святослав Сєдов, долучився до процесу гартування української криці.

Упродовж 2014–2016 років особовий склад лабораторії своєю працею врятував життя сотням, а можливо, і тисячам бійців нашої армії. За два роки здійснено більше 300 балістичних випробувань бронематеріалів, призначених для підвищення живучості вертольотів і легкоброньованих машин, захисного спорядження — бронежилетів, балістичних підпорів, захисних шоломів, взуття та засобів захисту від осколків тощо. Під час випробувань установлено, що 98 із наданих для перевірки виробів не відповідають заявленим класам захисту. Саме завдяки професіоналізму й самовідданості цих людей удалося уникнути постачання неякісної продукції Збройним Силам та іншим військовим формуванням, а виробникам та експортерам — відповідно своєчасно внести зміни в технологічний процес виготовлення виробів або взагалі відмовитися від їх постачання.

Упродовж 2014–2016 років у спеціалізованій лабораторії НУОУ здійснено більше 300 балістичних випробувань бронематеріалів, захисного спорядження тощо

ДОСІ В УКРАЇНІ БУЛО АКРЕДИТОВАНО ЛИШЕ ТРИ ВІДПОВІДНІ ЛАБОРАТОРІЇ, СПРОМОЖНІ ЗДІЙСНЮВАТИ НАЛЕЖНІ БАЛІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ, ДО ТОГО Ж ТІЛЬКИ ОДНА З НИХ ПІДПОРЯДКОВУВАЛАСЯ МІНІСТЕРСТВУ ОБОРОНИ

За два роки бойових дій на Сході нашої держави практично всі провідні компанії України, які виробляють бронетехніку та засоби захисту, неодноразово зверталися по експертну оцінку до фахівців науково-випробувальної лабораторії зброї та спеціальних захисних матеріалів Національного університету оборони України імені Івана Черняховського.

А за час проведення АТО особовий склад лабораторії виконав на замовлення структурних підрозділів Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил України низку науково-дослідних робіт з обґрунтування рекомендацій стосовно підвищення захищеності легкоброньованої техніки та засобів колективного захисту. 1 грудня 2016 року особовий склад лабораторії успішно пройшов первинну акредитацію в Національному агентстві з акредитації України, і лабораторія отримала атестат про акредитацію.

Цим документом засвідчено компетентність лабораторії в проведенні робіт відповідно до вимог ДСТУ ISO/IEC 17025 у сфері вимірювання швидкості польоту кулі, балістичної стійкості шоломів для захисту від куль, бронежилетів усіх класів захисту, елементів бронезахисту бойових машин, захисного скла та склозахисних конструкцій.

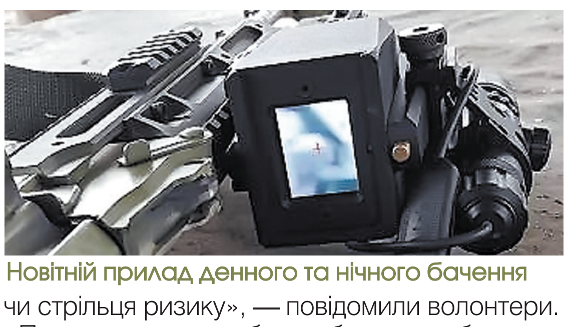
За словами начальника управління акредитації лабораторій Національного агентства з акредитації України, документ, який отримала лабораторія, підтверджує визнання результатів випробувань, які вона здійснила як в Україні, так і в інших державах. На практиці це означає, що протоколи лабораторії, складені за результатами випробувань елементів індивідуального та колективного бронезахисту, тепер визнають сертифікаційні центри України, що здійснюють сертифікацію відповідних видів продукції, виробленої в Україні та імпортованої з-за кордону. Таким чином, віднині будь-які вироби зазначеної категорії, які пропонують приймати на озброєння нашого війська, проходитимуть перевірку в лабораторії провідного військового навчального закладу України. До того ж перевірятимуться не лише перспективні зразки, а й вибіркові вироби з кожної партії готової продукції для підтвердження показників, передбачених у стандартах та інших нормативних документах.

Іван СТУПАК

«СОВИ МОЛЬФАРА» ДОЗВОЛЯТЬ НАШИМ БІЙЦЯМ КРАЩЕ БАЧИТИ ВОРОГА ЯК УДЕНЬ, ТАК І ВНОЧІ

Для Сил спеціальних операцій (ССО) волонтери сконструювали новітні прилади денного і нічного бачення. Ними можна обладнати всі види легкої стрілецької зброї. Унікальні прилади вже встигли протестувати в Україні. Ідея належить волонтерській групі «Molfar project». Свою розробку конструктори назвали «совами мольфара» — на честь міфічного птаха, який однаково добре бачить у будь-яку пору доби і символізує мудрість.

«Комплекс складається з ексклюзивних чотирьох оптичних, зі змінною кратністю, коліматорних прицілів, які повноцінно працюють у двох режимах — день/ніч. До кожного прицілу додаються відеоокуляри, що дозволяють вести прицільний вогонь з укриття, не піддаючи стрільця ризику», — повідомили волонтери.

Новітній прилад денного та нічного бачення

Приладами може бути обладнана будь-яка легка стрілецька зброя. До них включені планки Пікатіні. Кріпляться «сови» за допомогою авіаційного дюралю, яким оснащений його корпус, повідомляє defence-ua.com.

«ЗАВОД ТОЧНОЇ МЕХАНІКИ» ДОСТРОКОВО ПОСТАЧИВ ВІЙСЬКУ НОВІ ГАРМАТИ

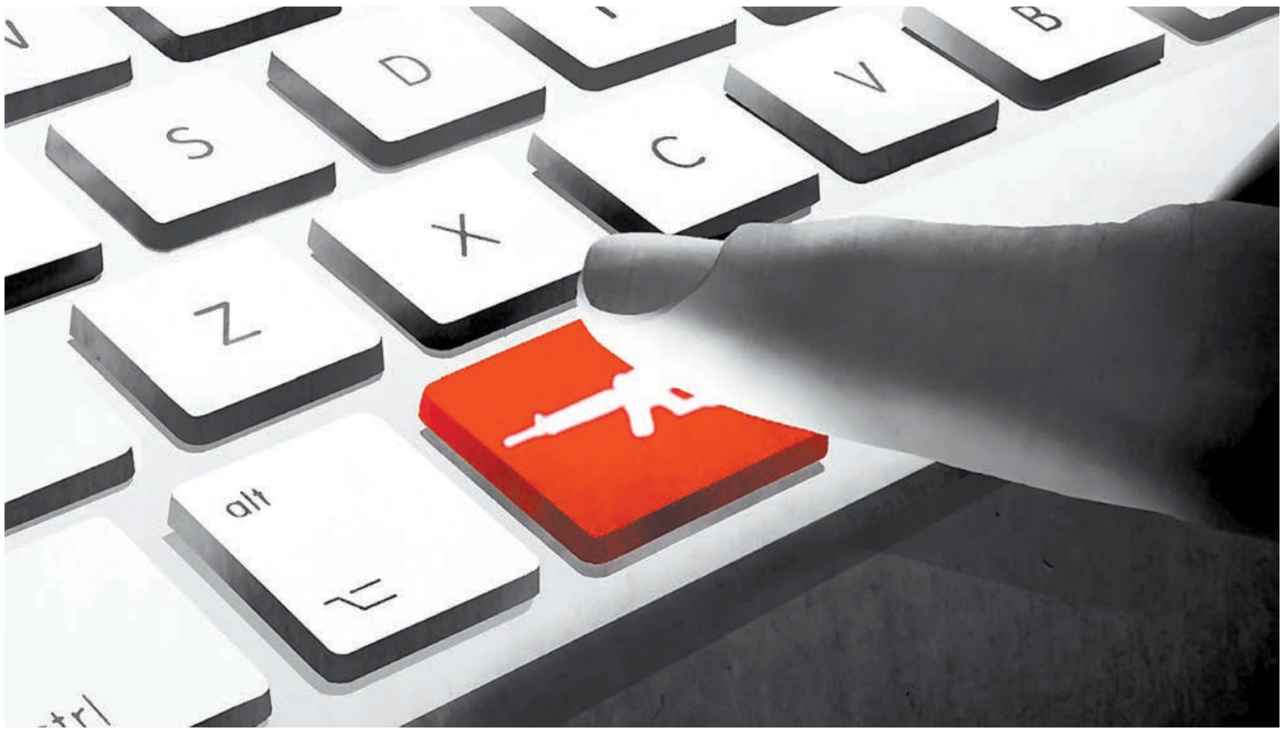
ДП «НТК «Завод точної механіки», який входить до складу ДК «Укроборонпром», постачив останню партію гармат у військові частини Міністерства оборони України в межах державного оборонного замовлення 2016 р. Другий рік поспіль підприємство завчасно забезпечує українську армію замовленими ОВТ.

Слід зазначити, що кількість виробів за ДОЗ 2016 року була найбільшою за всю історію замовлень із боку Міністерства оборони України. «НТК «Завод точної механіки» виробив більше як дві сотні гармат ЗТМ-1 та ЗТМ-2 для потреб Міністерства оборони України.

Нагадаємо, що в кінці листопада КБ «Артилерійське озброєння» успішно виконало випробування завершальної 2016 року партії мінометів калібром 82-мм КБА-48М1, повідомляє прес-служба Концерну.

КРЕМЛІВСЬКА ТЕХНОЛОГІЯ ГІБРИДНОГО НАСТУПУ:

СПОЧАТКУ ПРИХОДЯТЬ РОСІЙСЬКІ ТЕЛЕКАНАЛИ, ЗА НИМИ — РОСІЙСЬКІ ТАНКИ

Волонтерські та громадські організації розпочали власні проекти щодо інформаційної протидії країні-окупанту

ДО ВІДОМА

Росія посіла перше місце у світі за державними витратами на пропаганду. Динаміка їх зростання вражає: загальний розмір державної «підтримки», а по суті — прямого фінансування проурядових ЗМІ в Росії 2012 року досягнув рекордних 48,65 мільярда рублів ($1,6 мільярда). Однак рекорд довго не протримався — його було багато разів перевищено вже 2014 року (більше як $2,5 мільярда). А вже 2016-го ця цифра сягнула $3,5 мільярда.

До тих, котрі активно витрачають російський державний бюджет на пропагандистський продукт, належать справжні монстри інформаційної війни, відомі у світі своєю малоприхованою, а часом досить відвертою пропагандою: ВГТРК, Russia Today, «Голос России», «Российская газета», РИА «Новости», 1-й канал, НТВ, ТК «Петербург».

Треба мати на увазі, що вживати термін «проурядові ЗМІ» стосовно РФ не зовсім доречно: по суті, усі вони є частиною нинішнього російського режиму. Адже Кремль не просто впливає на їхню редакційну політику, а, власне, формує її.

Україна продовжує координацію власних зусиль на інформаційному фронті, маючи підтримку з боку неурядових організацій усередині країни та за її межами

28 жовтня в Києві відбулося підписання Меморандуму про взаємодію між Радою національної безпеки і оборони України (РНБО) та Міжнародним інформаційним консорціумом (МІК) «Бастіон», до складу якого входять українські та зарубіжні неурядові організації, що протидіють російській пропаганді в інформаційному просторі. МІК було створено з ініціативи групи ІС (Центр військово-політичних досліджень). Від РНБО документ підписав Секретар РНБО Олександр Турчинов, від МІК «Бастіон» — представники чотирьох організацій, що стали засновниками консорціуму: групи ІС, Центру дослідження армії, конверсії та роззброєння, InformNapalm, а також Бюро протидії гібридній війні. На сьогодні у складі МІК «Бастіон» є неурядові організації (НУО) з України, Грузії, Латвії, Польщі, Естонії. Головне завдання консорціуму — об'єднання зусиль у протидії пропаганді й інформаційним операціям РФ у національних інформаційних просторах.

Відтепер українські урядові організації (насамперед РНБО як координатор зусиль із протидії російській агресії в нашій країні), а також неурядові вийшли на принципово новий рівень координації зусиль щодо боротьби з агресивною російською пропагандою. Передусім це стосується міжнародного рівня співпраці й відповідного рівня координації зусиль. Можна сказати, що підписання цього меморандуму констатує один простий факт: відтепер в інформаційному протиборстві з агресором Україна буде не сама, адже матиме значну інформаційну підтримку від провідних як усередині держави, так і в низці інших країн організацій, які протидіють російській пропаганді на громадських засадах.

Актуальність цього питання сьогодні, безперечно, надвисока. Недаремно Секретар Ради національної безпеки і оборони України Олександр Турчинов неодноразово наголошував на особливості саме інформаційної складової в загальному контексті російської гібридної агресії. Крім того, за його словами, гібридна війна, яку веде проти нас Росія, передбачає не тільки активні бойові дії безпосередньо на Сході України, а й електронну, економічну, соціальну та інші руйнівні складові.

— Одним із найнебезпечніших елементів гібридної війни є війна інформаційна. Ми ж бачимо, що Кремль уже давно відпрацював агресивну технологію гібридного наступу: спочатку приходять російські телеканали, за ними — російські танки.

НА ВІДМІНУ ВІД РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИСТСЬКОЇ МАШИНИ, МІК «БАСТІОН» — ЦЕ РАДШЕ КЛУБ РІВНИХ ОДНОДУМЦІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ОДНІЄЮ МЕТОЮ — УЗГОДЖЕНІШЕ Й ЕФЕКТИВНІШЕ ПРОТИСТОЯТИ ІНФОРМАЦІЙНІЙ АГРЕСІЇ РОСІЇ

За словами Олександра Турчинова, **Російська Федерація всіма доступними їй засобами формує в інформаційному просторі вкрай викривлену інформаційну картину світу, намагаючись таким чином не тільки дискредитувати Україну на міжнародній арені, виправдати й легалізувати свою агресію стосовно нашої держави та, відповідно, виправдати порушення агресором міжнародного права, а й взагалі дестабілізувати політичну, соціально-економічну ситуацію в Україні, розхитати міжетнічні та міжконфесійні стосунки, щоб досягнути кінцевої мети своєї агресії — узяти під контроль фінансово-економічну та соціально-політичну сфери нашої країни. Іншими словами — повернути собі в тій чи іншій формі контроль над українською владою або принаймні поставити всі її рішення та кроки в пряму залежність від волі нинішніх кремлівських правителів.**

Для цього російський панівний режим не шкодує ні часу, ні зусиль, ні грошей. Світовій спільноті, власним громадянам, а також українському суспільству численні ЗМІ, які він контролює, і вдень, і вночі розповідають про що завгодно (від «розіп'ятих немовлят» до «унікальних бойових можливостей» чергового витвору хворобливої фантазії працівників російського ВПК), аби досягнути вищезгаданих цілей. До того ж обсяги цієї інформаційної навали постійно зростають.

За оцінкою експерта українського Центру військово-політичних досліджень В'ячеслава Гусарова, Росія щороку витрачає на це майже 3,5 мільярда доларів. Це стосується багатьох аспектів: прямого фінансування ЗМІ, підтримки проросійських організацій за кордоном, фінансування так званих непрямих інструментів впливу (ідеться про різноманітні культурні заходи й проекти) тощо.

Окрім того, треба мати на увазі, що нашій країні доводиться боротися з агресором в інформаційному просторі явно не в рівних із ним умовах. У Російській Федерації активно діє єдиний центр ведення інформаційної війни, фактично запроваджено цензуру, створено цілу низку спеціалізованих пропагандистських ЗМІ, які не просто взаємодіють із держструктурами країни, а напряму ними підтримуються й в окремих випадках навіть є їхніми структурними підрозділами (Russia Today, LifeNews, «Звезда» тощо). По суті, російська пропагандистська машина функціонує в режимі воєнного часу. В Україні ж державним та недержавним інформаційним структурам доводиться діяти зовсім в інших умовах: цілковита свобода слова й думок і жодних натяків на цензуру, зумовлену проведенням АТО. Нерідкі навіть конфлікти між владою та медіа, не кажучи вже про значну частку вітчизняних ЗМІ, налаштованих різко критично та опозиційно, незалежно від того, які кроки робить влада в тому чи іншому питанні державного управління. Звісно, у цьому сенсі інформаційний простір країни є достатньо вразливим щодо ворожої пропаганди.

Саме тому питання координації зусиль усіх структур нашої країни (як державних, так і недержавних), а також аналогічних інституцій в інших країнах сьогодні не просто на часі, а гостро актуальне. Зрозуміло, що головним засобом боротьби з впливом російської агресивної пропаганди в рамках такої координації буде далеко не жорстка централізація, як це зроблено в тій же Росії, де панівний режим не лише ретельно контролює всю інформаційну роботу, а й керує нею.

У цьому разі скоріше можна вести мову про обмін досвідом, інформацією, можливу обопільну ресурсну підтримку. Жодних тоталітарних інформаційних вертикалей, якими керуватимуть з єдиного владного центру, або навіть намірів запроваджувати елементи цензури. На відміну від російської пропагандистської машини, це радше клуб РІВНИХ однодумців, пов'язаних однією метою — узгодженіше й ефективніше протистояти інформаційній агресії Росії…

Костянтин МАШОВЕЦЬ

ЗАРУБІЖНІ ПРИГОДИ
КРЕМЛЯ ВЕДУТЬ У ГЛУХИЙ КУТ,
АБО ЯК ДОВГО ПРОТЯГНЕ «ГРА» ПУТІНА У «ВЕЛИКУ ДЕРЖАВУ»

Керманич Кремля вишукує дедалі нові можливості, щоб удатися до спроби налякати світ. У кривому дзеркалі його світосприйняття це має вигляд турботи про те, щоб із Росією нарешті почали рахуватися

Чи хочуть росіяни війни? Можливо, не всі. Але їм потрібен ворог, їм просто необхідно когось ненавидіти.

Тому що ненависть — єдине, що в Росії (за відсутності передової науки, модерних технологічних розробок, сучасних культурних надбань та інших суттєвих факторів) дозволяє об'єднатися й відчувати синхронне загальнонаціональне єднання.

Бо ворожнеча добре об'єднує банкіра й поліцейського, натирача підлоги й відданого путінському режимові працівника телебачення.

Термін «ближнє зарубіжжя», який вигадала кремлівська пропагандистська псевдоінтелектуальна обслуга, такий же ефемерний, як і «русский мир». Але він створює не тільки підґрунтя для Кремля, щоб дестабілізувати ситуації в Україні, Молдові та Грузії, а й привід для спроби заблокувати їм вихід з орбіти Росії.

Здавалося, що все так добре прораховано та розписано красиві й детальні схеми. А переведення стрілок на зовнішнього ворога — Україну в Кремля успішно спрацювало. Однак критичний стратегічний прорахунок Путіна був у тому, що він та його експерти чомусь не врахували можливу реакцію об'єднаної Європи та США на підступну анексію українського Криму й вторгнення на Донбас. Тут він зайшов так далеко, що відмовитися від цього, зберігши своє політичне обличчя, уже дуже проблематично.

За циркове видовище під загальною назвою «Повернення величі Росії», котре Путін улаштував для росіян, тепер повністю доведеться заплатити самому російському народові. А наступного року може настати час, коли пропаганда з телевізора вже більше не зможе перекривати своїм істеричним псевдопатріотизмом реальність спорожнілих холодильників. До того ж ця ситуація здатна накластися на ще один путінський провал на іншому стратегічному напрямку.

Путін так довго силовими методами намагався перевести Росію зі статусу регіональної держави в статус держави глобальної, що вже й сам почав вірити в те, що йому дадуть запровадити новий «гібридний» світовий порядок.

Натомість 2017 рік може стати тим рубежем, коли гру Путіна у «велику Росію» може бути припинено, а ілюзії щодо можливості перерозподілу сфер впливів у світі (на кшталт Ялти-2) остаточно розвіються.

Уже на початку лютого в Москві зможуть побачити, що всі сподівання на те, що США втрачають свій глобальний вплив у світі, виявилися нічим іншим, як примарними міражами, а Росія нездатна кинути виклик Вашингтону як єдиній наддержаві. Бо ніякого «перезавантаження» на умовах Путіна бути не може, хоч би як намагалися його переконати в цьому придворні «геополітичні стратеги», котрі весь час пророкували йому саме те, чого він найбільше хотів почути.

Тому найімовірніші сценарії розвитку подій — це коли «кагебістському політбюро» доведеться визначатися з тим, що робити далі з Путіним. Інакше він сам змушений буде вирішувати, чи не час зачищати своє найближче оточення, використовуючи для цього перевірені сталінські методи. До того ж варто враховувати той факт, що в сьогоднішній Росії зміна політичних еліт демократичним шляхом просто неможлива.

Досі не відбулося палацового перевороту в Російській Федерації тому, що там уже давно всі внутрішньополітичні процеси перебувають під тотальним контролем клану силовиків, який у жодному разі не передбачає відходити від влади. Поле для політичних маневрів у Путіна залишається невеликим.

Та найнебезпечніший період для всіх сусідів Росії, і особливо для України, настане тоді, коли Путін буде змушений ухвалювати стратегічні рішення, перебуваючи в постійному часовому цейтноті. Тут йому може спасти на думку протестувати НАТО на готовність протистояти нападові Росії на його членів, запустивши воєнні провокації на кордонах із Литвою, Латвією або Естонією. Тому конче необхідно продовжувати робити те, що вже почав робити Північноатлантичний альянс, — посилювати міцність кордонів у Східній Європі, збільшувати військовий контингент і перекидати сучасне озброєння, вибудовуючи таким чином безпековий санітарний «паркан» на кордоні з Росією.

А Європейський Союз міг би побудувати й свій «паркан» шляхом поступової відмови від російських вуглеводнів і згортання торговельних та економічних відносин із РФ. Ізоляція може принести свої плоди. І тоді вже Путіну доведеться вгадувати, яким буде наступний крок Заходу.

РОСІЯ ГРАЄ В НЕБЕЗПЕЧНУ ГРУ, ВІДВЕРТАЮЧИ УВАГУ СВОЇХ ГРОМАДЯН ЗАРУБІЖНИМИ «ПРИГОДАМИ», ЩОБ ПРИХОВАТИ ЦІЛКОВИТИЙ ПРОВАЛ ПУТІНА У СТВОРЕННІ ЖИТТЄЗДАТНОЇ ЕКОНОМІКИ В РФ

Нинішня Росія, після путінських експериментів, — це паперовий тигр із напівзруйнованою економікою, який тільки й може запропонувати світові ненависть, корупцію, агресію, рівень життя, що падає, і дешеву горілку.

А через низьку світову ціну на нафту й шалені витрати Путіна на нарощування військової потужності Росії керована ним держава перебуває на порозі банкрутства. РФ має багато ворогів. Іронія полягає в тому, що всі вони, може б, і хотіли мати добросусідські відносини із цією країною, але агресія Путіна відштовхнула їх від неї. Власне, ніхто не воюватиме з Росією. Її потрібно дотиснути економічно.

І коли останній рубль покине останній банк, на цьому й закінчаться фантазії Путіна щодо відновлення радянської імперії. Росія грає в небезпечну гру, відвертаючи увагу своїх громадян зарубіжними «пригодами», щоб приховати цілковитий провал Путіна у створенні життєздатної економіки в РФ.

Віктор КАСПРУК

ПОЧНЕ ТРАНСЛЯЦІЮ ПЕРШИЙ СПЕЦКАНАЛ, ЯКИЙ ВИСВІТЛЮВАТИМЕ ПОДІЇ НА ДОНБАСІ

Нацрада видала ліцензію на супутникове мовлення першому спеціалізованому національно-патріотичному каналові Zalp tv. Засновником телеканалу є Благодійний фонд ветеранів війни та учасників АТО.

За словами представників компанії, новий канал матиме інформаційно-патріотичну основу й висвітлюватиме ситуацію навколо російсько-українського конфлікту на Сході України. Компетентно й достовірно висвітлюватиме події на Донбасі, проблеми, з якими стикаються учасники та ветерани АТО в мирному житті, показуватиме новітні розробки у сфері озброєння й порушуватиме соціальні питання.

«Також в ефірі будуть і токшоу за тематикою юридичного забезпечення, — повідомляє Нацрада з питань ТБ і радіомовлення. — На першому етапі телеканал переважно спиратиметься на офіційну інформацію. У планах — створення власного телепродукту з місця подій».

Мовлення відбуватиметься цілодобово. Територія покриття — Україна та інші країни в межах зони впевненого прийняття сигналу супутника.

ІА «Вчасно»

УКРАЇНА СКАСУВАЛА УГОДИ З РФ У СФЕРІ ТЕЛЕ- Й РАДІОМОВЛЕННЯ

Кабінет Міністрів України скасував угоди з Росією про співпрацю у сфері телебачення, радіомовлення та інформації.

Рішення про припинення співпраці між обома країнами було ухвалено на засіданні уряду України. Проект рішення подав міністр інформаційної політики України Юрій Стець.

Угода між Україною та Росією у сфері інформації діяла з 1998 року. Її було спрямовано на «широкий і вільний обмін інформацією» між країнами. Угоду в сфері телебачення і радіомовлення було ратифіковано 2000 року, і вона «передбачала створення сприятливих правових, організаційних та економічних умов» для трансляції в Україні російських телеканалів, а в Росії — відповідно українських.

У березні 2014 року Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення зажадала від провайдерів відключити ретрансляцію низки російських телеканалів. До них належать «Вести», «Россия 24», ОРТ («Первый канал всемирная сеть»), «РТР Планета» і «НТВ-Мир».

У квітні 2016 року Президент України Петро Порошенко заборонив показ в Україні російських фільмів, які вийшли на екран після 1 січня 2014 року. 25 квітня Державне агентство України з питань кіно опублікувало на своєму сайті перелік із 34 російських серіалів і художніх фільмів, у яких було відкликано прокатне посвідчення.

АНАТОЛІЙ МАТІОС:

«МІЖНАРОДНИЙ КРИМІНАЛЬНИЙ СУД

ГОТУЄТЬСЯ ДО РОЗГЛЯДУ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ НА СХОДІ УКРАЇНИ»

Заступник Генерального прокурора України — Головний військовий прокурор України, заслужений юрист України Анатолій Матіос

НА ПІДСТАВІ ЗІБРАНИХ ДОКАЗІВ ПОВІДОМЛЕНО ПРО ПІДОЗРУ В СКОЄННІ ОСОБЛИВО ТЯЖКИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ 20 ПРЕДСТАВНИКАМ ВЛАДИ Й КЕРІВНИЦТВА ЗС РФ

Про розслідування найбільш резонансних справ, боротьбу з корупцією, наймасовіші правопорушення у військах та інше кореспондентові газети «Народна армія» розповів заступник Генерального прокурора України — Головний військовий прокурор України, заслужений юрист України Анатолій Матіос

— Анатолію Васильовичу, нещодавно правоохоронними органами були затримані двоє колишніх військовослужбовців ЗС України, які під час анексії Криму перейшли на бік ворога, зрадивши присязі. Яка їхня подальша доля?

— Так, Службою безпеки України 20 листопада за дорученням військової прокуратури Миколаївського гарнізону Південного регіону України затримано двох колишніх військовослужбовців ЗС України Баранова О.В. та Одинцова М.Є., які вчинили дезертирство та державну зраду, тобто кримінальні правопорушення, передбачені ч. 1 ст. 408, ч. 1 ст. 111 КК України.

До осіб застосовано запобіжний захід — тримання під вартою. Триває досудове розслідування.

— Загалом скільки вояків ЗС України навесні 2014 року, коли РФ анексувала Крим, не прибули до нових місць служби?

— До нових місць служби відмовилися прибути, тобто вчинили дезертирство 9 637 військовослужбовців, які проходили службу на території Автономної Республіки Крим. Стосовно всіх військовослужбовців, які відмовилися прибути до нового місця служби, розпочато процедуру притягнення до кримінальної відповідальності, їм повідомлено про підозру у вчинених злочинах, оголошено в розшук та отримано дозвіл суду на їхнє затримання, виконання якого доручено відповідним оперативним підрозділам правоохоронних органів.

— Анатолію Васильовичу, як просувається розслідування причин Іловайської трагедії?

— Як відомо, причиною Іловайської трагедії в серпні 2014 року стало вторгнення регулярних військ Російської Федерації на територію України. Водночас помилки керівництва АТО й Генштабу під час планування та проведення операцій встановлено шляхом здійснення експертиз, кожному фактові буде надано правову оцінку. Загалом проведено величезну роботу, допитано понад 700 свідків, вилучено більш як 1890 бойових документів, призначено та отримано висновки двох судових комісійних, товарознавчих, військових та економічних експертиз.

На підставі зібраних доказів повідомлено про підозру в скоєнні особливо тяжких злочинів проти основ національної безпеки України, громадської безпеки, миру та міжнародного правопорядку 20 особам з-поміж представників влади та керівництва ЗС РФ (серед них — радник президента РФ, колишній повноважний представник президента РФ у так званому Кримському федеральному окрузі, міністр оборони РФ і два його заступники, начальник генерального штабу ЗС РФ та ще 10 генералів з-поміж вищого командного складу ЗС РФ).

Зокрема, повідомлено про підозру в скоєнні низки тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень першому заступникові начальника генштабу ЗС РФ генерал-полковнику М. Богдановському, який безпосередньо керував підрозділами ЗС РФ під час їхнього вторгнення на територію України в серпні 2014 року. Щодо семи осіб з-поміж підозрюваних судом надано дозвіл на здійснення спеціального досудового розслідування.

Усього на сьогодні притягнуто до кримінальної відповідальності за участь у розв'язанні війни проти України 57 осіб, із них 39 громадян Російської Федерації.

Ще 30 осіб перебувають у розшуку. Це все робота на майбутнє. Матеріали передано до Міжнародного кримінального суду, який уже надав свою оцінку озброєній анексії Криму й готується до розгляду воєнних злочинів Російської Федерації на сході України.

— Розкажіть, будь ласка, про криміногенну ситуацію у Збройних Силах України?

— За 10 місяців поточного року слідчі військових прокуратур розслідували та направили до суду з обвинувальними актами 3641 кримінальне провадження, з яких 3347 — про воєнні злочини. Серед них найбільша кількість — за фактами ухилянь від військової служби: 2678. Також 302 — про корупційні кримінальні правопорушення, 27 — про злочини, скоєні в бюджетній сфері, викрито дев'ять організованих груп і злочинних організацій. Така статистика перевищує показники нашої діяльності за весь 2015 рік. Але це не значить, що криміногенна ситуація у військах погіршується. Навпаки, кращим стало викриття злочинів та принциповішим реагування на них.

— Які головні чинники, що призводять до значної кількості небойових втрат?

— З усіх розслідуваних цього року кримінальних правопорушень, унаслідок яких загинули військовослужбовці, майже в половині випадків (178) це сталося в стані алкогольного сп'яніння.

Командири 2016 року стали більш принциповими в боротьбі з випадками зловживання спиртними напоями. Такий висновок можна зробити, порівнюючи статистику правопорушень минулого та цього року. Зокрема, вони склали 11,5 тисячі протоколів про адміністративні правопорушення військовослужбовців, із них майже 78 відсотків — за фактами вживання алкогольних напоїв.

— Останнім часом СБУ знаходить схованки зі зброєю за сотні кілометрів від району проведення АТО...

— Там, де триває війна, завжди знайдуться охочі на ній заробити. Цього року закінчено досудове розслідування у 23 кримінальних провадженнях за фактами викрадення зброї та боєприпасів. Іще 75 обвинувальних актів спрямовано до суду за фактами незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами.

Наприклад, у квітні 2016 року засуджено до трьох років позбавлення волі військовослужбовця У., який у грудні 2015 року викрав із військової частини п'ять автоматів АКС-74 та 300 набоїв до них.

Окрім цього, закінчено досудове розслідування й направлено до суду обвинувальний акт у кримінальному провадженні стосовно полковника Ф., тимчасово виконуючого обов'язки заступника командира однієї з механізованих бригад, а також начальника служби пального та мастильних матеріалів цієї частини. Вони впродовж травня — липня 2016 року поставили на потік продаж цивільним особам боєприпасів і вибухових пристроїв, якими заволоділи шахрайським шляхом. Судовий розгляд у справі триває.

— На ваш погляд, які чинники сприяють більшості злочинів у військових колективах?

— Насамперед ідеться про особисту недисциплінованість окремих військовиків та неспроможність окремих командирів на рівні відділень, взводів, розрахунків, старших на бойових позиціях забезпечити статутний порядок у військових колективах. Тривале виконання завдань у бойовій обстановці нерідко породжує зайву самовпевненість та зухвалість. Сюди ж слід віднести байдужість до потреб і запитів військовослужбовців, відсутність дієвого контролю за проведенням на опорних пунктах повсякденної життєдіяльності. Певним чином цьому сприяє й недосконалість адміністративного законодавства, обмеження повноважень органів військової прокуратури щодо нагляду за дотриманням і застосуванням законів саме тепер, в умовах особливого періоду та проведення антитерористичної операції. Ми вже ініціювали відповідні зміни до Закону України «Про прокуратуру», які нині опрацьовує відповідний профільний комітет Верховної Ради України.

ЗА ОСТАННІ 10 МІСЯЦІВ СЛІДЧІ ВІЙСЬКОВИХ ПРОКУРАТУР НАПРАВИЛИ ДО СУДУ 302 ОБВИНУВАЛЬНИХ АКТИ ПРО ЗЛОЧИНИ З ОЗНАКАМИ КОРУПЦІЇ СТОСОВНО 344 ОСІБ. ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ: ЗА ВЕСЬ 2015 РІК ДО СУДУ НАПРАВЛЕНО 128 ОБВИНУВАЛЬНИХ АКТІВ СТОСОВНО 149 ОСІБ

— Чи можете похвалитись успіхами в боротьбі з корупцією?

— Боротьба з корупцією — це лише один із важливих напрямів нашої діяльності. За останні 10 місяців слідчі військових прокуратур направили до суду 302 обвинувальних акти про злочини з ознаками корупції стосовно 344 осіб. Для порівняння: за весь 2015 рік до суду направлено 128 обвинувальних актів стосовно 149 осіб.

Загальна сума неправомірної вигоди в цих провадженнях становила близько 5,6 мільйона гривень, понад 293 тисячі доларів США та майже 23 тисячі євро.

Військова прокуратура Київського гарнізону закінчила досудове розслідування в кримінальному провадженні за підозрою двом посадовцям Запорізької митниці, які спромоглися одержати від підприємця неправомірну вигоду на загальну суму близько 200 тисяч гривень.

Також завершено розслідування в кримінальному провадженні за обвинуваченням командира батальйону однієї з бригад ЗС України майора П. та його підлеглого, які організовували незаконний пропуск транспортних засобів із товарами на тимчасово окуповану територію Донецької області. За свої «послуги» вони одержали 320 тисяч гривень і намагалися одержати ще стільки ж.

Обвинувачених засуджено до позбавлення волі строком на п'ять років із конфіскацією майна й транспортних засобів.

Інтерв'ю провів Сергій ЗЯТЬЄВ

Спецназ РФ під час навчань «Слов'янське братерство–2016»

Наслідки «виключних прав» Москви на пострадянському просторі

ДЕ МОЖНА ОЧІКУВАТИ УДАРУ ВІД РФ...

УКРАЇНА — НЕ ЄДИНА КРАЇНА НА ПЕРЕТИНІ ІНТЕРЕСІВ РОСІЇ ТА ЗАХОДУ

Розгортання потужних угруповань Збройних сил РФ на західному та південно-західному стратегічних напрямках РФ, створення напруженої ситуації на Сході України — це пункти агресивного плану Кремля з посилення свого домінування у світі

Для демонстрації рішучості й незворотності планів Росії та за її безпосередньою вказівкою у вересні поточного року «президент» підконтрольної Росії самопроголошеної Придністровської Молдавської республіки (ПМР) видав «указ» щодо реалізації підсумків референдуму від 17 вересня 2006 року «про визнання незалежності Придністров'я та подальше вільне приєднання до Російської Федерації».

Тому стає цілком зрозумілим, що агресія РФ проти Грузії у серпні 2008 року, анексія українського Криму, а також окупація окремих районів Донецької та Луганської областей 2014 року — це чергові випадки відкритого порушення Москвою територіальної цілісності країн, що входили до СРСР, а також нахабної демонстрації своїх «виключних прав» на пострадянському просторі.

За оцінками експертів Незалежного аналітичного центру геополітичних досліджень «Борисфен Інтел», встановлення повного контролю над Придністров'ям дозволить Російській Федерації відчутно зміцнити свої позиції в Чорноморському регіоні, який має ключове значення для її інтересів.

Водночас цьому передуватиме загроза масштабного наступу російських окупаційних (російсько-терористичних) військ на Азово-Чорноморському операційному напрямку (вздовж північного Чорноморського узбережжя) за підтримки сил «кримського угруповання» — у напрямку Придністров'я на з'єднання з Оперативною групою російських військ у Придністровському регіоні РМ (ОГРВ) і формуваннями силових відомств самопроголошеної ПМР.

По суті, це дозволятиме створити плацдарм для подальшої експансії Росії в Європу — на Балкани. Саме на Балканському півострові розташований головний союзник режиму В. Путіна в Європі — «Велика» Сербія. Окрім того, перманентне збереження напруженості в цьому регіоні фактично робить Балкани можливим «детонатором» підриву стабільності Європейського Союзу на Півдні Європи.

На початку 20-х років ХХ століття Балкани стали також одним із основних напрямів дій Москви з «експорту світової революції». Наприкінці 90-х років минулого століття Росія — активний учасник миротворчої діяльності на території ряду країн, що з'явилися на політичній карті світу після розпаду Югославії. Після операції НАТО «Союзна сила» обмежений російський військовий контингент був вимушений поступово залишити територію колишньої Югославії. Фактично відтоді Росія й живе планами щодо відновлення свого впливу на Балканах.

БАЛКАНИ — МОЖЛИВИЙ ПЛАЦДАРМ ДЛЯ ЕКСПАНСІЇ РОСІЇ В ЄВРОПІ

Тому головні зусилля Росії завжди зосереджувалися на протидії європейській і євроатлантичній інтеграції балканських країн, зокрема Хорватії, Чорногорії, Албанії, Сербії, Македонії та Боснії і Герцеговини.

Водночас, за інформацією окремих джерел, протягом останніх 20 років Росія заполонила балканські країни агентами своїх спеціальних служб, які досить активно, але приховано скуповували окремі приватні кредитно-фінансові установи, підприємства енергетики, комунікацій і транспорту, об'єкти нерухомості тощо, а також широко інвестували в основні державні проекти цих країн. Що це, як не підготовка до створення системи з реалізації «гібридної» політики і війни на Балканах?

Підтвердженням цього можуть стати спільні військові навчання підрозділів сербських, російських та білоруських збройних сил під умовною назвою «Слов'янське братерство», що відбулися у вересні-жовтні цього року. Участь у цих навчаннях, окрім Спеціальної бригади ЗС Сербії, взяли військовослужбовці ПДВ Росії та ССО Білорусі.

Окрім того, восени відбулися й інші сербсько-російські навчання — «Барс-2016». Вони проводилися на літаках сил військової авіації та ППО Сербії. Російські й сербські пілоти виконували польоти у змішаних екіпажах.

1914 року таке «братерство» призвело до Першої світової війни. Рівно через 100 років — 2014 року — Росія розпочала воєнний конфлікт на Сході України. Що ж буде далі?

На думку експертів, це дійсно досить показові та тривожні аналогії й ознаки. Тим більше в умовах хронічних політичних та соціально-економічних проблем як у наведених вище балканських країнах, так і в сусідніх Італії, Греції, Болгарії та Румунії, що досить широко використовуються Кремлем у своїх підступних цілях. Дії Росії в цьому регіоні дедалі менше схожі на звичайне «брязкання зброєю», перетворюючись на наших очах на добре сплановану системну експансію.

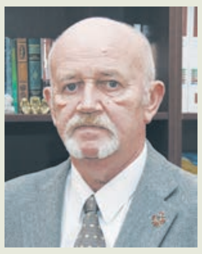
На переконання фахівців, загроза масштабної операції Росії на західному стратегічному напрямку проти країн Балтії зберігає свою актуальність.

Зараз російські військові літаки регулярно курсують поблизу кордонів країн Балтії та Польщі. Військові навчання поблизу їхніх кордонів мають провокаційно-агресивний характер із залученням широкого спектру наступальних видів озброєння та військової техніки.

Утім завдання аналогічного змісту і характеру відпрацьовуються російською стороною і на південно-західному стратегічному напрямку (тобто на південному фланзі НАТО). Тільки тут додається ще фактор необхідності відстоювання та закріплення за Росією анексованого Криму в новому геополітичному статусі, що «потребує» від неї проведення заходів геостратегічного характеру.

ДУМКА ЕКСПЕРТА

Юрій Радковець, віце-президент Незалежного аналітичного центру геополітичних досліджень «Борисфен Інтел»:

— На західному стратегічному напрямку проти країн Балтії і Польщі та на південно-західному стратегічному напрямку на південному фланзі НАТО загроза проведення Росією масштабної операції проти України і Європи (НАТО) на сьогодні та на найближчу перспективу є досить реальною. Це вимагає спільної та адекватної реакції як національної системи безпеки і оборони України, так і коаліційної системи безпеки і оборони об'єднаної Європи та НАТО.

Посилення фактору загрози на південно-західному стратегічному напрямку обумовлюється амбіціями Росії щодо необхідності усталення анексованого Криму у новому геополітичному статусі, що потребує, на її переконання, вжиття радикальних заходів геостратегічного характеру.

Підготував Вадим КОВАЛЬОВ

ЗАГРОЗА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ЙДЕ НЕ ЛИШЕ ЗІ СХОДУ

Росія може завдати удару й з півночі, південного заходу та тимчасово окупованого Криму, де росіяни зосередили суттєві наступальні спроможності

Про це заявив начальник Генерального штабу — Головнокомандувач Збройних Сил України генерал армії України Віктор Муженко в інтерв'ю «Укрінформу».

«Загроза для України виходить відусюди, де є російські війська. Це не лише Схід. Ми можемо чекати удару від російських угруповань з півночі, з південного заходу і з півдня, з Криму, де росіяни зосередили суттєві наступальні спроможності», — заявив генерал армії України Віктор Муженко, коментуючи загрозливі натяки з боку РФ.

Він додав, що в Генштабі реально оцінюють ці загрози воєнного характеру та прораховують ймовірні сценарії розвитку подій на випадок масштабної російської агресії: «Ці сценарії відпрацьовуються під час навчань, ми вчимося мобільній та гнучкій обороні, концентруємо зусилля на найбільш загрозливих напрямках».

Водночас начальник Генштабу назвав головну перевагу українців. «При тому, що Російська Федерація володіє більшою кількістю зброї та людського потенціалу, в нас є ключова перевага. Ми — на своїй землі, яка буде буквально горіти під ногами окупантів», — наголосив він. — Ситуація нині докорінно відрізняється від тієї, що ми мали на початку війни вже майже три роки тому. Бойовий потенціал Збройних Сил незрівнянно вищий, війська навчені й забезпечені, оснащені зброєю і сучасним зв'язком, вони набули реального досвіду бойових дій.

Окрім того, в Україні зараз вже є майже 100 тисяч резервістів оперативного резерву — солдати і офіцери, які мають військовий досвід, пройшли найскладніші випробування і вистояли під вогнем. «Ці люди мотивовані, з бойовим досвідом, дисципліновані та мобільні. Це величезна сила», — наголосив Віктор Муженко.

Також нині відбувається формування підрозділів територіальної оборони.

«Усе це в комплексі робить можливу агресію РФ безглуздою. Адже агресор зазнає величезних втрат і не зможе контролювати територію навіть у випадку певного просування вглиб України. Військові можливості Російської Федерації великі, але не безмежні. З іншого боку, такі втрати політичному керівництву РФ доведеться пояснювати власному народу».

Нещодавно «Народна армія» започаткувала проект, який, за творчим задумом, має стати для широкого загалу українців новим об'єктивним джерелом інформації про маловідомих справжніх героїв.

Нагадаємо, що за умовами конкурсу «НА» «Розкажіть про героя свого підрозділу» ви маєте написати про побратима зі взводу, роти, батальйону, якого ви вважаєте героєм і неперевершеною особистістю. Додайте до розповіді про вашого героя світлини з передової.

Найкращі історії будуть опубліковані на наших сторінках і багатьох популярних сайтах. Свої розповіді надсилайте на поштову або електронну адресу редакції з позначкою «На конкурс».

Сьогодні про своїх побратимів розповідатимуть бійці 93-ї окремої гвардійської Харківської механізованої бригади

ІГОР ГОФМАН ТРИЧІ ПОВЕРТАВСЯ В ПЕКЛО НА ЛЕТОВИЩЕ

Ігор Гофман із позивним «Упир»

У вузьких колах кулеметник Ігор Гофман із позивним «Упир» — людина-легенда. Немолодий, скажу вам, чоловік, власник будівельного підприємства.

Загалом він був «непризивним». Проте після Іловайська його, як він сам каже, «перемкнуло», й він пішов до військкомату. Комісар подивився його папери і промимрив, що людині з такими даними на фронті не місце. Та «Упир» затявся: «Все одно на війну піду, хоч би й у добровольчий батальйон». Зрештою комісар таки вписав чоловіку новий військовий квиток і відправив воювати.

РОЗВІДКА ДОПОВІЛА, ЩО ПІСЛЯ ПІДХОДУ ВІДДІЛЕННЯ «УПИРЯ» УКРАЇНЦІ ЗНИЩИЛИ 25 РОСІЙСЬКИХ СПЕЦПРИЗНАЧЕНЦІВ ІЗ ЗАГОНУ «ВИМПЕЛ»

Так він потрапив до третьої роти 93-ї бригади. На донецькому летовищі він побував тричі — захищаючи старий термінал, вежу управління та будівлю пожежної частини. Ігор рвався туди, щойно оклигував після численних контузій.

Вперше він заїхав на летовище з третьої спроби. Машини виходили з ладу, їх розстрілювали, водії блукали. З двох БМП дійшла одна. Тому на новий термінал хлопців приїхало лише семеро — одне відділення. Вночі вони перебралися у старий термінал. Хлопці там уже місяць трималися, були морально і фізично виснажені.

На другу добу перебування «Упиря» в старому терміналі почалась атака ворога. Інтенсивна перестрілка тривала із самого ранку до пів на дев'яту вечора. Побратими, бачачи, наскільки ефективно Ігор веде вогонь, поставили біля нього ящик із патронами, а один з хлопців перебував поруч і споряджав йому магазини. Він бив одиночними на упередження, аби ворог не вистрелив з РПГ чи не кинув гранату. Коли за годину від втоми на правій руці вже не згиналися пальці, він змінив руку. Під вечір кулемет заклинило, і йому передали інший.

А «рубився» він, як потім дізналися хлопці, із загоном спецпризначення ФСБ Росії «Вимпел». Розвідка потім доповідала командуванню, що захисники терміналу після підходу відділення «Упиря» знищили 25 спецпризначенців.

А пізніше Гофман ледь не згорів у вежі управління й дивом уцілів у будівлі пожежної частини під вогнем танків, коли загинуло чимало його товаришів. Серед них і заступник командира взводу Ігоря Слава Лисенко із позивним «Колюня», який вивів взвод із оточення під Іловайськом.

Одного дня в середині грудня «сепари» попросили повернути тіла їхніх загиблих. Вони сказали, що не будуть стріляти 20 хвилин, аби українці зібрали трупи їхніх колег та поміняли їх на тіла наших. У бойовиків залишалося тіло гранатометника Олега Нетребка, яке хлопці не змогли витягти через завал, тому ніхто з наших не вагався.

«Упир» із побратимами знайшов чотири трупи росіян — одного десантника та трьох танкістів. При них були золоті речі, прикраси. Гофман зробив опис знайденого і все повернув «сепарам». Та бойовики цього не оцінили, ще й поскаржилися, що наших загиблих вони віддають у красивих мішках, а своїх отримують загорнутими у шматки целофану. Але, окрім волонтерського целофану, в українців більше нічого не було…

«Упиря» 2015 року демобілізували. Він по-новому налагодив роботу своєї фірми і знайшов собі тямущого заступника. І за рік молодший сержант Ігор Гофман вже знову був у армії — на посаді командира бойової машини-командира відділення.

Андрій МІХЕЙЧЕНКО

ЯК «БОДЯ» ВРЯТУВАВ СВІЙ ПІДРОЗДІЛ

Моя розповідь — про одного із бригадних побратимів, водія-механіка БМП Богдана із позивним «Бодя», який одного разу врятував чи не весь свій підрозділ.

Перший бій «Бодя» прийняв ще восени 2014-го біля Пісків. А потім п'ять місяців поспіль разом із хлопцями стримував щоденні спроби ворога прорватися у глиб оборони свого батальйону в районі донецького летовища.

Раз по раз ворог завдавав по наших позиціях артилерійські удари, після чого атакував на бронетехніці та пішки. І якось непомітно війна для нас стала хоч і важкою, але звичною роботою. Не змогли звикнути тільки до одного — до втрат. Ще вчора ти ділив із побратимом окраєць черствого хліба, показував йому у бліндажі світлини коханої. А сьогодні — вантажиш його бездиханне тіло на броню.

Влітку того ж року роту Богдана тільки на один місяць відвели на відпочинок і відновлення у бригадні тили. А потім знову кинули у епіцентр боїв — на шахту «Бутовка». Тим, кому випало в різний час захищати цю споруду, добре відомо, наскільки це й досі складно. Проти нас стоїть добре озброєний противник. Відстань до нього становить не більше 250–300 метрів, у деяких місцях ворожі штурмові групи чагарником наближаються до укріплень упритул.

Водій-механік БМП із позивним «Бодя»

У той час кількість влучань мін і снарядів у позиції нашої зведеної роти в деякі дні обчислювалася сотнями. Рота була вкрай виснажена цим протистоянням, люди падали з ніг. Виручало тільки одне: брат стояв за брата, як за себе.

Богдан розповідав, що, чергуючи тієї ночі в «секреті», він раптом відчув незрозумілу тривогу, наче щось підказувало — небезпека поруч. На війні так буває із багатьма: ти, наприклад, спочатку безпричинно падаєш долу, а за секунду поруч просвистують кулі, хоч до того не було чути пострілів. У сенсі загострених почуттів ми стаємо схожими на хижих звірів.

Богдан подав умовний знак іншим дозорним, але вони нічого підозрілого не помітили. А «Бодя» через прилад нічного спостереження таки «вирахував» численну диверсійну групу бойовиків, яка розбилася на декілька ланок і дуже майстерно із різних напрямків підбиралася до наших укріплень.

При позиційних боях ДРГ становлять одну з найбільших небезпек. Противник може під покровом ночі непомітно проникнути на ваші позиції та ліквідувати відразу до відділення захисників, або закласти й згодом підірвати фугас — із тим же смертельним результатом. Тому важливим вважається не тільки зірвати його диверсію, але й завдати йому максимальної шкоди, аби надовго відбити бажання повторити спробу. А саме ця група завдяки своїй чисельності й професійності могла б накоїти на шахті чимало лиха.

Богдан непомітно умовним сигналом викликав черговий бойовий розрахунок і, дочекавшись його виходу на визначений для таких випадків рубіж, першим відкрив по ворогу вогонь. Він довгими чергами вказував побратимам, де саме знаходяться групи бойовиків. А в нічний час це фактично самогубство, бо ти негайно виявляєш свою позицію і просто підставляєшся під ворожі кулі.

У результаті бою диверсійну групу було знищено.

Нагороду за цей бій — нагрудний знак Міністерства оборони «За зразкову службу» — «Бодя» отримав із рук Міністра оборони України генерала армії України Степана Полторака.

Андрій МИКОЛАЙОВИЧ

УКРАЇНСЬКИЙ ДУХ — НАША ПОТУЖНА ЗБРОЯ НА ВСІХ ФРОНТАХ

Геннадія Короля вже тричі обирали Близнюківським селищним головою Харківської області. Йому довіряють, його поважають земляки за самовідданість та чесність у роботі. Його авторитет іще більше зріс, коли він спекотним літом 2014-го добровільно пішов до лав Збройних Сил України

— Геннадію Степановичу, що спонукало вас добровільно прийти у військкомат?

— Мене життя не дуже балувало: хлопчині з простої сільської сім'ї доводилося самотужки прокладати собі дорогу в житті. Закінчив два виші. Я не став шукати добра на чужині, не став дбати про просування кар'єрними сходинками в мегаполісах, а залишився на рідній Близнюківщині. Тут мене знає кожен старожил, і будь-хто може прийти до мене зі своєю проблемою чи вказати на мої недогляди.

Тож коли на українську землю прийшли російські окупанти й перед усім народом постала загроза позбутися свободи, я не всидів удома. Переконаний, патріотизм — це не красиве слово, а реальні справи. І після короткої розмови із дружиною й дітьми я повідомив колегам про своє рішення та вирушив на пункт призову. У райвійськкоматі я попросив направити мене до тієї військової частини, яка воюватиме в районі проведення АТО.

— Якими видались перші дні в армії та служба на Донбасі?

— Я свого часу відслужив строкову в артилерійській частині й удостоївся звання сержанта. Тому, коли прибув до 22-го батальйону територіальної оборони, який із нуля формувався на базі Харківського обласного військкомату, я швидко відновив знання основ армійської справи та прийняв командування стрілецьким відділенням. Воїнів із бойовим досвідом тоді в нас були одиниці.

Пам'ятаю, як на той час різко загострилася ситуація на Сході держави. Саме тоді ми проходили бойове злагодження. У щоденних зведеннях із району АТО йшлося про те, що за 250 кілометрів від Харкова гинуть і зазнають поранень українці. Нашого комбата підполковника Сергія Горбенка я просто засипав запитаннями, на кшталт: «Ну коли ж ми поїдемо в АТО?»

Згодом ми прибули на Луганщину, спочатку в Старобільськ, потім розташувалися неподалік від Щастя. Обстріли наших опорних пунктів, вилазки диверсантів відбувалися майже щодня. Поруч стояли земляки з рідної 92-ї окремої механізованої бригади. Пам'ятаю, що на їхнього комбрига з позивним «Вітер» та деяких наших офіцерів полювали всі ворожі розвідники. Адже вороги дуже боялися незламного українського духу й даремно думали, що, знешкодивши командирів, їм удасться залякати сержантів та рядових.

— Що, на вашу думку, позитивно заряджає й надихає хлопців на передовій?

— Однозначно — величезна підтримка всього українського народу. Приїзд волонтерів із різних регіонів нашої держави, виступи артистів-аматорів було тим, як кажуть, бальзамом на серця всіх учасників АТО. Особливі відчуття від дитячих листів або малюнків, що надіслали юні патріоти.

УКРАЇНСЬКИЙ ДУХ — ЦЕ НАЙПОТУЖНІША ЗБРОЯ, ВІН УДЕСЯТЕРО МІЦНІШИЙ ЗА ВОРОЖІ НАСТРОЇ

Приміром, увечері повертаєшся з бойового чергування — втомлений, забруднений, а подивишся в бліндажі на дитячі витвори мистецтв — і відчуваєш себе дуже потрібним людям. Тоді в тебе наче розправляються крила.

— Зв'язок із бойовими побратимами підтримуєте?

— Я досить часто зв'язуюсь із земляками, які уклали контракти, і добре знаю, що на «передку» ще бракує різних технічних засобів. Волонтерські автомобілі або інша техніка, що ми отримували від волонтерів у 2014 році, потроху стають непридатними, завершується ресурс їхнього використання в польових умовах. Я тісно співпрацюю з ветеранами та громадськими активістами Харківщини, і ми докладаємо зусиль, щоб темп надання допомоги нашим хлопцям не збавлявся.

Так, можливо, противник має сучаснішу техніку, зовсім не рахує набоїв. Але український дух удесятеро міцніший за ворожі настрої. Це наша потужна зброя на всіх фронтах.

Близнюківський селищний голова Геннадій Король, 2016 р.

Я вважаю, що нам не варто дуже сподіватися на чиюсь матеріальну підтримку. Треба розраховувати лише на власні сили у відстоюванні державного суверенітету. А потенціал для того, щоб жити не гірше за інших, українці мають.

— Геннадію Степановичу, як ви допомагаєте ветеранам АТО? Розкажіть про військово-патріотичне виховання молоді в Близнюках?

— Цього року я організував і провів більш як 10 масштабних військово-патріотичних заходів, наступного року їх буде ще більше. Напередодні всіх державних та регіональних свят у школах відбуваються уроки мужності з участю ветеранів Збройних Сил, учасників бойових дій. Також у всіх школах нашого великого селища розміщено тематичні виставки, у музеях навчальних закладів діють окремі експозиції.

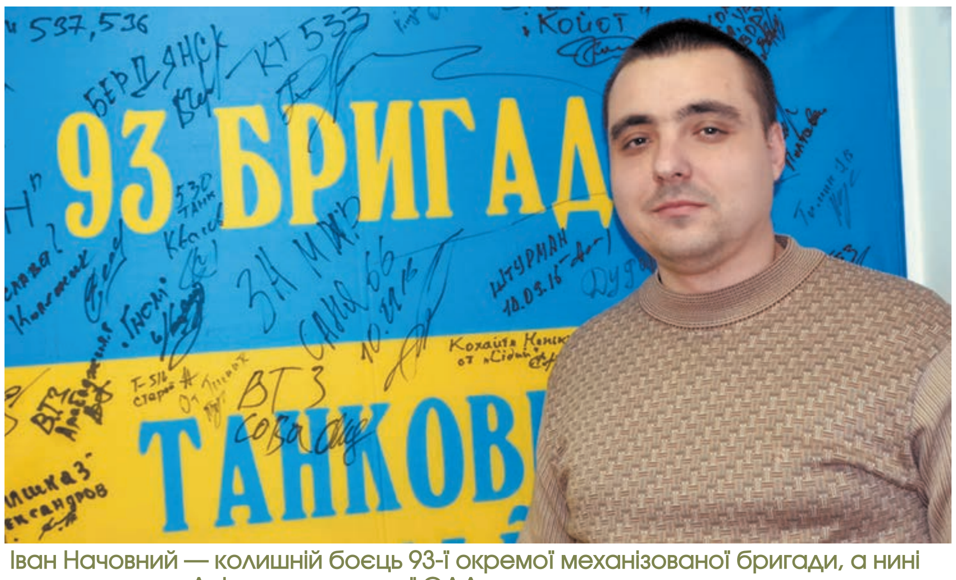
На обліку селищної ради перебуває 171 учасник АТО й п'ять сімей загиблих героїв. До цих сімей особлива увага. З усієї когорти наших ветеранів АТО 93% уже отримали передбачені в законодавстві земельні ділянки. Зауважу, що члени нашої великої громади з вдячністю та шаною ставляться до тих, котрі захищали наш спокій і мир. Приємно констатувати, що за швидкістю задоволення потреб ветеранів бойових дій наше селище ставлять за приклад для всієї Харківщини.

Хто справді патріот і захисник нашої землі, а кого можна назвати лише популістом — із цим питанням мудрий український народ розбереться!

Бесіду вів Дмитро ГОРБУНОВ

КОЛИШНІЙ ТАНКІСТ НИНІ «ВОЮЄ» ЗА ПРАВА ВЕТЕРАНІВ АТО

Дніпропетровщина — один із лідерів в Україні, де налагоджено ефективну систему допомоги ветеранам АТО в реалізації їхніх соціальних прав та гарантій

Іван Начовний — колишній боєць 93-ї окремої механізованої бригади, а нині радник голови Дніпропетровської ОДА

Одним із координаторів цієї системи є Іван Начовний — колишній боєць 93-ї окремої механізованої бригади (за виявлену мужність та зразкову службу його відзначено орденом Богдана Хмельницького III ступеня), а нині радник голови Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

— Перших утрат наш підрозділ зазнав під час першого ж бою. Командира танка Юрія Сітягіна зняла куля снайпера, коли він із початком атаки біг до свого танка, другою кулею було вбито механіка-водія, — згадує Іван. — Разом із цим прийшло усвідомлення, що ми на війні.

Під час одного з боїв Іванові Начовному випало коригувати вогонь нашої артилерії. Найкращою позицією для цього став іржавий комбайн. Навколо рвалися міни, свистіли кулі, а Іван із даху комбайна скеровував удари артилерії.

Пізніше танковий екіпаж Івана полював за бехами противника поблизу Донецького аеропорту, знищував ворожих мінометників, скупчення живої сили противника...

Після демобілізації Іван мав чимало клопоту з оформленням документів учасника бойових дій. Зібрані папери чомусь губили в кабінетах чиновників. Разом із командиром з'єднання Іван дійшов до Міністра оборони, після чого процес пішов. До роботи залучили волонтерів, демобілізованих бійців, їхніх дружин. Як результат — усі військовослужбовці поверталися додому з посвідченням учасника бойових дій. А Івана Начовного запросили до команди голови Дніпропетровської обласної державної адміністрації як радника з першим амбітним завданням організовувати Центр допомоги учасникам АТО та членам їхніх сімей.

Сьогодні, центр допомагає в отриманні посвідчення учасника бойових дій, призначенні пільг, наданні земельних ділянок, медичної допомоги тощо. Слідом за Дніпром подібні центри почали створюватися по всій Україні.

— Я переконаний, що, тільки об'єднавшись, ми зможемо розв'язати всі проблеми, — говорить Іван. — Одного разу ми вже встали й виконали свій обов'язок. І світ змінився, ми змінилися, тож ідемо далі!

Аркадій РАДКІВСЬКИЙ

ЛИЦАРІ НАРОДНОГО ОРДЕНА

У КРАМАТОРСЬКУ НА ДОНЕЧЧИНІ ВІДБУЛАСЯ ДВАДЦЯТА ЦЕРЕМОНІЯ НАГОРОДЖЕННЯ ОРДЕНОМ «НАРОДНИЙ ГЕРОЙ УКРАЇНИ»

Ада Роговцева вітає капітана В'ячеслава Волобуєва

Це справді народна відзнака, срібло для виготовлення якої надсилають українці з усього світу. Люди віддають натільні хрестики, ложечки, ланцюжки, інші прикраси, аби вкласти хоча б таку свою часточку в пошанівок патріотів, обраних з-поміж найкращих публічним голосуванням. Цього разу віншували десантників — тих, котрі вижили, і тих, кого з нами вже немає…

А вручала нагороди в переповненій залі Краматорського Палацу культури ім. Леоніда Бикова народна артистка України Ада Роговцева. Ведучим програми став знаний режисер Ахтем Сейтаблаєв. Серед інших гостей — музиканти й актори: Катерина Степанкова, Христина Панасюк, лідер гурту «Широкий Лан» Святослав Бойко та інші. Цей вечір познайомив країну з дванадцятьма героями, які здійснили подвиг.

— Мені багато років, і варто було дожити до цього дня, коли випала така неймовірна честь, — сказала Ада Роговцева під час відкриття заходу.

Про тих, кого українці вважають гідними такої нагороди, зі сцени розповідали їхні командири, побратими та рідні. Це були щемливі, сповнені емоцій і теплих споминів слова вдячності та гордості. Розповімо лише про декотрих із них.

Фельдшер Олег Тетеря із 79-ї одшбр зазнав поранення ноги в ДАПі, однак не лише зміг допомогти собі, а й залишився на полі бою, тому що знав: від нього залежить доля товаришів. Старшині Березуцькому, який зачепив «розтяжку» й зазнав численних ушкоджень, Олег урятував не тільки життя, а й посічені його кінцівки. А от під час артобстрілу під Іswareним осколок одному з бійців 55-ї оабр розсік живіт: у нього буквально вивалився кишківник. Тетеря продезінфікував рану, зафіксував жахливу травму каскою, і артилерист лишився живим.

Капітана В'ячеслава Волобуєва з 81-ї оаембр представляв комбриг полковник Євген Мойсюк.

— Капітан потрапив у моє розпорядження з розрахунком машини, коли ми, обходячи Дебальцеве, прямували на Шахтарськ. Він виконував завдання в таких умовах, у яких звичайний солдат просто побоїться вилізти на необхідну висоту, щоб розгорнути систему супутникового зв'язку, — розповів комбриг. — Згодом капітан Волобуєв увійшов до складу оперативної групи, яка забезпечувала комунікацією підрозділи, що вели бої в ДАПі. Одного дня ми втратили десь на 16 годин зв'язок із важливими опорними пунктами. Я визначив завдання розвідроті бригади вийти до тих опорників, забезпечити зв'язок, розібратися в ситуації й доповісти. Проте складні метеоумови, невідома місцевість посіяли сумнів, що хлопці впораються із завданням. Тоді капітан В'ячеслав Волобуєв мовив без вагань: «Я піду з хлопцями, бо є чемпіоном України зі спортивного орієнтування. Усе буде гаразд!» І завдання було виконано! Чесно кажучи, небагато навіть дуже сміливих людей наважилися б на таке, — визнається полковник Євген Мойсюк.

Про подвиг Андрія Грицана з «вісімдесятки», якого нагородили посмертно, розповів побратим Роман Калинюк. Його Андрій доглядав після поранення в ДАПі. Грицана вважали таким, що безвісти пропав після падіння терміналу. Знайшли його аж у червні, ідентифікувавши тіло за ДНК-експертизою.

«КОЛИ НАС ВИВОЗИЛИ ОСТАННІМИ, У АНДРІЯ ГРИЦАНА БУВ ШАНС ВИЙТИ З НОВОГО ТЕРМІНАЛУ, БО ВІН ТАКОЖ ЗАЗНАВ ПОРАНЕННЯ. АЛЕ ВІН ВІДМОВИВСЯ, БО ВИРІШИВ, ЩО ТАКЕ ПРАВО МАЮТЬ ЛИШЕ ПОБРАТИМИ У ВАЖЧОМУ СТАНІ»

— Андрій був зі мною в новому терміналі того страшного січня 2015-го. Бої не припинялися. Сховатися було майже ніде. Я зазнав важкого поранення, не міг іти. Тільки-но випадав якийсь передих, Андрій прибігав, укривав, підтримував. Він мастив мені губи льодом, бо води не було. І коли нас вивозили останніми, у нього був шанс вийти звідти, бо він також зазнав поранення. Але Андрій відмовився, бо вирішив, що таке право мають лише побратими у важчому стані. Дякую мамі Андрія Марії Михайлівні за чудового сина, — ледь стримуючи сльози, сказав зі сцени Роман Калинюк.

— Ви зробили неймовірну справу для всієї України на віки. Країна довго не мала свого сучасного героя, а він з'явився завдяки вам, — сказала Катерина Степанкова. — Він тепер буде і в літературі, і в театрі — для наступних поколінь українців.

Геннадій КАРПЮК

ЯК КРАМАТОРСЬКІ ПАТРІОТИ ДБАЮТЬ ПРО НАШИХ БІЙЦІВ

Понад два роки тому в Краматорську утворився своєрідний клуб підприємців-патріотів, які допомагають українській армії. Далеко за межами міста відоме підприємство Крамтехцентр. Тут безкоштовно спроектували й збудували чудові мобільні банні комплекси на основі морських контейнерів. Окрім того, тут уже було зроблено й багато роблять для наближення миру на Донбасі

— Коли Слов'янськ уже захопили сепаратисти, ми вийшли на мітинг, де розгорнули 60-метровий жовто-блакитний прапор. Тоді на нас напали якісь тітушки, закидали зібрання яйцями. Із зазомбованими маргіналами розмовляти чи провадити нормальну дискусію було неможливо. Добре, що все закінчилося без крові. Також ми стали друкувати листівки із закликами зберегти єдину Україну, — розповідає керівник Крамтехцентру Сергій Коротун. — Коли ми дізналися, що українська армія відбила аеродром, то знайшли можливість дістатися до хлопців, зустрітися з армійцями й визначити їхні потреби, щоб розпочати предметну допомогу. Відтоді наші стосунки зі Збройними Силами не припиняються.

Перше, за що взялися в Крамтехцентрі, — це приварювання протикумулятивних решіток на бронетранспортерах. Нині на підприємстві вже й не пригадають, скільки таких екранів установили, бо їх було дуже багато. Підприємці та небайдужі люди звозили сюди матеріали: листове залізо, арматуру, електроди, деякі зварювальники працювали як волонтери.

Місцеві фахівці розробили й виготовили тут і станкову стійку з бронезахистом під кулемет ДШК — для встановлення в кузові вантажівки. Матеріал теж був волонтерським. Цікавою роботою стало й виготовлення глушників для стрілецької зброї спецпризначенців, кріплень для оптики тощо.

— Якось до нас надійшов запит: чи здатне підприємство розробити пересувні лазні для армійців, — розповідає Сергій Анатолійович. — Я звернувся до нашого конструкторського підрозділу, й інженери опрацювали оригінальну ідею лазні на основі морських контейнерів. У їхніх стінках вирізали отвори, вичистили від іржі, встановили необхідне обладнання, електрику, пофарбували. У нас навіть вийшло виготовити бойлери власної розробки. Систему водопостачання виробу повністю склали чудовий фахівець Сергій Батраков із товаришем.

За дуже приблизними підрахунками, така мобільна лазня коштує майже 300 тисяч гривень. У ній обладнано шість лійок, стільки ж умивальників, є роздягальня. Автономний дизельний електрогенератор і насос дають змогу качати воду з будь-якого типу водойм чи водопроводів.

У КБ Крамтехцентру я познайомився з проектантом мобільних лазень Павлом Ткаченком.

— Це була цікава, дещо специфічна робота. Нас у творчості обмежували габарити контейнера, та й терміни виконання підганяли. Проте ми гідно впоралися із замовленням, — мовить конструктор. — Узагалі можна налагодити масштабне виробництво таких лазень. Маємо ще кілька схожих проектів: мобільних умивалень, туалетів, побутових комплексів із пральними машинками, прасувальнями й сушарками в розрахунку для підрозділу з кількістю до роти. Є варіанти з пічками як під тверде, так і під рідке паливо.

— Деякі теперішні працівники підприємства приїхали з окупованих територій, покинувши там нажите майно, роботу, і обживаються в Краматорську, — каже Сергій Коротун. — Ці люди, сумлінно виконуючи замовлення для української армії, змінюють ставлення до всього, що тут і в країні відбулося. Це поступовий процес, більше схожий на еволюційний. Напевно, так навіть краще, бо надійніше та надовше…

Геннадій КАРПЮК

Андрій Дериземля з бійцями 95-ї аеромобільної бригади в районі АТО

«КОЛИ ДІЗНАЄШСЯ, ЩО ТВІЙ ШОЛОМ ВРЯТУВАВ ЖИТТЯ, ЦЕ ПО-СПРАВЖНЬОМУ НАДИХАЄ...»

НАЙТИТУЛОВАНІШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БІАТЛОНІСТ, ЛІДЕР УКРАЇНСЬКОЇ ЗБІРНОЇ, УЧАСНИК П'ЯТИ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР, СЕМИРАЗОВИЙ ВОЛОДАР КУБКІВ ЄВРОПИ ТА СВІТУ ПОКИНУВ СПОРТ ЗАРАДИ ДОПОМОГИ ВІЙСЬКУ

Андрій Дериземля є засновником двох благодійних фондів — «Центру підтримки армії *Андрій Дериземля*» та «Центру допомоги інвалідам АТО», а також очолює Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Чернігівської міської ради

— Коли ви виступали на Олімпіаді в Сочі, в Україні в цей час тривала Революція гідності. Чи могли ви тоді уявити, що можлива війна з Росією?

— Чесно кажучи, було важко відчувати «непричетність» до того, що відбувається в нашій країні, адже тоді я перебував за її межами. Та про те, що ми коли-небудь воюватимемо з Росією, я й подумати не міг. Адже нас у РФ завжди дуже гостинно приймали.

У мене там є друзі-біатлоністи, з якими я змагався ще з юніорського віку. Цього літа нам випало зустрітися в Білорусі на змаганнях «Зірки біатлону за мир». Я зрозумів, що більшість із них взагалі не розуміють, що саме відбувається в Україні. Дехто адекватно сприймає, коли розповідаєш їм правду, інші — помиляються, гадаючи, що в Україні просто громадянська війна. Засуджувати їх я не можу, адже в них своя «правда», вигадана російськими ЗМІ.

— Найвідоміший український біатлоніст, який входив до тридцятки найкращих лижників світу, вирішив покинути спорт, аби допомагати армії. Що спонукало вас до такого кроку? Можливо, вас особисто зачепила АТО?

— Я вважаю, що тема АТО не могла не зачепити кожного свідомого громадянина України. Адже коли у Криму з'явилися перші чужоземні солдати, а далі військова техніка увірвалася на Донбас, просто не можна було залишатися осторонь. Особливо після того, як, поспілкувавшись з бійцями 13-го та 41-го батальйонів, а також з танкістами 1-ї танкової бригади, я дізнався, що хлопцям, які вирушають на Схід, бракує елементарних засобів захисту: бронежилетів, шоломів, не кажучи про інше екіпірування.

— Ви не просто почали допомагати, а створили «Центр підтримки армії Андрій Дериземля»...

— Перша думка була — бігти і купувати все потрібне, аби врятувати бійцям життя. Адже розумів, що мир у містах, де живуть наші діти, триватиме доти, поки ці хлопці стоятимуть там. Спочатку я робив усе сам. Купував бронежилети, каски, далекоміри, продукти харчування тощо та передавав бійцям з Чернігівщини.

«КОЛИ ЗУСТРІЧАЮСЯ З БІЙЦЯМИ АТО, ГЕРОЇ — ВОНИ, А НЕ Я...»

Потім мене активно підтримала команда — мої друзі-біатлоністи зі збірної України, чернігівські підприємці, прості люди та переселенці з Донеччини. Так виник «Центр підтримки армії». Сюди несли від 20 грн до 10 тисяч. Навіть з-за кордону надсилали по 100–200 євро.

— Що здебільшого «замовляли» на фронті?

— З перших днів ми готували сотні кілограмів вантажу — від зубної пасти до лазерних далекомірів... Особливо запам'яталося, як, приїхавши в район АТО, ми потрапили до дитячого садочка, де розмістилися наші хлопці. Там не було ні обігріву приміщення, ні харчування, ні умов для перебування бійців, не говорячи вже про відпочинок чи сон. Проте хлопці трималися мужньо і не нарікали. У біатлоністів є такий принцип: «Головне — не скиглити». Тут він читався між рядків. Нас попросили довезти термобілизну — ми їм доставили ще й печі для обігріву кімнат та приготування їжі. Такі собі «саморобні буржуйки» з трьома дверцятами, виготовлені за спецзамовленням з газових балонів. Вони досить легкі, зручні у переміщенні. Хлопці були дуже вдячні.

— Пам'ятаєте свою першу поїздку в район АТО? Що відчували?

— Чесно кажучи, я не думав про себе, не хвилювався. Просто знав, що треба їхати, бо бійці чекають на допомогу.

Щоправда, серце таки стискалося, коли проїжджали розбитим мостом, повз розбомблені будинки, школу... Це вже був зовсім інший край, не той, яким я його знав у 90-ті, коли ми їздили на збори. Раніше таке можна було побачити лише у фільмах. А найстрашніше, що за кожним зруйнованим будинком стоїть чиєсь понівечене життя...

— Є люди, які найбільше вас вразили?

— Одного разу, ще на початку АТО, до мене прийшла мама бійця і сказала, що, проводжаючи сина, зустріла в потязі хлопця, який їхав в район АТО у кросівках і легенькій вітрівці. На дворі була зима, а він — без теплого одягу. Вона простягнула мені зім'ятий клаптик паперу з номером телефона цього хлопця. Ми купили форму, берці, шолом — стандартний набір бійця — і передали йому. Якось пролунав дзвінок. Воїн розповів, що в його шолом влучила куля. Я завмер. І що, питаю, не пробила? Він подякував і сказав, що ми врятували йому життя. Це насправді надихає.

Цікаво, що коли я згодом відвідував у лікарні бійців, які проходили реабілітацію після АТО, в одній із палат зустрів цього хлопця. На сусідньому ліжку лежав танкіст. Він привітався і почав розповідати мені про «свою війну». Я був дуже здивований, не розумів, чому всі лікарі завмерли на місці з широко розплющеними очима. Коли ми вийшли з палати, вони розповіли, що цей боєць після АТО зовсім не говорив... А зі мною спілкувався, наче нічого не трапилося. Я був щасливий, що хоч так допоміг йому.

— Як зустрічають у лікарняних палатах титулованого біатлоніста?

— Я за характером дуже скромна і проста людина. Маючи заслуги у спорті, не хизуюся цим. Коли зустрічаюся з бійцями, герої — вони, а не я. Я відчуваю повагу до них, вони впізнають мене, і це приємно. Мене завжди зустрічали радо.

— А як був створений «Центр допомоги інвалідам АТО»?

— Якось я відвідував психіатричну лікарню, де проходили психологічну реабілітацію бійці АТО. Вони не хотіли там лікуватися, аби не набути тавро «психа». Але реабілітацію в іншому місці треба було або оплачувати самостійно, або погоджувати з державними установами. А на це потрібен час, якого завжди бракує. До того ж ставало дедалі більше бійців, які поверталися пораненими та скаліченими, тож ми вирішили діяти.

Ми допомагаємо бійцям отримати санаторне лікування та оздоровлення, купуємо інвалідні візки, медикаменти, піклуємося про сім'ї загиблих воїнів.

Найбільша проблема в роботі центру полягає в тому, що в нас немає бази даних інвалідів і поранених, які потребують реабілітації. Багато людей не знають, що є люди, готові їм допомогти, і не звертаються до нас самостійно. Є й ті, хто просто не готовий просити про допомогу. Їм потрібно її пропонувати — вони на це заслужили.

P.S. *Нещодавно дізналася, що відомий біатлоніст Андрій Дериземля відмовився від належної йому за заслуги у спорті ділянки на вулиці Танкістів у Чернігові. Попросив передати її сім'ї загиблого бійця АТО. Про це він розповідає неохоче. Друзі кажуть, вважає, що це найменше, що він може зробити для дітей славетного героя, який до останнього подиху захищав нашу країну.*

Бесіду вела Ольга МОСЬОНДЗ

СПОРТСМЕНИ ТЕЖ ВОЮЮТЬ В РАЙОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

Події, які вже майже три роки тривають на Донбасі, показали справжню суть як звичайних українців, так і відомих артистів, публічних людей, спортсменів.

Останні, маючи значні досягнення у спорті, навіть не думали про те, щоб «відмазатися». Навіть більше — пішли на фронт добровольцями.

Так, бронзовий призер чемпіонату України з боксу Артем Усик воював у районі проведення АТО в лавах Національної гвардії України. На фронті був і тренер зі змішаних єдиноборств і бойового гопака Валерій Чоботар.

Не думали навіть про відстрочку і представники панкратіону.

— На жаль, Максим Бендеров загинув, а чемпіон світу Андрій Резник отримав у Слов'янську кулю у хребет і став інвалідом, — розповіла одна з очільників Федерації панкратіону Київщини Анастасія Тукмачова.

Без втрат, на жаль, не обійшлося і серед інших спортсменів. Поблизу Луганська загинув чемпіон України з веслування на каное Ігор Присяжнюк, а біля донецького аеропорту — гравець в американський футбол Дмитро Фундік.

Під час практичних водолазних спусків

ІСПИТ ГЛИБИНОЮ

ВМС ЗС УКРАЇНИ ПОПОВНИЛИ ОДИНАДЦЯТЬ ІНСТРУКТОРІВ-ВОДОЛАЗІВ, ЯКІ НАВЧАЛИСЯ НА СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ КУРСАХ ВОДОЛАЗНОЇ ПІДГОТОВКИ

Військові моряки протягом трьох тижнів підтверджували професійну кваліфікацію під час занять в Інституті ВМС Національного університету «Одеська морська академія», виконували завдання практичного модуля в закритому басейні, відпрацьовували водолазні спуски з необладнаного узбережжя, причалів, кораблів тощо. Їхню професійність оцінювала Центральна водолазна кваліфікаційна комісія флоту

У навчальній програмі передбачено опанування курсантами Інституту ВМС, військовослужбовцями корабельного складу й підрозділів спеціального призначення способів виконання водолазних спусків, знань щодо фізичних та фізіологічних особливостей організму людини в умовах збільшеного тиску на глибині, вивчення сучасного водолазного спорядження та засобів забезпечення, яке перебуває на озброєнні кораблів і суден.

Майбутні інструктори-водолази мають володіти навичками виконання типових водолазних робіт і способами надання допомоги водолазам в аварійних ситуаціях та суворо дотримуватися правил техніки безпеки під час відпрацювання завдань під водою.

Особовий склад відпрацьовував завдання під час виконання широкого спектра корабельних водолазних робіт. Майбутні інструктори набули досвіду в організації порядку дій під час розгортання водолазної станції на необладнаному узбережжі.

— Після завершення теоретичної складової відбуваються практичні тренування майбутніх водолазів-інструкторів у ролі командирів спусків. Насамперед важливо, що умови тренувань є максимально наближеними до реальних. Завдяки мобільності та мінімально необхідному комплектові техніки, майна, технічних засобів та засобів забезпечення, якими оснащено водолазний полігон, водолази удосконалюють практичні навички й нарощують можливості проведення фактичних водолазних та аварійно-рятувальних робіт, — розповідає начальник пошуково-рятувальної служби штабу командування ВМС ЗС України капітан 2 рангу Олексій Нестеров.

На кількох навчальних місцях учасники заходу теоретично й практично відпрацювали питання з організації проведення практичних водолазних спусків, зберігання, обслуговування та підготовки водолазного спорядження, а також організацію медичного забезпечення водолазних спусків і робіт.

Під час заняття здійснено практичні водолазні спуски з причалу, борту корабля й шлюпок. Продемонстровано алгоритм обслуговування та експлуатації водолазного спорядження, а також організацію надання медичної допомоги водолазам у разі виникнення професійних водолазних захворювань. Особливістю водолазних спусків стала й перевірка засобів підводного зв'язку, що має досить вагоме значення для роботи в умовах поганої видимості під водою.

Крім того, військові моряки виконували спеціальні роботи, під час яких здійснювали пошук та підйом предметів, які затонули, чищення кінгстонної решітки корабля, оглянули його донну забортну арматуру та гвинто-кермовий комплекс, здійснювали розвідку водної акваторії й водних перешкод, відпрацьовували елементи підводно-технічних, рятувально-водолазних і рятувально-евакуаційних робіт.

ВИСОКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РІВЕНЬ ВОДОЛАЗА — ЦЕ ВИКОНАННЯ ВСІХ ВИДІВ ВОДОЛАЗНИХ РОБІТ ПІД ВОДОЮ НА ГЛИБИНІ ДО 60 МЕТРІВ

— Високи професійний рівень водолаза — це виконання всіх видів водолазних робіт під водою на глибині до 60 метрів, а кваліфікація інструктора-водолаза включає в себе, крім відпрацювання обсягу робіт і практичних занурень, які виконують звичайні водолази, уміле керівництво водолазними спусками та їх практичне забезпечення. Також інструктор-водолаз корегує дії водолазних розрахунків і контролює хід розгортання й правильну експлуатацію водолазної станції на причалі, кораблі або необладнаному узбережжі, — зауважив начальник науково-дослідного управління командування ВМС ЗС України, водолазний спеціаліст капітан 1 рангу Сергій Титаренко.

— Під час практичних спусків особливу увагу приділяють диханню в спорядженні, умінню спускатися з трапа, правилам пересування під водою та організації зв'язку. Не слід забувати й про вплив тиску під водою на організм людини, що також ускладнює виконання завдань. Велику увагу під час практичних водолазних спусків зосереджено на орієнтуванні під водою, плаванні за визначеним курсом, тренуванні особового складу для оволодіння різними способами пошуку, обстеженні підводної частини плавзасобу, —розповів слухач курсу водолазної підготовки військовослужбовець одного з підрозділів спеціального призначення Військово-Морських Сил ЗС України.

Віталій ПАНЧИШИН

ДО СКЛАДУ ВМС ВКЛЮЧЕНО КАТЕРИ «АККЕРМАН» І «БЕРДЯНСЬК»

За словами командувача ВМС ЗС України віце-адмірала Ігоря Воронченка, на заводі «Ленінська кузня» закладені ще чотири катери такого класу, завершення їхнього будівництва очікується в серпні-вересні наступного року. Крім того, він висловив впевненість, що в Миколаєві буде добудовано корабель класу «корвет».
Також, за словами командувача, будуватимуться й інші катери, зокрема ракетні, призначенням яких буде враження надводних сил противника на далекій відстані.

А тим часом до складу Військово-Морських Сил ЗС України включено малі броньовані артилерійські катери «Аккерман» і «Бердянськ», що успішно пройшли всі державні випробування. У церемонії, основу якої становив ритуал урочистого підйому на катерах прапора ВМС ЗС України, взяли участь представники командування національного флоту, керівництво Одеської області, міст Білгорода-Дністровського і Бердянська, правління ПАТ «Завод «Ленінська кузня», а також особовий склад Західної військово-морської бази і бригади надводних кораблів.

— Сьогодні здійснено суттєвий конструктивний крок у розбудові Військово-Морських Сил Збройних Сил України — до складу флоту включені катери, які мають на озброєнні сучасні бойові модулі, добрі мореохідні якості, спроможні виконувати завдання з охорони і оборони пунктів базування і портів, — зазначив командувач ВМС ЗС України віце-адмірал Ігор Воронченко.

ВІЙСЬКОВІ МОРЯКИ ПОДАРУВАЛИ ГЛАВІ УГКЦ КАПІТАНСЬКИЙ КАШКЕТ

Фрегат «Гетьман Сагайдачний» відвідав глава Української греко-католицької церкви Блаженніший отець Святослав, який перебував в Одесі з пастирським візитом.

— Перед кафедральним собором Андрія Первозванного ми відвідали наш славний фрегат «Гетьман Сагайдачний». Ми побули з нашими військовослужбовцями, які справді відмовилися від усіх принад і спокус ворога, від кращих зарплат, від вигідного життя, залишили все, аби бути вірними своїй Батьківщині і своєму народові, — зазначив предстоятель.

Блаженніший Святослав додав, що греко-католицькі священики є духовними батьками військових моряків.

Наприкінці зустрічі Блаженнішому Святославу моряки подарували «сувенірний корабель» та капітанський кашкет.

УКРАЇНА ПРИЄДНАЛАСЯ ДО ТРАНСРЕГІОНАЛЬНОЇ МОРСЬКОЇ МЕРЕЖІ

Командувач ВМС ЗС України віце-адмірал Ігор Воронченко за дорученням Міністра оборони України підписав ноту про приєднання Міністерства оборони України до Оперативної угоди відносно створення трансрегіональної морської мережі з метою обміну інформацією про глобальну морську обстановку.

Нагадаємо, що трансрегіональна морська мережа є федерацією регіональних систем з висвітлення обстановки та передбачає охоплення регіонів Світового океану поза межами Середземноморського басейну.

Підписання документа відбулося під час зустрічі командувача Військово-Морських Сил ЗС України з аташе з питань оборони при Посольстві Італійської Республіки в Україні полковником Клаудіо Деі та групою офіцерів командування ВМС Італійської Республіки.

До речі, полковник Клаудіо Деі також відвідав Інститут Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія». У ході візиту проведено тестування курсантів вищого військово-морського навчального закладу, які вивчають італійську мову.

Слід зазначити, що знання італійської мови допоможе курсантам у майбутньому стати кандидатами для проходження навчання за кордоном та стажування на кораблях ВМС Італійської Республіки.

Євгеній СИЛКІН

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СЕРЖАНТ: НОВІ ПІДХОДИ ЛАМАЮТЬ РАДЯНСЬКІ СТЕРЕОТИПИ

Учасники IV Всеармійських зборів сержантського і старшинського складу Збройних Сил України

ДУМКА ЕКСПЕРТА

Радник НАТО при МО України з питань розвитку професійного сержантського корпусу та вдосконалення системи підготовки сержантського і старшинського складу підполковник Роландас Кішкіс:

— Мені приємно відзначити, що реформа ЗС України, зокрема щодо зміцнення сержантського і старшинського корпусу, успішно триває. Сьогодні українські сержанти проходять нелегкий шлях становлення. З одного боку, в їхній підготовці беруть активну участь представники країн НАТО, які мають чималий досвід у цій сфері. З іншого — українські військовослужбовці набувають величезного бойового досвіду в протистоянні з однією з найагресивніших армій світу. Усе це в комплексі дозволить зробити українських сержантів професіоналами найвищого ґатунку.

У Вінниці відбулися IV Всеармійські збори сержантського і старшинського складу Збройних Сил України. На збори з'їхалися понад 250 головних сержантів і старшин з різних видів і родів військ, аби відзвітувати про виконану роботу та обговорити нагальні проблеми, яких чимало. До речі, переважна більшість учасників заходу — фахівці з вищою освітою та багаторічним досвідом служби, зокрема і в районі проведення АТО

Спілкування в тісному сержантському колі розпочалось із традиційних для такого заходу доповідей головних «дійових осіб» про здобутки та завдання на найближчу перспективу. Та невдовзі атмосферу цього важливого для українських сержантів заходу змінили дещо інші настрої, змістивши акценти на обговорення нагальних проблем та пошук реальних шляхів їх розв'язання.

Свій бойовий вишкіл, ґрунтовні знання та уміння багато представників сержантського корпусу яскраво продемонстрували в ході проведення антитерористичної операції на Сході нашої країни як надійні помічники командирів підрозділів. Досить часто через брак офіцерів вони брали на себе виконання їхніх обов'язків — керували діями взводів, рот, командували взводними опорними пунктами та блокпостами, були старшими колон. Свідченням зростання професіоналізму сержантського та старшинського складу стало системне призначення кращих сержантів на офіцерські посади з присвоєнням їм первинного офіцерського звання.

З початку антитерористичної операції за мужність і героїзм у боях із ворогом понад 3,5 тисячі сержантів та старшин відзначені державними нагородами, що становить майже 30 відсотків від загальної кількості нагороджених військовослужбовців Збройних Сил України. Із них два військовослужбовці — старший сержант Олег Міхнюк (24-й окремий штурмовий батальйон) та молодший сержант Ігор Зінич (80-та окрема десантно-штурмова бригада) — отримали звання Герой України (посмертно). Старший сержант Павло Чайка (79-та окрема десантно-штурмова бригада) став повним кавалером ордена «За мужність» та отримав офіцерське звання «молодший лейтенант».

За успішне виконання бойових завдань 92 сержанти і прапорщики двічі (а деякі з них — тричі) нагороджувалися бойовими орденами та медалями, 197 військовослужбовців здобули військове звання «старший прапорщик» достроково.

Утім процес становлення інституту сержантів як головної опори офіцерів відбувається не так уже й безболісно. З виступів представників сержантського корпусу випливало, що говорити про розв'язання всіх проблем передчасно, адже деякі з них потребують ухвалення кардинальних рішень на найвищому рівні. І ось чому.

Свого часу стереотип взаємин між офіцерами і сержантами, який склався ще за СРСР, переніся й на українську армію. Донедавна молоді та «зелені» 18–19-річні вояки з сержантським погонами були здатні хіба що провести ранковий огляд, «відстояти» черговим добового наряду чи організувати прибирання території. Не більше. Та досвід передових армій світу яскраво свідчив, що уміле використання потенціалу саме цієї категорії військовослужбовців здатне перетворити армію радянського типу на сучасну та професійну. Розуміли це й у Збройних Силах України, багато і довго говорили ледь не з перших днів незалежності, але далі розмов справа чомусь не рухалася. Це й не дивно, адже в ситуації, коли в державі ставлення до війська було, м'яко кажучи, прохолодним, такий стан речей особливо нікому не «докучав».

— Зараз, аби змінити старі стереотипи, потрібно докласти чимало зусиль. Насамперед важливо провести велику роботу з офіцерським складом, змінити його свідомість, щоб він розглядів у сержантах досвідчених помічників, — переконані сержанти.

«СЬОГОДНІ ПІДХІД ДО ВІДБОРУ КАНДИДАТІВ НА НАВЧАННЯ НЕРІДКО ЗАЛИШАЄТЬСЯ ФОРМАЛЬНИМ. ЧАСТО ХОРОШИХ ФАХІВЦІВ КОМАНДИРИ ПРОСТО НЕ ВІДПУСКАЮТЬ НА КУРСИ...»

З іншого боку, тільки високий фаховий рівень самих сержантів та старшин зможе в цьому допомогти. Як відомо, сьогодні у Збройних Силах України запроваджено систему комплексної багаторівневої підготовки сержантського та старшинського складу, яка реалізується через мережу навчальних центрів Збройних Сил України. От тільки організація її, як говорилося під час зборів, є ще одним каменем спотикання.

— Сьогодні підхід до відбору кандидатів на навчання нерідко залишається формальним, — діляться думками головний старшина окремої мотопіхотної бригади прапорщик Михайло Дмитрієв. — Часто хороших фахівців командири просто не відпускають на курси, мовляв, вони і так добре справляються. А до навчальних центрів їдуть ті, кого керівництво хоче позбутися.

На думку багатьох присутніх, упорядкування потребують і штати військових частин. Необхідне доопрацювання посадових обов'язків, які б чітко розподіляли повноваження між офіцерами і сержантами. Тоді кожен із них міг би займатися своєю роботою і зрештою відповідати за неї.

Йшлося під час зборів і про недосконалість нормативних документів щодо грошового забезпечення, через що, скажімо, в окремих категорій сержантів платня виявилася нижчою, ніж у їхніх підлеглих зі значно меншою вислугою. Інший, не менш значущий момент, що потребує коригування, — застарілі статути, які не повною мірою враховують усі зміни, що вже де-факто відбулись у структурі Збройних Сил України. Залишається чимало питань і щодо кадрової роботи — стосовно відбору кандидатів на сержантські посади, неврахування командирами думки і побажань головних сержантів і старшин під час призначень тощо.

Загалом, шукаючи шляхи оптимізації своєї діяльності, учасники зборів неодноразово зверталися за сприянням до представників Генерального штабу, командування видів та родів Збройних Сил, присутніх у залі.

— Важливим є те, що майже всі порушені проблеми знаходять розуміння і підтримку в керівництва Збройних Сил та Міністерства оборони України, — говорить головний старшина Збройних Сил України старший прапорщик Олександр Косинський. — Сьогодні ніхто не намагається приховати проблему, заговорити її. Усі розуміють, що нерозв'язання однієї неодмінно тягне за собою низку інших.

Після жвавого обговорення учасники затвердили Резолюцію IV Всеармійських зборів сержантського і старшинського складу, яка увібрала узагальнені пропозиції, основні завдання і напрямки роботи на 2017 рік. Серед них — аналіз й оптимізація штатної структури з можливістю заміщення сержантами і старшинами тих посад, функції і завдання за якими непритаманні офіцерському складу (адміністративна робота, збір та узагальнення аналітичних і статистичних даних); створення упродовж наступного року Центру підготовки сержантського складу Повітряних Сил та Центру підготовки сержантського і старшинського складу Військово-Морських Сил Збройних Сил України, які за своєю організаційно-штатною структурою будуть аналогічні 197-му Центру підготовки сержантського складу та здійснюватимуть проведення курсів лідерства базового і середнього рівнів; розробка проекту нового наказу щодо вдосконалення грошового забезпечення, який усуне прогалини в системі фінансового забезпечення тощо.

— Такі збори — хороший майданчик для обміну досвідом та пошуку відповідей на важливі для роботи питання, — переконаний головний сержант полку реактивної артилерії старший прапорщик Тарас Віцик. — Наприклад, у нашій частині командування чітко розуміє роль і місце, які відведені сержанту у військовому колективі, знає проблеми, що виникають у роботі молодших командирів, і за потреби допомагає у їх розв'язанні. Але для цього потрібно постійно працювати над собою, спілкуватися з командним складом на всіх рівнях, не боятися відстоювати свою позицію. На цих зборах є чудова нагода поспілкуватися із колегами з інших частин, адже зібраний воєдино досвід кожного сержанта — безцінний багаж знань, який допоможе зробити наше військо більш професійним й уникнути зайвого «наступання на граблі».

Андрій ЯЦИК

РЕЙНДЖЕРИ — ЕЛІТА АМЕРИКАНСЬКОЇ «СУХОПУТКИ»

У СУХОПУТНИХ ВІЙСЬКАХ США СЛУЖАТЬ ПОНАД ПІВМІЛЬЙОНА СОЛДАТІВ, БАГАТО З ЯКИХ МАЮТЬ БОЙОВИЙ ДОСВІД. А ВИКОНУВАТИ НАЙСКЛАДНІШІ ЗАВДАННЯ ЇМ ДОПОМАГАЄ НАЙСУЧАСНІШЕ ОБЛАДНАННЯ ТА ЕФЕКТИВНА ЛОГІСТИЧНА СИСТЕМА

Як показує досвід сучасних збройних конфліктів (зокрема й антитерористична операція, яка триває на Сході нашої країни), сухопутні війська залишаються головною ударною силою практично будь-якої армії світу. Та найбільш потужними серед цього виду військ, за оцінками експертів, є Сухопутні війська (Army) Сполучених Штатів Америки. Про них сьогодні і піде мова

У Сухопутних військах США служать понад півмільйона солдатів, багато з яких мають досвід бойових дій, а виконувати завдання їм допомагає найсучасніше обладнання, а також ефективна логістична система. В результаті тільки американська армія здатна проводити бойові операції за участю кількох дивізій за межами своєї півкулі.

Основу Сухопутних військ США становлять п'ять бойових дивізій, підтримку яким надають кілька окремих бойових бригад. До складу кожної з дивізій входять три бронетанкові, мотострілецька, легка піхотна, десантна, повітрянодесантна, авіаційна та артилерійська бригади, а також бригада, оснащена колісними бронетранспортерами Stryker. Чисельний склад коливається в межах 18 000-14 000 у кожній — в залежності від конкретного підрозділу.

Значну частину Сухопутних військ США становлять сили спеціального призначення, а також підрозділи типу командос. Сили спеціального призначення армії США включають три батальйони рейнджерів (Rangers), сім груп спеціального призначення, 160-й авіаполк спеціального призначення, а також спецпідрозділ Delta Force. Чисельний склад лише самого командування спеціальних операцій Сухопутних військ (Army Special Operations Command) становить 28,5 тисячі осіб.

Американські Сухопутні війська завжди мали і мають тепер повний доступ до потужної системи військових інновацій. Проте і сьогодні вони покладаються на так звану Велику п'ятірку систем озброєнь, введених під час президентства Картера–Рейгана. Це, зокрема, основні бойові танки Abrams, бронетранспортери M2 Bradley, ударні вертольоти AH64 Apache, реактивні системи залпового вогню M270 і зенітно-ракетні комплекси Patriot. Усі вони використовуються вже більше 30 років після прийняття на озброєння. Проте значна модернізація цих видів озброєнь підтримує рівень їхньої ефективності, а також вагоме значення на сучасному полі бою. Окрім цього, в армії США найбагатший у світі асортимент безпілотників, які в процесі спостереження за полем бою допомагають вести прицільний вогонь.

Американські рейнджери постійно беруть участь у миротворчих операціях

Про рівень підготовки та оснащення американських Сухопутних військ свідчить і проведення ними бойових операцій за межами країни. Розгром іракської армії 1991 року та її повне знищення 2003-го є одними із найбільш значних досягнень у наземних операціях. Також Сухопутні війська продовжують вести бойові дії в Афганістані, а війська спеціального призначення діють на значно більшій відстані. Тож військовослужбовці Сухопутних військ США мають чималий досвід ведення війни з тероризмом.

Одними з найпідготовленіших в американських Сухопутних військах є військовослужбовці, які пройшли курси рейнджерів.

Ще 1951 року в штабі армії США був створений спеціальний відділ, який займався організацією навчання офіцерів і сержантів Сухопутних військ за спеціальною програмою «Рейнджер» у піхотній школі (Форт-Беннінг, штат Джорджія). Мета навчання полягала в підготовці командирів ланки «взвод-рота» для регулярних підрозділів СВ США та їхніх союзників. Згодом цей спецвідділ було переформовано в навчальну бригаду рейнджерів, до якої організаційно увійшли чотири навчальні батальйони.

Нині програма навчання курсантів містить організацію дій підрозділів у відриві від основних сил, організацію засідок, проведення рейдів, повітрянодесантну і повітряно-штурмову підготовки. Також у командирів розвивають лідерські якості та вміння діяти в нестандартній обстановці. Особлива увага приділяється фізичним тренуванням. Проводиться гірська підготовка, а також навчання дій у джунглях.

Створення обстановки, близької до бойової, досягається обмеженням курсантів у їжі, мінімальним часом на відпочинок, постійним психологічним тиском і серйозними фізичними навантаженнями. За курс навчання кожен курсант втрачає до 14 кг ваги.

Кандидатами на вступ можуть бути як військовослужбовці СВ США, так і представники збройних сил країн-союзників.

ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МАЙБУТНІ РЕЙНДЖЕРИ ЗДІЙСНЮЮТЬ СТРИБОК З 9-МЕТРОВОЇ ВИСОТИ У ВОДУ, А ТАКОЖ ПРОХОДЯТЬ ТРЕНУВАННЯ З ВИЖИВАННЯ, ВЧАТЬСЯ ЛОВИТИ ДИКИХ ТВАРИН І ГОТУВАТИ З НИХ ЇЖУ. ПЕРЕД ЦИМ ЗАНЯТТЯМ ВОНИ НЕ ХАРЧУЮТЬСЯ ПРОТЯГОМ ДОБИ

Для проходження курсів за програмою «Рейнджер» направляються військовослужбовці у званні від сержанта і вище. Ті, чиє звання нижче зазначеного, мають отримати письмовий дозвіл прямого начальника у званні не нижче полковника. На курси зазвичай набирають 60 відсотків курсантів із Сухопутних військ США, 20 — з інших родів військ, ще 20 є представниками збройних сил інших держав.

Курсанти, які отримали направлення для проходження курсу, прибувають у навчальний табір. Там вони складають тести з фізичної підготовки (набір гімнастичних, силових і легкоатлетичних вправ), за допомогою яких інструктори визначають рівень готовності кандидатів до проходження курсу.

Під час наступного тесту перевіряється здатність курсантів діяти у воді в умовах, наближених до бойових. Це, зокрема, плавання в обмундируванні, спорядженні та зі зброєю на відстань 15 метрів та на глибині 3 м під водою. Крім виконання зазначених вправ, фіксуються прояви паніки і страху під водою. Їхня відсутність — головний показник проходження тесту, оскільки особливо цінним вважається вміння людини опанувати свої емоції в екстремальній ситуації. З курсантів, які пройшли випробування, формуються три навчальні роти.

Відтоді кандидати в рейнджери діють попарно, надаючи допомогу один одному. Вважається ідеальним, коли пари доходять у тому ж складі до фіналу. Однак за медичними показниками і в ході відсіву більшість пар розпадаються. На оцінному етапі курсанти приступають до щоденних 20-годинних занять, в ході яких основний акцент робиться на фізичній підготовці. Також проводяться випробування, спрямовані на виявлення вміння курсантів користуватися засобами зв'язку та стрілецькою зброєю. Випробний процес становлять 11 екзаменаційних завдань. Курсанти, які не склали нормативи, отримують ще один шанс. Повторна невдача означає відрахування з курсу. Без перескладання відраховують тих, хто не виконав чотири нормативи і більше.

Далі проводяться випробування на спритність і витривалість. Курсантам необхідно пройти смугу перешкод, що передбачає подолання чотириметрового паркану без допомоги мотузок, канави з мулом довжиною 25 м (над нею натягнутий колючий дріт), рову з мулом способом зачеплення за крокви («рукохід») тощо. Ще одним випробуванням є стрибок з 9-метрової висоти у воду. Також з курсантами проводяться тренування з виживання. Їх вчать ловити диких тварин і готувати з них їжу. Перед цим заняттям вони не харчуються протягом доби.

Після закінчення даного курсу курсанти перекидаються в табір «Меррілл» для проходження гірської підготовки. Тут вони вивчають альпіністське спорядження, після чого відпрацьовують різні способи підйому і спуску та тактику дій у горах, зокрема спуск обличчям вниз, з рюкзаком і без нього та спуск зі скелі пораненого.

По закінченні курсу гірської підготовки курсанти переїжджають на авіабазу Еглін. На даному етапі курсанти навчаються дій у джунглях. Вони опановують тактичні прийоми, способи пересування та ведення розвідки, проведення спеціальних заходів в умовах джунглів. До набору тактичних прийомів додається зустрічний бій. Тактичні навчання завершуються навчальним штурмом острова Санта-Роза. По закінченні курсу підготовки військовослужбовці повертаються у свої підрозділи та частини, де передають набуті навички підлеглим. Згодом їм може бути запропоновано заміщення вакантних посад у 75-му піхотному полку «Рейнджер» командування спеціальних операцій СВ США.

Підготував Роман ВУС

НЕПЕРЕМОЖНИЙ ПОВІТРЯНИЙ АС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ

Легендарний повітряний ас посідає в історії Другої світової війни особливе місце. За неповні три роки участі в ній він здійснив 330 бойових вильотів, провів 120 повітряних боїв, збив 62 ворожі літаки. За показниками коефіцієнта бойової активності ім'я Івана Микитовича Кожедуба занесене до Книги рекордів Гіннесса. Його коефіцієнт дорівнює 0,517, що означає співвідношення кількості збитих літаків до кількості повітряних боїв. Такого показника немає у жодного льотчика у світі

УКРАЇНСЬКА ЗЕМЛЯ НАРОДИЛА ТА ВИХОВАЛА ТИСЯЧІ ПАТРІОТІВ, ЯКІ БОРОЛИСЯ З ФАШИЗМОМ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ. ЇХНІ ПОДВИГИ НАВІКИ ЗАКАРБОВАНІ У СВІТОВІЙ ІСТОРІЇ. СЕРЕД НИХ І ТРИЧІ ГЕРОЙ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ ІВАН КОЖЕДУБ

Іван Кожедуб

Пам'ятник Івану Кожедубу в Парку Слави у Києві

Іван Кожедуб народився 8 червня 1920 року в селі Ображіївка Шосткінського району Сумської області. Батько з малих літ привчав майбутнього «аса неба», як і інших своїх синів — Якова, Олександра та Григорія, до праці. Старші наймитували в заможних людей, а Іван заробляв на хліб підпаском або сторожував у саду. Доля була прихильна до нього з дитячих років і боронила протягом усього життя.

За порадою батька, Іван після семирічки вступив на хіміко-технологічне відділення Шосткінського технікуму. В цьому невеличкому містечку він й зробив перші кроки в авіації, відвідуючи після занять у технікумі місцевий аероклуб. Про своє захоплення літаками батькові спочатку не говорив. Лише одного разу запитав: «А що тату, якщо я вивчуся на авіатора?» Микита Кожедуб лише махнув рукою: «Куди тобі за журавлем у небі ганятися?» У 19 років Іван твердо вирішив пов'язати свою долю з винищувальною авіацією. Це рішення він прийняв після спілкування з випускниками аероклубу, які вже стали військовими льотчиками.

У січні 1940 року Кожедуб вступив до Чугуївського льотного училища, яке закінчив перед початком війни. Як кращого курсанта його залишили в училищі на посаді інструктора. З перших днів війни Іван Кожедуб завалює керівництво рапортами з проханням відправити його на фронт. Та начальство непохитне: «Ваш обов'язок — готувати льотчиків для фронту». Коли фашисти наблизились до Харківщини, училище було евакуйоване до Чимкента.

Лише в листопаді 1942 року Кожедуб був відряджений із Казахстану до 240-го винищувального авіаційного полку 302-ї винищувальної авіаційної дивізії, яка формувалася в Іваново, а в березні 1943 року в складі дивізії він вилетів на Воронезький фронт.

Незабаром старший сержант Кожедуб провів на новенькому Ла-5 перший повітряний бій. У парі з ведучим Вано Габунією йому належало охороняти аеродром. Та із самого початку все пішло шкереберть. Під час вильоту Кожедуб втратив з поля зору літак ведучого і залишився в повітрі сам. Зробивши кілька кругів, Іван побачив шість літаків, що силуетом нагадували Пе-2. Але трохи наблизившись, він розпізнав у них «мессершмітти-110». Коли зняв гармати із запобіжників і озирнувся, то побачив, як до його машини стрімко наближається ворожий літак.

«У повітрі блиснула вогнева траса, — писав у своїй книзі-спогадах Іван Микитович. — Почувся тріск за бронеспинкою. У кабіні запахло гідросумішшю. То було розбито бачок для випуску шасі. Я вцілів випадково лише тому, що німець поцілив у мій літак осколочно-фугасним, а не бронебійним. Врятувала бронеспинка».

«Мессери» мало не добили тоді літак Кожедуба, але вчасно відкрила вогонь зенітна артилерія, і ворог вшився. Ла-5 також потрапив під вогонь своїх. З великими труднощами Івану вдалося посадити зрешечений літак, в якому після посадки нарахували понад п'ятдесят дірок.

Перша невдала зустріч із ворогом багато чого навчила молодого льотчика. «Вночі я майже не спав, — згадував Кожедуб. — До сліз було прикро, що фашисти, завдавши несподіваний удар, втекли без покарання».

Влітку 1943 року полк отримав завдання прикривати наземні війська на Курській дузі. Одного польотного дня Кожедубу і його ведучому біля лінії фронту зустрілася велика група бомбардувальників Ю-87. Зав'язався жорсткий бій. У повітрі змішалися свої й чужі літаки. Розвернувшись, Кожедуб вийшов на смугу відкриття вогню, вибрав ціль і натис на гачок. Один з юнкерсів почав маневрувати. Забувши про все, Іван продовжив атаку. Для себе він вирішив, що коли не зіб'є, то піде на таран. Майже впритул Кожедуб зрешетив ворожий літак довгою чергою. «Юнкерс» запалав, пустив чорний хвіст диму й упав. Іван кинувся наздоганяти ще одного, але боєзапас вичерпався, тож він попрямував до аеродрому.

23 липня 1943 року молодший лейтенант Кожедуб отримав свій перший орден Бойового Червоного Прапора.

«...Я переконався, що баритися в бою не можна, — ділився досвідом у своїх спогадах Іван Микитович. — Потрібно економно витрачати боєприпаси, а для цього діяти блискавично, здійснювати зухвалі, сміливі атаки і вести прицільний вогонь, поєднуючи короткі та довгі черги».

НА РАХУНКУ ІВАНА КОЖЕДУБА 330 БОЙОВИХ ВИЛЬОТІВ, 120 ПОВІТРЯНИХ БОЇВ, 62 ЗБИТИХ ВОРОЖИХ ЛІТАКИ

12 жовтня 1943-го, вже як командир ескадрильї, він повів своїх підлеглих на прикриття наземних військ. На лінії фронту зустріли велику групу фашистських бомбардувальників. Відразу атакували їх та розігнали. Але надійшла команда наздогнати ворога і добити. Підпаливши одного бомбардувальника, Кожедуб почув по радіо переляканий голос ведучого: «Батю, ти гориш!»

«Подивився праворуч і помітив полум'я з бензобака, — згадував повітряний ас. — Холод пробіг по спині: дійсно горю. Поки не пізно, треба стрибати з парашутом. Швидко відчиняю фонар. І раптом згадую — внизу ворог».

Кожедуб вирішив таранити наземні цілі. Не зумівши збити полум'я, перевів літак у піке.

«Стрімко наближається земля. Ще залишається надія, що можна збити полум'я, якщо різко задерти ніс літака. Вириваю літак над головами переляканих німців і чую радісний голос ведучого: «Батю, полум'я збите! Живемо!»

Того дня доля вкотре була до нього прихильною. За всю війну він жодного разу не покинув літак, адже ототожнював машину з живою істотою.

4 лютого 1944 року друзі та однополчани вітали Івана з присвоєнням йому звання Героя Радянського Союзу. На той час особистий рахунок Кожедуба перевищив 30 збитих ворожих літаків.

У серпні того ж року відважний льотчик отримав другу «Золоту Зірку». Останні два «фоке-вульфи-190» Іван Микитович збив 17 квітня 1945 року на околицях Берліна. То був заключний бій Кожедуба у Другій світовій війні. 18 серпня переможного року на його грудях засяяла третя медаль «Золота Зірка» — «за високу військову майстерність, особисту мужність, виявлену на фронтах війни».

Але участь в бойових діях для Кожедуба на тому не закінчилася. В умовах надзвичайної таємності під прізвищем Крилов він 10 місяців командував 324-ю винищувальною дивізією у Північній Кореї. Особисто вилітати на бойові завдання йому було категорично заборонено.

У 1964–1971 роках Кожедуб проходив службу заступником командувача ВПС Московського військового округу, потім у центральному апараті ВПС, а з 1978 року — в групі генеральних інспекторів Міноборони СРСР. 1970 року йому було присвоєно звання генерал-полковника, а 1985-го — маршала авіації.

Помер Іван Микитович Кожедуб у себе на дачі 8 серпня 1991 року від серцевого нападу. Похований у Москві.

— Побачивши під час воєн велику кількість смертей, втративши багато бойових товаришів, дід дуже любив життя, — згадує онучка уславленого льотчика Анна Кожедуб. — Багато уваги приділяв мені, переймаючись моїми інтересами і відкриваючи для себе нові цікаві сторінки життя. У похилому віці в розмові часто використовував українські слова. Згадував свою Сумщину, Ображіївку. Іноді він писав картини олією і перевагу надавав українським мотивам.

Тривалий час Батьківщина ставилася до свого легендарного сина, м'яко кажучи, нейтрально. Молоде покоління майже нічого не знало про видатного маршала авіації, уродженця України. Зате московські пропагандисти вже встигли охрестити Кожедуба «руським льотчиком». Лише напередодні 85-ї річниці від дня народження героя Другої світової війни в Україні не тільки заговорили, а й зробили перші кроки задля увічнення його пам'яті. В рідному селі на місті батьківської хати була встановлена пам'ятна стела, а в серпні 2005 року Харківському університету Повітряних Сил було присвоєно ім`я видатного українця. 8 травня 2010 року пам'ятник Івану Кожедубу було відкрито у парку Вічної Слави в Києві.

Олександр ТЕРЕВЕРКО

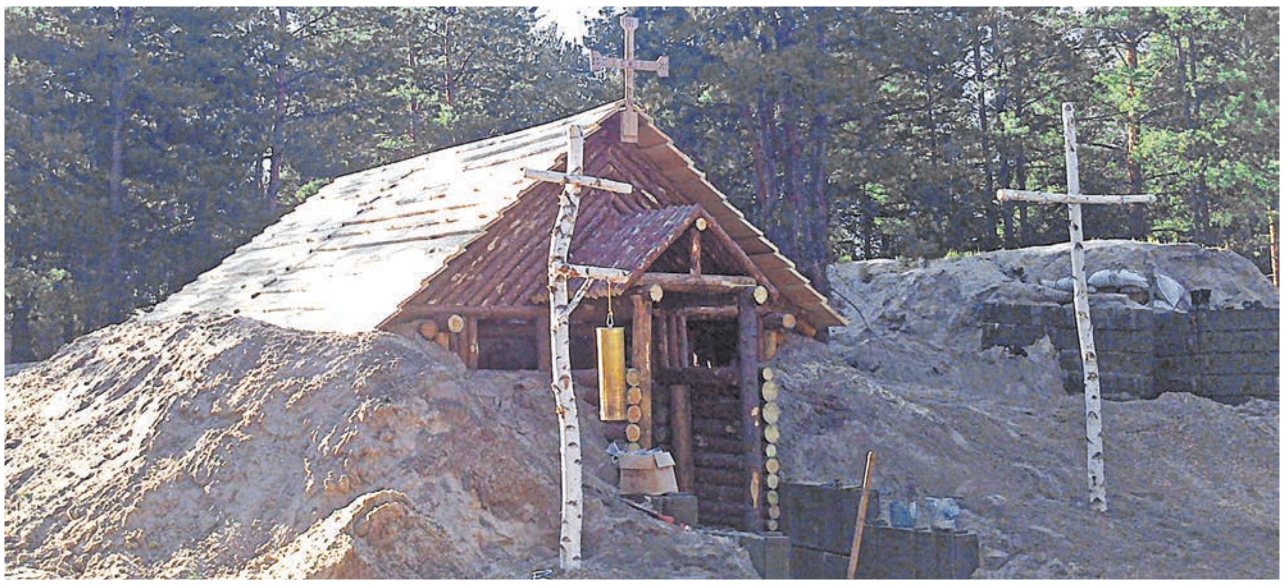
Днями в Києві завершився X Всеукраїнський з’їзд капеланів Української Греко-Католицької Церкви. З’їзд очолив військовий єпископ УГКЦ Михаїл (Колтун), керівник Департаменту Патріаршої курії УГКЦ в справах душпастирства силових структур України.

Загалом за час, протягом якого відбуваються бойові дії на Сході України, понад сімсот священнослужителів та церковних активістів різних конфесій побували в зоні конфлікту. Що стосується власне священнослужителів Української Греко-Католицької Церкви, які брали та беруть участь у АТО, то станом на 1 грудня їхня кількість становить понад 160.

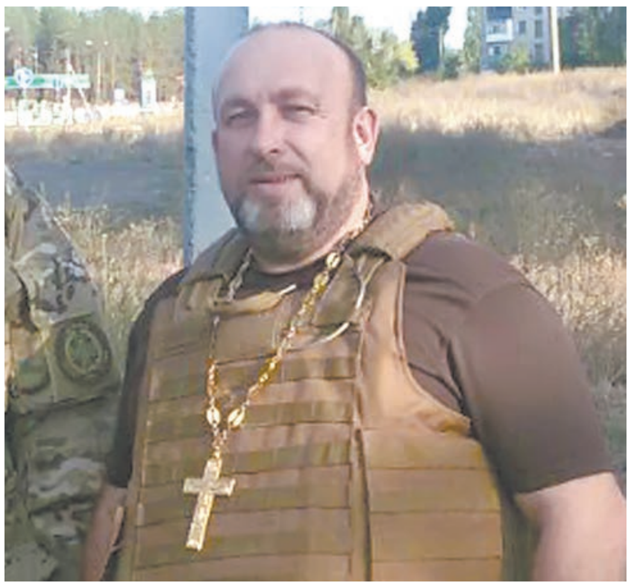
Уже десять священнослужителів-капеланів нагороджено відзнакою «Народний герой України». По п’ять від Української Православної Церкви Київського патріархату та Української Греко-Католицької Церкви. Серед них, зокрема, отці Андрій Зелінський, Юрій Казьміренко, Сергій Кошелюк, Тарас Коцюба та інші.

КАПЛИЧКИ-БЛІНДАЖІ:

ТУТ МОЖНА І ПОМОЛИТИСЯ, І ВІД СНАРЯДІВ СХОВАТИСЯ

Вкопана каплиця-бліндаж

Отець Володимир Олійник

Фронтові каплички на перший погляд практично не відрізняються від решти бліндажів. Надійно вкопані в землю, із середини укріплені сосновими балками та з нестандартним дахом з ящиків з-під боєприпасів. Кажуть, прямого мінометного удару така капличка не витримає, а от осколки її не зруйнують. Розрахована «кімната духовності» на десять-дванадцять осіб, і під час сильних обстрілів вона нагадує «рукавичку» з дитячої казки. На службу скликає незвичний дзвін — гільза від снаряда. Капелани жартують: дзеленчить так, що ворог лякається

Таких укопаних каплиць на фронті декілька. Тут у затишку можна як помолитися і висповідатися, так і сховатися від негоди і вогню ворога. Ідею спорудити перший такий бліндаж просто на бойовій позиції поблизу села Трьохізбенка на Луганщині висунули два капелани — отець Орест Сало і отець Володимир Олійник. А от за реалізацію взялися бійці 24-ї бригади. На це в них пішло менше місяця.

— Потреба в духовній розрядці на фронті виникає практично в усіх, — розповідає отець Володимир. — Та під час напружених боїв важко знайти місце, де можна безпечно помолитися. Хотілось, аби каплиця збереглася на тривалий час. Тож і виникла ідея з капличкою-бліндажем. Усі, як могли, допомагали у її зведенні, бо розуміли, яку важливу справу ми робимо. Варто зазначити, що військовослужбовці виявилися дуже непоганими майстрами.

Згодом капелани разом із бійцями збудували ще одну капличку-бліндаж. Того разу поблизу Світличного. Споруджували фронтовий храм як греко-католики, так і православні.

— Іде війна. Тут немає можливості вибирати конфесії, капеланів, — пояснює отець Володимир. — Тут — один Бог і одна віра. Я спілкувався з росіянами, українцями, євреями — як з атеїстами, що до війни не знали жодної молитви, так і з набожними хлопцями... Можу сказати, що війна дуже перевиховує. Навіть невіруючі приймали хрещення, сповідалися, причащалися.

ВІЙНА ПЕРЕВИХОВУЄ. НАВІТЬ АТЕЇСТИ ПРИЙМАЛИ ХРЕЩЕННЯ, СПОВІДАЛИСЯ, ПРИЧАЩАЛИСЯ

Капелани споруджували не лише каплички-бліндажі, а й наземні фронтові храми. Про кожен острівець духовності чоловік може розповідати довго. Унікальна історія сталася в селі Побєда, звідки до українсько-російського кордону 50 кілометрів. Під час сильного обстрілу згоріло все — техніка, намети, польова каплиця. А от хрест із берези зберігся, вогонь зупинився за метр від нього.

— Збережений хрест ми перевезли до Львівської гарнізонної церкви, а на його місце поставили новий, дубовий, — говорить Володимир Олійник. — На місці попередньої дислокації українських військ побудували капличку.

Отця Володимира радує, що всі збудовані каплички не простоюють без діла.

— Коли ми йдемо, на наше місце приїжджають інші капелани. У бліндажних капличках тепер хазяйнують отці-ченці. Там регулярно лунають молитви і сповіді, проводяться служби. Часто бійці приходять до капелана просто поговорити, адже ні виховник, ні командир таким розрадником не стане. Хлопцям треба, щоб до них просто приїхали, поговорили, підтримали, обміркували з ними якісь питання. У нас такі бесіди можуть тривати по кілька годин. Людям приємно, що до них в окопи хтось приїжджає просто поспілкуватися.

Отець Володимир вперше поїхав на фронт з Майдану ще 2014 року. Тоді пробув на передовій більше року. Він неодноразово потрапляв під обстріли. Чи було страшно?

— Хіба що хворий не боїться, — відповідає панотець. — Мене ніхто не жене силоміць. Я їхав добровільно, це поклик душі. Я люблю свою державу, народ і не можу спокійно сидіти вдома. Ось така історія. Та вона не закінчена, адже ми знов їдемо. Цього разу планується поїздка в Зайцеве. Не заспокоїться серце, поки не закінчиться війна.

Анастасія ОЛЕХНОВИЧ

ЯК ЦЕ БУТИ ПОСЕРЕДНИКОМ МІЖ БОГОМ І СОЛДАТАМИ ПІД ГУРКІТ АРТИЛЕРІЇ?

Мінімум дві «навколосвітні» подорожі наїздив уздовж лінії фронту за час війни капелан Альберт Хомяк. Чоловік не з чужих слів знає, як це бути посередником між Богом і солдатами, коли навколо вибухають снаряди. Він ледь не кожного дня їде туди, звідки може не повернутися, молиться за солдатів і разом з ними відпускає гріхи, відспіває загиблих і лікує людські душі посеред холоду, страху...

Під час наступу на Маріуполь навесні 2014 року Альберт Хомяк разом із іншими пасторами щоденно копав окопи, допомагав будувати блокпости, укріплення.

— Коли дізналися, що українські захисники тимчасово залишили один із блокпостів поблизу Широкиного, кинулися туди, — каже капелан. — Правда, якби туди прийшли російські окупанти, поняття не маю, що б ми робили. Зброї ж у нас — ніякої. Хіба що під танк кидалися б і кричали: «Не пустимо». На щастя, вже за кілька годин під’їхали добровольці і також ставали в живі ланцюги разом із іншими активістами. Ми були готові захищати своє місто всіма можливими способами.

Капелан Альберт Хомяк

Священник брав активну участь у вивезенні людей з Широкиного. Евакуація була небезпечною і відчайдушною.

— Найбільше запам’яталася зграя собак. Їх було не менше двох десятків. Бігли з шаленими очима, ледь машину нашу не збили. Минуло буквально пів-хвилини, і все навколо почало палати. Тварини відчули небезпеку раніше за людей. Я вибіг з машини, а тікати нікуди, попереду магазин. Ну, думаю, хоч помру красиво — просто на вітрині. Забігли в підвал, а там вже кілька десятків людей. Ви не уявляєте, наскільки щиро вони тоді молилися. Ми кілька разів намагалися вибігти з укриття, та обстріли відразу ж змушували повертатися. Раптом забігає солдат і каже: «У вас є п’ять хвилин. У нас — «Жигулі». Я можу вивезти семеро людей». Одна жінка взяла невелику сумку з найціннішими речами. Кажемо їй: «Жінко, речі немає куди покласти!» Вона відкидає сумку і без жодних емоцій та вагань сідає з дитиною в машину і каже: «Я готова». Вивезли людей, усі залишилися живими.

Із небезпекою капелану доводиться стикатися ледь не кожного дня, адже він із командою постійно їздить в Широкине, Гранітне… Нещодавно священик намагався підрахувати, скільки продуктів розвіз. Каже, що точно більше 130 тонн.

— У Гранітному колись 12 годин сиділи в підвалі, російські окупанти гатили без упину, — пригадує пастор.

Альберт Хомяк — один із тих, хто знає нинішню передову як свої п’ять пальців. Його домівка за десять кілометрів від Широкиного, де кожного дня гуркотить артилерія. Та звуки війни для нього є вже просто шумовим ефектом.

Анастасія ОЛЕХНОВИЧ

Інформація про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності з метою визначення ринкової вартості для розрахунку орендної плати:

— для продовження договору оренди нерухомого військового майна, що перебуває на балансі КЕВ м. Львова

№ п/п	Опис об'єкта оцінювання	Площа, кв.м.	Адреса об'єкта оцінювання	Запланована дата оцінювання
1	Частини технічного майданчика на території в/м № 378, під розміщення автостоянки	420,0	м. Львів, вул. Стрийська, 88	31.12.2016

Назва й місце розташування органу, що проводить конкурс: КЕВ м. Львова, адреса: 79007, м. Львів, вул. Батуринська, 2.

Основні умови конкурсу:

У конкурсі беруть участь суб'єкти оціночної діяльності, які отримали сертифікат суб'єкта оціночної діяльності, мають чинне кваліфікаційне свідоцтво оцінювача за відповідними напрямами оцінювання майна та спеціалізаціями в межах таких напрямів, мають свідоцтво про включення інформації про оцінювача до Державного реєстру оцінювачів і суб'єктів оціночної діяльності та у визначений термін надали необхідні документи.

Кінцевий термін приймання документів на конкурс:

Конкурсні пропозиції подають в окремому конверті з позначкою «На конкурс», запечатаному печаткою учасника конкурсу. Кінцевий термін приймання документів на конкурс — за 4 робочі дні до оголошеної дати проведення конкурсу (включно). Конкурс буде проведено о 10.00 через 14 календарних днів після публікації повідомлення в газеті в КЕВ м. Львова, за адресою: 79007, м. Львів, вул. Батуринська, 2.

Телефон для довідок: (0322) 55-74-80.

Для участі в конкурсі учасник подає на розгляд конкурсної комісії такі документи:

1. Копії документів, що подають у складі конкурсної документації, завіряють позначкою "Згідно з оригіналом" із зазначенням назви посади, ініціалів та прізвища особи, яка завіряє копію, її особистого підпису, дати завірення копії, засвідченої печаткою (за наявності).

2. Документацію подають в запечатаному конверті з описом документів, що в ньому містяться, вона включає в себе: заяву про участь у конкурсному відборі суб'єктів оціночної діяльності за встановленою формою; копії установчих документів суб'єкта оціночної діяльності (для юридичних осіб); копії кваліфікаційних свідоцтв оцінювача; копію сертифіката суб'єкта оціночної діяльності; копію свідоцтва про включення інформації про оцінювача до Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності; конкурсну пропозицію.

3. Конкурсну пропозицію подають в окремо запечатаному конверті з позначкою «Конкурсна пропозиція», і вона повинна містити пропозиції щодо ціни виконання робіт, калькуляції витрат, пов'язаних з виконанням робіт, а також термін виконання робіт.

***

Інформація про оголошення конкурсу з відбору суб'єктів оціночної діяльності нерухомого військового майна, яке знаходиться на балансі і обліковується в КЕВ м. Харків:

№ п/п	Найменування об'єкта оцінювання, площа, місцезнаходження (адреса, в/м), балансоутримувач (назва, код за ЄДРПОУ, контактний телефон)	Орієнтовна дата оцінювання	Мета проведення оцінювання
1.	Нежитлові приміщення підвалу будівлі № 1 (гуртожиток) нерухомого військового майна загальною площею 100,5 м² за адресою: м. Харків, проспект Науки(Леніна), 22А, в/м № 205, що перебуває на балансі КЕВ м. Харків, 07923280, тел. (057) 700-44-63	На поточну дату	Визначення вартості об'єкта з метою подовження терміну дії договору оренди

Відповідно до Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках оренди нерухомого військового майна, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 06.04.2015 р. № 156 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11.06.2015 р. за № 699/27144, по кожному об'єкту оцінювання окремо претенденти на участь у конкурсах подають до КЕВ м. Харків конкурсну документацію в запечатаному конверті з описом документів, що в ньому містяться. Копії документів, що подаються у складі конкурсної документації, завіряються позначкою «Згідно з оригіналом» із зазначенням назви посади, ініціалів та прізвища особи, яка завіряє копію, її особистого підпису, дати завірення копії, засвідченої печаткою (за наявності).

Конкурсна документація повинна надійти до комісії не пізніше ніж за чотири робочі дні до оголошеної дати проведення конкурсу (включно).

Конкурсна документація включає: заяву про участь у конкурсному відборі суб'єктів оціночної діяльності; копії установчих документів суб'єкта оціночної діяльності (для юридичних осіб); копії кваліфікаційних свідоцтв оцінювача; копії сертифіката суб'єкта про включення інформації про оцінювача до Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності; конкурсну пропозицію.

Конкурсна пропозиція претендента подається в окремо запечатаному конверті з позначкою «Конкурсна пропозиція» і має містити пропозиції щодо вартості виконання робіт, калькуляцію витрат, пов'язаних з виконанням робіт, а також терміну виконання робіт, який не визначений в інформації про проведення конкурсу; умови розрахунків (відстрочки платежів).

У випадку, якщо два або більше учасники конкурсу отримають однакову кількість балів, комісія для визначення переможця конкурсу враховує додаткові критерії, до яких належать: досвід учасника конкурсу з оцінювання однорідного майна; кількість та якість виконаних учасником конкурсу договорів на проведення оцінювання майна, укладених з орендодавцями.

Конкурс відбудеться у КЕВ м. Харків за адресою: м. Харків, вул. Пушкінська, 61, об 11.00 через 14 днів після опублікування цієї інформації.

Тел. для довідок: (057) 700-44-63.

***

Результати конкурсного відбору на посади керівників державних підприємств Міністерства оборони України «Білоцерківське управління військово-будівельних робіт» та «643 управління начальника робіт»

7 грудня 2016 року відбулося засідання постійно діючої комісії з проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, що належать до сфери управління Міністерства оборони України із заслуховування конкурсних пропозицій учасників конкурсного відбору на посади керівників державних підприємств Міністерства оборони України «Білоцерківське управління військово-будівельних робіт» та «643 управління начальника робіт».

За результатами проведеного комісією конкурсу переможцем конкурсного відбору на посаду директора ДП МОУ «Білоцерківське управління військово-будівельних робіт» визнати Ратушного Олега Павловича.

У зв'язку із відхиленням конкурсних пропозицій усіх кандидатів конкурс на посаду директора ДП МОУ «643 управління начальника робіт» не відбувся.

***

Департамент військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики

Міністерства оборони України повідомляє про втрату чинності наказу Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України від 27 січня 2015 року № 37/51 «Про затвердження Інструкції про порядок заміщення вакантних посад командування (керівного складу), наукових, науково-педагогічних (педагогічних) працівників у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів та науково-дослідних установах Збройних Сил України на конкурсній основі», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14 лютого 2015 року за № 162/26607 (зі змінами), та набрання чинності наказу Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України від 19 жовтня 2016 року № 542/1255 «Про затвердження Інструкції про порядок заміщення на конкурсній основі вакантних посад науково-педагогічних працівників у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів, що належать до сфери управління Міністерства оборони України», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 10 листопада 2016 року за № 1461/29591, з метою керівництва особового складу при проведенні конкурсу на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів, що належать до сфери управління Міністерства оборони України.

***

Результати конкурсного відбору на посаду керівника Державного підприємства «Готель «Козацький» Міністерства оборони України

8 грудня 2016 року відбулося засідання постійно діючої комісії з проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, що належать до сфери управління Міністерства оборони України із заслуховування конкурсних пропозицій учасників конкурсного відбору на посаду директора Державного підприємства «Готель «Козацький» Міністерства оборони України

У зв'язку із відхиленням конкурсних пропозицій усіх кандидатів конкурс на посаду директора Державного підприємства «Готель «Козацький» Міністерства оборони України не відбувся.

***

Квартирно-експлуатаційний відділ м. Рівне оголошує конкурс з відбору суб'єктів оціночної діяльності, які будуть залучені до проведення незалежного оцінювання нерухомого військового майна.

Об'єкт оцінювання: нерухоме військове майно — майданчик № 2, військове містечко № 9, площа — 250,00 м².

Місцезнаходження об'єкта оцінювання: 35604, Рівненська область, м. Дубно, вул. Сурмичі, 58.

Балансоутримувач: Квартирно-експлуатаційний відділ м. Рівне (далі — КЕВ м. Рівне). Мета проведення незалежного оцінювання: визначення ринкової вартості для розрахунку орендної плати з метою укладення договору оренди.

Орієнтована дата оцінювання: 31.12.2016 року.

До участі в конкурсі залучаються суб'єкти оціночної діяльності — суб'єкти господарювання, які відповідають та виконали вимоги пункту 9 розділу І Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках оренди нерухомого військового майна, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 06.04.2015 № 156 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції 11.06.2015 за № 699/271443. Для участі в конкурсі учасники надсилають (або подають особисто) до комісії конкурсну документацію в запечатаному конверті з описом документів, що в ньому містяться. Копії документів, що подаються у складі конкурсної документації, завіряються позначкою «Згідно з оригіналом» із зазначенням назви посади, ініціалів та прізвища особи, яка завіряє копію, її особистого підпису, дати завірення копії, засвідченої печаткою (за наявності).

Конкурсна документація включає: заяву про участь у конкурсному відборі суб'єктів оціночної діяльності (додаток 1 до Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках оренди нерухомого військового майна); копії установчих документів суб'єкта оціночної діяльності (для юридичних осіб); копії кваліфікаційних свідоцтв оцінювача; копію сертифіката суб'єкта оціночної діяльності; копію свідоцтва про включення інформації про оцінювача до Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності; конкурсну пропозицію.

Конкурсна пропозиція подається в окремо запечатаному конверті з позначкою «Конкурсна пропозиція» і має містити пропозиції щодо вартості виконання робіт, калькуляцію витрат, пов'язаних з виконанням робіт, строку виконання робіт, який не повинен перевищувати 7 календарних днів, а також умови розрахунків (відстрочки платежів).

Конкурсна документація має надійти до КЕВ м. Рівне не пізніше ніж за чотири робочі дні до оголошеної дати проведення конкурсу (включно).

Конкурс відбудеться о 10 год. 00 хв. через 14 календарних днів після опублікування цієї інформації в офіційних друкованих засобах масової інформації **за адресою:** 33001, м. Рівне, вул. Чернишова, 8.

Документи надсилати поштою на адресу: 33001, м. Рівне, вул. Чернишова, 8, КЕВ м. Рівне; надавати особисто за адресою: м. Рівне, вул. Чернишова, 8, каб. 13.

Телефон для довідок: (0362) 63-00-57, електронна адреса sekretarkev@i.ua

***

Військова академія (м. Одеса) оголошує конкурс на заміщення вакантних посад

1. Викладач кафедри повітрянодесантної підготовки факультету підготовки спеціалістів високомобільних десантних військ, ШПК — «майор», посадовий оклад 1180–1250 грн.

2. Викладач кафедри розвідки факультету підготовки спеціалістів військової розвідки та спеціального призначення, ШПК — «майор», посадовий оклад 1180–1250 грн.

3. Викладач кафедри теорії та організації фізичної підготовки факультету підготовки спеціалістів військової розвідки та спеціального призначення, ШПК — «майор», посадовий оклад 1180–1250 грн.

4. Викладач кафедри тилового забезпечення факультету підготовки спеціалістів матеріально-технічного забезпечення, ШПК — «майор», посадовий оклад 1180–1250 грн.

5. Старший викладач кафедри автомобільної техніки факультету підготовки спеціалістів матеріально-технічного забезпечення, ШПК — «підполковник», посадовий оклад 1380–1460 грн.

6. Доцент кафедри автотехнічного забезпечення факультету підготовки спеціалістів матеріально-технічного забезпечення (0,5 ставки), ШПК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 4053 грн.

7. Науковий співробітник науково-дослідної лабораторії (проблем розвитку системи матеріально-технічного забезпечення військ (сил)) факультету підготовки спеціалістів матеріально-технічного забезпечення, ШПК — «майор», посадовий оклад 1180–1250 грн.

8. Старший викладач ВНЗ кафедри інженерної механіки факультету підготовки спеціалістів ракетно-артилерійського озброєння (0,5 ставки), ШПК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 3804 грн.

9. Викладач ВНЗ кафедри інженерної механіки факультету підготовки спеціалістів ракетно-артилерійського озброєння (0,5 ставки), ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 3306 грн.

10. Викладач кафедри тактики та загальновійськових дисциплін, ШПК — «майор», посадовий оклад 1180–1250 грн.

11. Декан факультету підготовки офіцерів запасу, ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 4811 грн.

12. Заступник декана факультету підготовки офіцерів запасу з навчальної та наукової роботи, ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 4570 грн.

13. Заступник декана факультету підготовки офіцерів запасу по роботі з особовим складом, ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 4570 грн.

14. Завідувач кафедри загальновійськової підготовки факультету підготовки офіцерів запасу, ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 4562 грн.

15. Старший викладач кафедри загальновійськової підготовки факультету підготовки офіцерів запасу (дві посади), ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 3804 грн.

16. Викладач кафедри загальновійськової підготовки факультету підготовки офіцерів запасу (п'ять посад та дві посади по 0,25 ставки), ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 3306 грн.

17. Завідувач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету підготовки офіцерів запасу, ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 4562 грн.

18. Старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету підготовки офіцерів запасу (дві посади), ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 3804 грн.

19. Викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету підготовки офіцерів запасу (сім посад), ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 3306 грн.

20. Завідувач кафедри військово-технічної підготовки факультету підготовки офіцерів запасу, ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 4562 грн.

21. Старший викладач кафедри військово-технічної підготовки факультету підготовки офіцерів запасу (чотири посади), ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 3804 грн.

22. Викладач кафедри військово-технічної підготовки факультету підготовки офіцерів запасу (чотири посади), ШК — «працівник ЗСУ», посадовий оклад 3306 грн.

Кваліфікаційні вимоги до посади декана факультету: особи, які мають науковий ступінь (за профілем діяльності), вчене звання, оперативно-тактичний рівень військової освіти, стаж військової служби на посадах науково-педагогічних працівників не менше 3 років, а також досвід військової служби на посадах керівного складу в органах військового управління (військових частинах).

Кваліфікаційні вимоги до посади заступника декана факультету: особи, які мають вчене звання та/або науковий ступінь за профілем діяльності факультету, повну вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр», стаж військової служби на посадах науково-педагогічних працівників не менше 3 років, або особи, які мають досвід військової служби не менше 1 року на посадах керівного складу в органах військового управління (військових частинах).

Кваліфікаційні вимоги до посади завідувача кафедри: особи, які мають науковий ступінь доктора (кандидата) наук, вчене звання професора (доцента), стаж науково-педагогічної роботи — не менше 5 років, оперативно-тактичний рівень військової освіти, а також досвід військової служби на командних посадах та посадах керівного складу в органах військового управління (військових частинах).

Кваліфікаційні вимоги до посади доцента: особи, які мають досвід учасника бойових дій, ступінь вищої освіти «магістр» (для військовослужбовців); або особи, які мають вчене звання доцента (старшого наукового співробітника, старшого дослідника) або науковий ступінь, досвід науково-педагогічної роботи 5 років; або старший викладач без наукового ступеня і вченого звання, який має не менше 10 років стажу науково-педагогічної роботи.

Кваліфікаційні вимоги до посади старшого викладача: особи, які мають досвід учасника бойових дій, ступінь вищої освіти «магістр»(для військовослужбовців); або особи, які мають досвід військової служби на посадах за фахом, ступінь вищої освіти «магістр»; або особи, які мають вчене звання доцента (старшого наукового співробітника) або науковий ступінь; або викладач без наявності наукового ступеня і вченого звання, який має не менше 5 років стажу науково-педагогічної роботи та видані навчально-методичні посібники, наукові праці.

Кваліфікаційні вимоги до посади викладача: особи, які мають досвід учасника бойових дій, ступінь вищої освіти «магістр»(для військовослужбовців); або особи, які мають досвід військової служби на посадах за фахом, ступінь вищої освіти «магістр»; або особи, які мають ступінь вищої освіти «магістр».

Кваліфікаційні вимоги до посади наукового наукового співробітника: особи, які мають рівень вищої освіти магістр та досвід роботи у відповідній галузі знань не менше 3 років.

Для участі в конкурсі надсилаються такі документи: рапорт, який подається за командою (заява); автобіографія; копії документів про освіту, кваліфікацію, копії документів про науковий ступінь, копії документів про вчене звання; службова характеристика; копія військового квитка (для працівників); службова картка (для військовослужбовців); медична книжка (для військовослужбовців); листок з обліку кадрів (для працівників); довідка про проходження військової служби (для військовослужбовців); витяг із Резерву кандидатів для просування по службі (для військовослужбовців); список наукових праць (винаходів).

Термін подання документів — до 15.01.2017 р.

Довідкова інформація за телефоном: (0482) 63-14-75.

Документи надсилаються на адресу: 65009, м.Одеса-09, вул. Фонтанська дорога, 10, голові конкурсної комісії Військової академії.

***

Національний університет оборони України імені Івана Черняховського оголошує прийом до докторантури та ад'юнктури в 2017 році

Підготовку заплановано здійснювати за такими спеціальностями:

в докторантурі:

253 Військове управління (за видами Збройних Сил);

255 Озброєння та військова техніка;

в ад'юнктурі:

011 Науки про освіту;

053 Психологія;

122 Комп'ютерні науки та інформаційні технології;

253 Військове управління (за видами Збройних Сил);

254 Забезпечення військ (сил);

255 Озброєння та військова техніка.

Офіцери, які виявили бажання вступити до докторантури або ад'юнктури Національного університету оборони України імені Івана Черняховського, повинні до 1 лютого 2017 року подати рапорти за підпорядкованістю.

Разом із рапортом подають документи, перелік яких наведений у пункті 5.2 додатку 1 Правил прийому до Національного університету оборони України імені Івана Черняховського в 2017 році, що розміщені на офіційному сайті Національного університету оборони України імені Івана Черняховського (www.nuou.org.ua, розділ «Вступникам»).

Додаткову інформацію можна отримати за телефоном: (044) 271-05-24.

***

Оголошення №286/7/8749-НЕР про результати проведення конкурсу щодо закупівлі квартир на вторинному ринку в регіонах України

1. Замовник:

1.1. Найменування: **Міністерство оборони України.**

1.2. Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ: **00034022.**

1.3. Місцезнаходження: **Повітрофлотський проспект, 6, м. Київ, 03168.**

1.4. Головний розпорядник коштів (повне найменування та ідентифікаційний код за ЄДРПОУ): **Міністерство оборони України, 00034022.**

2. Джерело фінансування закупівлі: **кошти державного бюджету України.**

3. Інформація про предмет закупівлі:

3.1. Найменування предмета закупівлі: **закупівля квартир на вторинному ринку в регіонах України.**

3.2. Кількість та місце поставки товарів чи надання послуг: лот 1 — м. Кам'янське, м. Кривий Ріг, м. Новомосковськ Дніпропетровської області, до 85 квартир; лот 2 — м. Бердичів, м. Новоград-Волинський, м. Коростень Житомирської області, до 32 квартир; лот 3 — м. Житомир, до 3 квартир; лот 4 — м. Кропивницький, до 15 квартир; лот 5 — м. Бровари, м. Васильків, м. Біла Церква Київської області, до 82 квартир; лот 6 — м. Рівне, до 50 квартир; лот 7 — м. Чернігів, до 2 квартир; лот 8 — м. Вінниця, до 2 квартир; лот 9 — м. Харків, до 2 квартир; лот 10 — м. Гайсин, м. Тульчин, м. Козятин Вінницької області, до 2 квартир; лот 11 — м. Львів, до 20 квартир; лот 12 — м. Одеса, до 46 квартир; лот 13 — м. Дніпро, до 3 квартир; лот 14 — м. Коломия Івано-Франківської області, до 2 квартир; лот 15 — м. Конотоп Сумської області, до 2 квартир; лот 16 — м. Краматорськ, м. Костянтинівка, м. Бахмут Донецької області, до 2 квартир; лот 17 — м. Мелітополь Запорізької області, до 1 квартири; лот 18 — м. Сєвєродонецьк Луганської області, до 1 квартири; лот 19 — м. Тернопіль, до 1 квартири; лот 20 — м. Ужгород, до 1 квартири; лот 21 — м. Херсон, до 2 квартир.

3.3. Строк поставки товарів або надання послуг: **до 20 грудня 2016 р.**

4. Інформування про процедуру закупівлі:

4.1. Адреса веб-сайта, на якому замовником розміщується інформація про закупівлю: **www.mil.gov.ua, розділ «Державні закупівлі»** — Конкурсна комісія з відбору пропозицій щодо закупівлі квартир.

4.2. Дата оприлюднення та номер оголошення про проведення процедури закупівлі, опублікованого в засобах масової інформації: **№ 286/7/8025-НЕР у газеті «Народна армія» від 15.11.2016 № 45 (5474).**

5. Результат проведення процедури закупівлі:

5.1. Дата визначення переможця конкурсу, який подав найвигіднішу конкурсну пропозицію: **07.12.2016 р.**

5.2. Конкурс відмінено чи визнано таким, що не відбувся:

5.2.1. Причина: за лотами **3, 4, 8, 9, 15, 16, 18, 19, 20 та 21** — так, як за лотами не подано жодної пропозиції; за лотами **1, 6, 10, 11, 12, 13 та 17** — у зв'язку з відхиленням усіх конкурсних пропозицій.

6. Інформація про переможців конкурсу:

Лот 2 — м. Бердичів, м. Новоград-Волинський, м. Коростень Житомирської області, **до 32 квартир;** гранична ціна 1 м²: м. Бердичів — 13 775,00 грн з ПДВ, м. Новоград-Волинський — 14 615,03 грн з ПДВ, м. Коростень — 12 929,18 грн з ПДВ.

2.2. ФО Леган Ганна Олександрівна: закупівля 1 квартири у м. Новоград-Волинський Житомирської обл., вул. Медична, 3, кв. 85; ціна 1 кв. м — 14 000,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 62,8 м², загальна вартість 879 200,00 грн без ПДВ.

3.2. ФО Назола Валентина Іванівна: закупівля 1 квартири у м. Новоград-Волинський Житомирської обл., вул. Вокзальна, 19А, кв. 12; ціна 1 кв. м — 13 500,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 50,7 м², загальна вартість 684 450,00 грн без ПДВ.

4.2. ФО Кожаріна Тамара Йосипівна: закупівля 1 квартири у м. Новоград-Волинський Житомирської обл., вул. Житомирська, 128/1, кв. 4; ціна 1 кв. м — 14 600,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 67,3 м², загальна вартість 982 580,00 грн без ПДВ.

20.2. ФО Смажук Галина Кирилівна: закупівля 1 квартири у м. Новоград-Волинський Житомирської обл., вул. Замкова, 7, кв. 97; ціна 1 кв. м — 14 388,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 72,7 м², загальна вартість 1 046 007,00 грн без ПДВ.

21.2. ФО Белявська Тетяна Віталіївна: закупівля 1 квартири у м. Новоград-Волинський Житомирської обл., вул. Рози Люксембург, 7, кв. 104; ціна 1 кв. м — 14 606,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 63,10 м², загальна вартість 921 638,60 грн без ПДВ.

27.2. ФОП Голуб В'ячеслав Станіславович: закупівля 1 квартири у м. Бердичів Житомирської обл., вул. Європейська, 84, кв. 24; ціна 1 кв. м — 13 700,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 39,7 м², загальна вартість 543 890,00 грн без ПДВ.

28.2. ФО Черноусько Валерій Трохимович: закупівля: 13 квартир у м. Бердичів Житомирської обл., вул. Європейська, 84; квартири №№ 6, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77 ціна 1 кв. м — 13 750,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 794,3 м², загальна вартість 10 921 625,00 грн без ПДВ.

36.2. ФО Сапега Наталія Василівна: закупівля 1 квартири у м. Новоград-Волинський Житомирської обл., вул. Толубко, 8, кв. 21; ціна 1 кв. м — 13 600,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 50,1 м², загальна вартість 681 360,00 грн без ПДВ.

38.2. ФО Вознюк Сергій Іванович: закупівля 1 квартири у м. Новоград-Волинський Житомирської обл., вул. Шевченко, 1, кв. 32; ціна 1 кв. м — 12 700,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 58,2 м², загальна вартість 739 140,00 грн без ПДВ.

39.2. ФО Зав'ялов Юрій Васильович: закупівля 1 квартири у м. Новоград-Волинський Житомирської обл., вул. Житомирська, 130, кв. 16; ціна 1 кв. м — 11 000,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 63,4 м², загальна вартість 697 400,00 грн без ПДВ.

40.2. ФО Максимов Василь Федорович: закупівля 1 квартири у м. Новоград-Волинський Житомирської обл., вул. Рокосовського, 22, кв. 48; ціна 1 кв. м — 13 600,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 43,5 м², загальна вартість 591 600,00 грн без ПДВ.

41.2. ФО Юсипець Юрій Григорович: закупівля 1 квартири у м. Новоград-Волинський Житомирської обл., вул. Маршала Рокосовського, 10, кв. 18; ціна 1 кв. м — 13 500,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 51 м², загальна вартість 688 500,00 грн без ПДВ.

Лот 5 — м. Бровари, м. Васильків, м. Біла Церква Київської області, **до 82 квартир;** гранична ціна 1 м² м. Бровари — 17 184,35 грн з ПДВ., м. Васильків — 17 018,01 грн з ПДВ, м. Біла Церква — 16 313,77 грн з ПДВ.

31.5. ФО Найвельт Олександр Едуардович: закупівля 23 квартир у м. Біла Церква, Київської обл., вул. Леваневського, 70 квартири №№ 3, 9, 15, 21, 24, 27, 33, 45, 48, 51, 52, 54, 57, 58, 60, 63, 64, 66, 69, 72, 75, 76, 78; ціна 1 кв. м — 14 490,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 1 965,30 м², загальна вартість 28 477 197,00 грн без ПДВ.

34.5. ТОВ «БУДІВЕЛЬНА СЕРВІСНА КОМПАНІЯ «УКРАЇНА»: закупівля: 23 квартир у м. Васильків, Київської обл., вул. Декабристів, 151, корпус 2, квартири № № 11, 12, 16, 18, 25, 49, 50, 51, 54, 55, 60, 61, 62, 78А, 83А, 88А, 93А, 97, 98А, 171, 178, 180, 186; ціна 1 кв. м — 17 010,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 1 048,40 м², загальна вартість 17 833 284,00 грн без ПДВ.

Лот 7 — м. Чернігів, **до 2 квартир;** гранична ціна 1 м² — 15 130,00 грн з ПДВ.

37.7. ДП «УКРСІВЕРБУД» ЗАТ «ДСК»: закупівля 1 квартири у м. Чернігів, вул. Шевченка, 99Б, кв. 89; ціна 1 кв. м — 15 120,00 грн з ПДВ, загальна площа квартир 101,8 м², загальна вартість 1 539 216,00 грн з ПДВ.

42.7. ТОВ «КОМПЛЕКС «РІКО»: закупівля 1 квартири у м. Чернігів, вул. Шевченка, 99Б, кв. 2; ціна 1 кв. м — 15 130,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 101,9 м², загальна вартість 1 541 747,00 грн без ПДВ.

Лот 14 — м. Коломия Івано-Франківської області, **до 2 квартир;** гранична ціна 1 м² — 10 395,33 грн з ПДВ.

16.14. ФО Землянська Галина Степанівна: закупівля 1 квартири у м. Коломия Івано-Франківської області, вул. Маковея, 18, кв. 3; ціна 1 кв. м — 10 390,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 79,7 м², загальна вартість 828 083,00 грн без ПДВ.

17.14. ФО Бортейчук Роман Юрійович: закупівля 1 квартири у м. Коломия Івано-Франківської області, вул. Маковея, 10, кв. 32; ціна 1 кв. м — 10 395,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир 73,2 м², загальна вартість 760 914,00 грн без ПДВ.

***

Під час подання оголошення № 286/7/8427-НЕР від 29.11.2016 р. про результати проведення конкурсу щодо закупівлі квартир на умовах пайової участі та на вторинному ринку в регіонах України для опублікування в газеті «Народна армія» від 01.12.2016 р. № 47 (5476) допущено технічну помилку учасником конкурсу, з приводу вище наведеного прошу викласти у наступній редакції пункти:

Пропозиція 12.5 ТОВ «БОРИСПІЛЬ ПРОМІНВЕСТ»: закупівля на вторинному ринку 38 квартир у м. Борисполі, вул. Головатого, буд. 76, 76А, у тому числі 1-кімнатні: № 6, 10, 15, 18, 19, 22, 23, 59, 62, 63, 70, 71, 90; 2-кімнатні: № 41, 45, 46, 51, 57, 72, 76, 85, 88, 89, 92, 93, 96, 97, 101, 104, 113, 116, 132, 136, 156, 161, 166, 170, 171. Ціна 1 кв. м загальної площі — 14 350,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир — 2227,70 м², загальна вартість — 31 967 495,00 грн (без ПДВ), директор — Танцюра Світлана Вікторівна, тел.: (067) 408-05-08.

Пропозиція 13.5. ТОВ «ФПК «РЕГІОН — БУД»: закупівля на вторинному ринку **41** квартири у м. Борисполі, вул. Нова, буд. 31Б, у тому числі 1-кімнатні: № 10, 18, 23, 28, 31, 33, 36, 56, 58, 63, 66, 71, 73; 2-кімнатні: № 4, 9, 19, 29, 44, 49, 52, 57, 72, 77, 82, 87, 92, 97; 3-кімнатні: № 2, 7, 17, 22, 27, 32, 37, 42, 47, 54, 59, 89, 94, 99. Ціна 1 кв. м загальної площі — 14 350,00 грн без ПДВ, загальна площа квартир — 2884,1 м², загальна вартість — 41 386 835,00 грн (без ПДВ), генеральний директор — Фурман Дмитро Сергійович, тел.: (073) 417-04-44.

Пропозиція 26.9 ПП «ЖИТЛОІНВЕСТ»: закупівля на вторинному ринку 10 квартир у м. Чернігові, вул. 1 Травня, буд. 191В, квартири №№ 199, 200, 224, 228, 232, 270, 275, 280, 285; буд. 195Б, квартира № 72. Ціна 1 кв. м загальної площі — 13 099,95 грн з ПДВ, загальна площа квартир — 880,2 м², загальна вартість — 11 530 575,99 грн з ПДВ, директор — Медвідь Микола Володимирович, тел.: (0462) 674-864.

БІЛЕ МІСТО НА БЕРЕЗІ РОСІ

До списку переможців акції «7 чудес України: історичні міста та містечка» потрапило також 200-тисячне місто Біла Церква, розташоване в Київській області. Тож сьогоднішня розповідь — про історію та сучасність цього міста, яке наступного року відзначатиме своє 985-річчя.

Білу Церкву заснував 1032 року великий князь київський Ярослав Мудрий на високому скелястому березі Росі.

Сьогодні це потужне промислове місто, у якому індустріальний центр і спальні райони не перетинаються з історичним центром і рекреаційними зонами.

Основною визначною пам'яткою в Білій Церкві є чудовий дендропарк «Олександрія», який спорудив колись польський гетьман Браницький для своєї дружини Олександри. У колекції заповідного парку, що став візитною карткою міста, зібрано понад 2130 видів рослин.

Майже всі церкви тут білі. Наприклад, найдавніша будівля міста — Миколаївська церква (1706 р.). Після побудови поруч помпезного класичного Преображенського собору (1833–1839 рр.) стара церква поступово руйнувалася, але в середині XIX ст. її відновив протоієрей Петро Лебединцев.

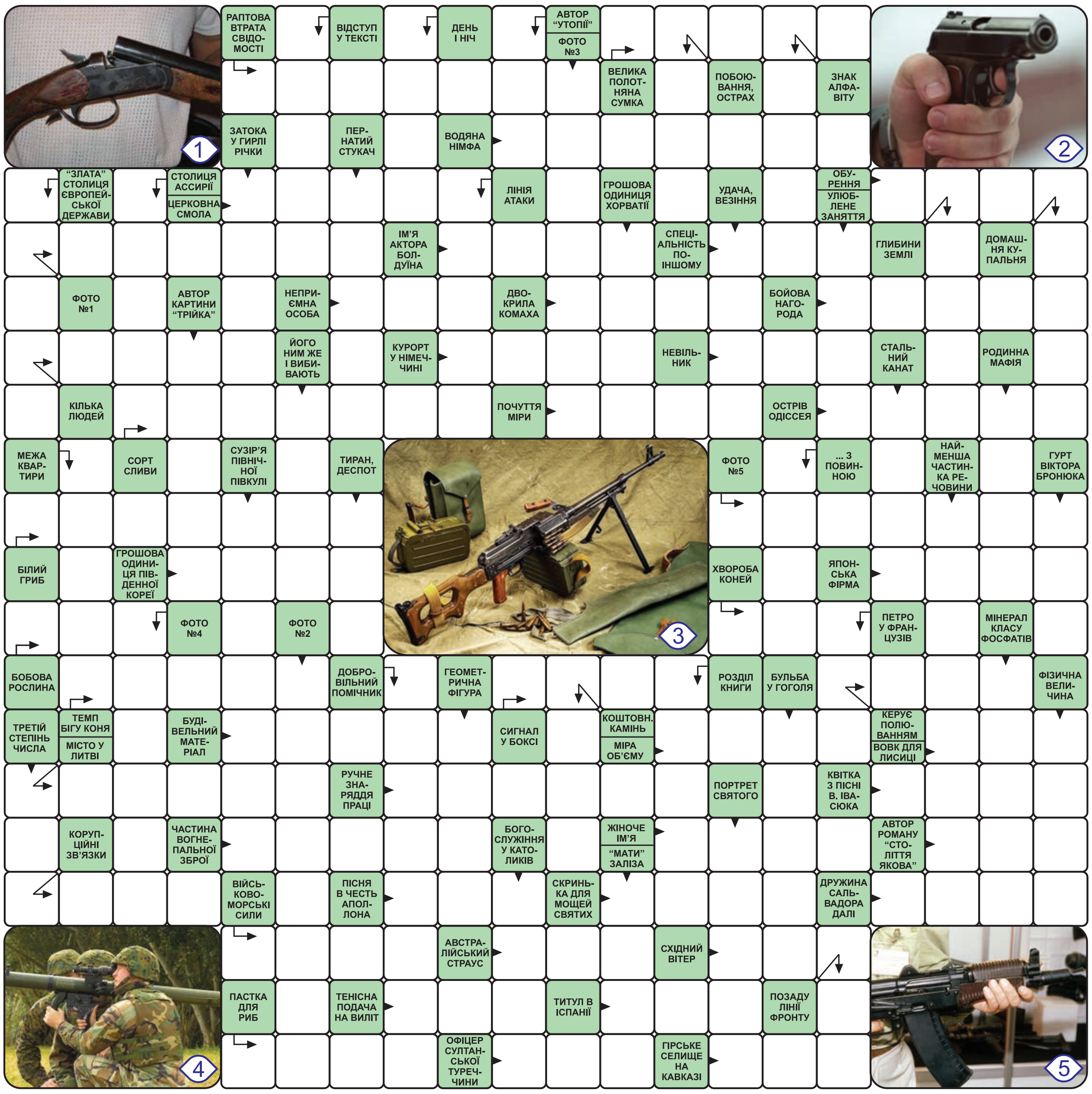
Цікаво оглянути місто, особливо культові споруди, з висоти оглядового колеса в центральному парку культури та відпочинку.

Це місто також є гарним кліматичним і бальнеологічним курортом. Санаторії та бази відпочинку в Білій Церкві давно славляться своєю ефективністю. Бази відпочинку розмістилися на мальовничих берегах Росі. Тут чудова риболовля та полювання, ліси обіцяють добрий урожай грибів або просто чудові багатогодинні прогулянки на свіжому повітрі. Це місто вразить вас своєю гостинністю, цікавими історіями й прекрасними куточками природи.

Краєвиди Олександрійського парку в Білій Церкві

У самому центрі Білої Церкви стоїть римо-католицький костел Іоана Хрестителя. Саме сюди щороку з'їжджаються майстри гри на органі, щоб показати своє мистецтво на фестивалі органної музики, адже костел має унікальну акустику, секрет якої не розгадано й нині.

Володимир КОРНІЯКА

Сканворд підготував Василь СОЛТИС, Тернопіль

ЗАХИСНИКАМ УКРАЇНИ

З часів прадавніх ратна справа
Була в народі нашім у пошані. Це тому,
Що боронили від нападників кривавих
Захисники вітчизну й вирушали на війну.

Кочівників ворожих подолали,
Пізніше збудували Січ,
І проти Першого з Мазепою вставали,
На жаль, не всі єдино, пліч-о-пліч.

Тому й жили без єдності, в покорі,
А дух свободи й крові предків піднімав.
І в час, як розгортались революції надворі,
Вкраїни захисник на прю ізнову став!

Та у держави сил було замало
В оточенні ворожім воювать,
Тому під Крутами й Базаром
Найкращі полягли — їх будем пам'ятать!

Між двох тиранів опинилася Вкраїна,
Важка й кривава та була війна.
А пам'ять зберігаємо й донині,
Гіркою та історія була…

І коли той, хто видавав себе за брата,
Зненацька розв'язав гібридну війну,
То, незважаючи на керівництва зраду,
Трималися стійко хлопці у Криму!

Затримали тим часом супостата,
А він же ні хвилини не дрімав:
Пішов вогнем через міста і хати.
Та на шляху він відсіч все ж дістав!

В боях кривавих, обороні й рейдах
Зродилась України Армія нова
І захистила свій народ від смерті,
Тож завершились Мінськом ті її жнива…

А скільки їх іще, отих «гібридних буднів»
Попереду! Та зможем все ми подолать,
І перемога неодмінно наша буде,
Бо нас ніколи і нікому не зламать!

Капітан I рангу С. М. Соколюк

СМІЄМОСЬ, ОТЖЕ, НЕ ЗДАЄМОСЬ!

— Зайчику, що ти тут сидиш і пишеш?
— Диплом.
— А на яку тему?
— Як зайці їдять вовків.
— Ти що? Припух, косий! Ану, підемо он у ті кущики, розберемося, хто — кого!
— Гаразд, але ходімо краще в ті.
Заходять, а там ведмідь, бере він вовка, скручує у вузол та й подає усміхненому зайцеві.
— Запам'ятай, сірий: неважливо, яка тема, головне, хто науковий керівник!

***

Ох... Коли я згадую про неї, то мене опосідають безглузді думки, серце починає радісно битися, на обличчі з'являється якась надія й дурнувата посмішка, а очі світяться щастям...
— Ого, і хто ж вона така?
— П'ятниця!

***

— О Боже, чого світ такий жорстокий? Чого прекрасні творіння світу можуть робити так боляче?
— Що з тобою?
— Гарячим вареником обпікся.

***

На паркані читаю:
«Обережно, у дворі злий папуга».
Розумію, що це якась дурня. Заходжу. Останнє, що я чув перед тим, як знепритомніти, це голос папуги:
«Рексе, фас!»

РЕДАКЦІЙНА КОЛОНКА

НАРОДНА АРМІЯ

ЗАСНОВНИК – МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Реєстраційне свідоцтво
КВ № 2026 від 25.06.1996 р.

Газета надрукована у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф» (вул. Марка Вовчка, 12/14, м. Київ, 04073).

Наклад 32947 Замовлення 51247

Ціна вроздріб – договірна

Головний редактор Роман ДРАПАК

Чергові по номеру — Костянтин МАШОВЕЦЬ, Володимир КОРНІЯКА

Провідний літературний співробітник — Леонід ГНАТЮК

Адреса редакції:
вул. Мельникова, 24, м. Київ, 04050

e-mail: n_army@army.kiev.ua

http://www.na.mil.gov.ua

Відділ передплати: тел.: (044) 489-50-12

Рр — Реклама редакції (подається безкоштовно)
Р — Реклама платна

Листування з читачами тільки на сторінках газети. Відповідальність за достовірність інформації та реклами несуть автори та рекламодавці. Редакція може не поділяти погляди автора. При передруку матеріалів посилання на «Народну армію» обов'язкове.

ISSN 1029-9114